

Reisverslag Guatemala

Maak u geen zorgen in Guatemala

Voorwoord

Is dit reisverslag, een dagboek, een vriendenverhaal, een cultuur-historisch werk, een filosofisch traktaat, een reportage, een pamflet, een bezinningstekst, een...? Neen en ja. Het is het allemaal. Maar bovenal is het de vrucht van de blijheid, de verwondering en bewondering die groeide en bloeide ginds in de zon van Guatemala, in het dorpje San Miguel, de parochie van Padre Eric. Daar, waar wij drie weken lang zijn uitbundige gastvrijheid mochten ervaren, een glimp van zijn leven onder de Indiaanse bevolking mochten opvangen, te gast mochten zijn. Wij, een groepje van dertien min of meer voor elkaar onbekende mensen, die vrienden werden, vrienden verbonden en gedragen door eenzelfde basisvorm van geloof, hoop en liefde.

Het is niet dé waarheid, niet het complete verhaal dat je hierin vinden zult als je al deze woorden aan je voorbij zult laten glijden. Zoiets is onmogelijk. Het is hoe ik het ervoer, hoe het mij dooreen schudde, letterlijk en figuurlijk. Letterlijk als wij schokten van het lachen of door elkaar geklutst werden achteraan in de laadbak van de wagen bij het doorkruisen van de vele bergdorpjes. Figuurlijk werden mijn zorgvuldig gekoesterde ideeën over de samenleving waarin ik loop en cross en leef en niet-leef geschud en omgewoeld bij de confrontatie met die andere wereld aan de overzijde van de oceaan. Een samenleving met andere leefregels, een ander omgaan met elkaar, met de wereldse en hemelse dingen, een andere struggle for live.

Ik hoop dat je op het einde van dit boekje, dat je dan je handen kunt openen en vinden zult wat ik meebracht zoals verwoord werd in dit gedichtje dat ik mezelf opdroeg bij de start van de reis.

Rij nu maar.

Zoek de rots

waarop al onze wanhoop openspat

ons heimwee vergaat tot schuim

Breng ze mee

leg ze in mijn hand.

Met het vuur der passie

zal ik ze verpulveren

springend, dansend

tot duizend parels

van onmeetbare tederheid.

Maandag 21/07/03

Oef, oef, oef. Het moeilijkste is voorbij: het sluiten der valiezen, of beter het vullen en het sluiten der valiezen. Wat mee is, is mee. Wat niet mee is, is niet mee en blijft maar achter. We zien wel. Internationale reispas (wat een poespas om de juiste te hebben, mét digitale foto voor de stoute Belgen die in de VS willen landen), travellers checks (nummers genoteerd), de vliegtuigtickets en wat universele munt d.w.z. Amerikaanse dollars, dat zijn de belangrijkste ingrediënten. Mijn favoriete essentiële lijstje. Vroeger, in mijn jonge jaren voegde ik daar steevast aan toe: de pil. Je weet wel, maar nu gezien mijn leeftijd en ook mijn echtgenootloosheid (zo spijtig), niet langer een must. De rest is letterlijk bagage, ballast, overvloed bijna. En natuurlijk mijn eigen gezonde (hopelijk nog lang) lijf en geest van bijna 56 jaar. Voorzien van oren, poten, en een kop.

Het afscheid is geschied. Echtgenoot Albrecht terug naar huis, keuken, tuin en zijn buur Miel, zijn ezels, ganzen, kippen en de nieuwe speelse jonge poes (kat, wel te verstaan).

De kinderen en schoonkinderen nog eens uitgebreid gezien, gesproken, gevoeld. De twee broers nog eens aan de telefoonlijn en aan al de overigen nog eens gedacht De collega's op het werk zullen het via hun email ook wel weten, want als ze me willen contacteren krijgen ze automatisch dit berichtje op hun scherm:

**Tot 14/08/03
zal ik foetsie zijn
zwervend verkennen
het land van de eeuwige lente
met de ontelbaar vele bomen
de bergen met het opspringende water
het land der Maya's
Guatemala.
Hasta la vista.**

Zo, we zijn weg. Dag allemaal tot op het einde van het boek, binnen drie weken.

Ja, oef, het had heel wat voeten in de aarde om weg te komen, of beter en eerlijker gezegd het "gelukkige" toeval heeft het me gelapt. Het gebeurde in het Parochiaal Centrum te Drongen en dit op zondag 23/02/03 ongeveer om 18 uur tijdens de receptie die volgde op de aanstelling van mijn kozijn de heer Paul Redant tot pastoor in de drie parochies Sint- Gerolf-Drongen , Sint-Martinus-Baarle en Onze Lieve Vrouw-Luchteren. Ik stond, fladderde

met een glaasje heerlijke schuimwijn in de hand wat rond van hier naar daar en belandde zo al babelend bij ene Mia Lippens die ik kende van bij de Oudstudentenbond Sint- Lieven waarvan ik, als oud-student, lid ben en zij hoofdredactrice, uitgeefster, verantwoordelijke, manusje-doet-al is. "Ik ga naar Guatemala" zei ze. Vier woorden en zie ze werden ogenblikkelijk gevolgd, zonder één enkele vorm van nadenken of wat ook, sneller dan een donderslag na een bliksemschicht, door drie andere; "Ik ga mee!"

Drie worden stevig als een huis, als een kerk, als een kasteel. Ik besepte dat woorden met lichtsnelheden afgevuurd niet op mensenmaat zijn gemaakt en verbeterde mezelf: "Als het kan, als ik mag, aléé, ja..." en voegde er overtuigend en duidelijk expliciet aan toe: "Ik meen het, ik wil mééééé!"

Waarom zul je vragen. Vraag me niet waarom. Sommige beslissingen gebeuren spontaan en andere als een maar niet eindigende bevalling. En zo geschiedde. De groep die de reis organiseerde aanvaardde me. Ik werd opgenomen en woonde de vier voorbereidende vergaderingen bij. Deze werden telkens bij en ander lid van de groep gehouden. Telkens was de ontvangst in hun gezellige woningen hartelijk en joviaal. Ik stuurde, ontving, las en beantwoordde de drukke en vele mails die het allemaal mogelijk maakten. Overleg, uitleg, toelichtingen, vragen, antwoorden, bezwaren, verklaringen, notities, woord, wederwoord, gebel, getelefoneer, gmail, geloop, gecross enz. En "waailen weg".

Het perron van Denderleeuw is gevuld met vakantiegangers, jong, oud, kinderen. Op weg, dat is zeker: Blankenberge, de zee, Brussel, de 21-juli-viering, of ook Zaventem. Of misschien zelfs gewoon uit werken, de dagelijkse pendelaars. Voor één keer behoor ik niet tot dat slavenras maar schakel over op Guatemalteek.

Om tien uur ben ik in Zaventem. De overige "twaalf apostelen" een uur later. Hartelijk weerzien, want ik fantaseerde al dat ik alleen het vliegtuig zou dienen te nemen en dat was nu niet écht de bedoeling. We checken in als groep. Een hele paperassenboel, valiezen en handbagage. En voor de eerst maal ondervinden we wat gelijknamige familienamen betekenen. Helemaal geen familie, maar er zijn twee koppels met dezelfde namen: een Mia Lippens met dochter Kristien Van Damme, een Frank Lippens met dochter Elke en gehuwd met een Annie Van Damme. Reinout, de jongste mannelijke deelnemer neemt, zoals verliefden past, hartstochtelijk afscheid van het liefje dat hem mede vergezelt tot op de laatst toegelaten centimeter.

Het wordt reppen. De tijd vliegt snel. Trap op en op, de veiligheidscontrole door, al loopt die vlot. Ik moet wel in een hokje een afzonderlijke en supplementaire lichaamscontrole ondergaan omwille van teveel ijzer in mijn schoenen. Gelukkig is het geen lood. Het opstijgen is sensationeel zoals altijd: het voelen van de versnelling. Het Atomium, de Heizelpaleizen, Brussel is duidelijk zichtbaar in het zomerse zonnelicht. Witte wolken als sneeuwbergen, ik geraak er niet op uitgekeken. Ik zit in het midden, plaats 29B, tussen twee jonge allochtonen. Spanjaarden, Marokkanen? De groep zit tot in Madrid volledig verspreid, ondanks het gezamenlijke inchecken en de gemeenschappelijke namen. We overleven het wel. Dirk verhuist al direct na het opstijgen om zo samen met zijn wederhelft An het weder buiten te kunnen aanschouwen. De opgestelde TV-

schermen braken de obligate reclame uit. Ook toeristische info over Spanje. Toch beter verteerbaar dan de aanbevelingen voor auto's en andere dingen die je als goede consument zo slecht missen kunt. De mooie beelden van Spanje, zijn musea en kunstschaten doen me denken aan de vele malen dat ik met vakantie was in Spanje, met echtgenoot en kinderen en ook aan mijn laatste reis naar Madrid verleden jaar met echtgenoot en broer William. Het Spaans klinkt aangenaam in de oren. Plezant om toch niet helemaal analfabeet te zijn.

“Mas pan?” klinkt het keer op keer uit de mond van de voorbij stappende air-hostess wijl zij ons extra brood aanbiedt bij de snel en keurig geserveerde maaltijd. Het is lekker. Koude schotel met brood, koffie, stukje taart. En vino espumante. Schuimwijn. Ik hou mijn traditie van ofwel water ofwel champagne in ere, ook al vliegen we zoveel meters hoog in de wolken.

De landing verloopt prima. Omdat de luchthaven immens groot is rijden we met de bus naar de volgende opstijgplaats. We zoeken de weg. Dienen in A4 te zijn: codetaal.

We zijn ruimschoots te vroeg. Omdat we straks ontbijt krijgen, middagmaal en avondmaal gaan we eerst nog wat eten: koffie, ijscrème, coca, serrano-ham, taart. Ik drink water. Champagne volgt straks wel. Mijn eerste filmbeelden met de spiksplinternieuwe videocamera worden geschoten. Hopelijk lukt het en wordt het een prachtige blijvende herinnering.

“Kom” zegt Annie “we verlaten de vleespotten van Egypte en begeven ons naar het beloofde land”. Zou ze gelijk hebben, krijgen? We stappen op voor de volgende vlucht van Madrid naar Miami. Enkele gegevens:

Vertrek 6.22 pm. Buiten is het 33°C, de hoogte bedraagt 609 meter. Na enkele minuten is het nog maar 17°C en vliegen we al 2194 meter hoog. De temperatuur daalt verder naarmate de hoogte toeneemt om te stabiliseren tot -50 °C en 11.000 meter hoog. Dit bij een snelheid van 950 km. per uur.

Ik zit naast Elie. Een eerste verkennend gesprek ontspint zich. Ik dacht ie was echt pastoor, samen met mijn kozijn Paul Redant. Neen, hij is een doodgewone leek, maar helpt heel veel met het parochiale werk. Vrijwilliger, uit het goed hout gesneden. Voor de rest gepensioneerd na een leven lang werkend als elektricien of zoiets bij een elektriciteitsfirma. Alleenwonend na de dood van zijn ouders en zus die plots en heel recent is overleden. We praten nog wat verder over koetjes en kalfjes en voornamelijk over kerk en leven. Tot ongeveer 22 uur is elkeen actief. Dan gaan de luiken voor de piepkleine vliegtuigraampjes dicht, gaat de verlichting uit en vallen de meeste passagiers in slaap. Het geluid der motoren is eentonig en doet pijn aan de oren. Het geloop in de gangen vermindert. De TV blijft weliswaar zonder klank of geluid naarstig doorspelen. Twee tot drie films na elkaar. Met een speciaal hiertoe ter beschikking gesteld hoorapparaat kan je het geluid wél horen.

Om 1 uur, (ja welk uur is dat nu?), worden de slapers weer wakker. Wringen zich in allerlei bochten en gapen en gapen.

Om twee uur zit de derde maaltijd erop met schuimwijn Cordonu Brut. Wie vraagt zal verkrijgen. Buiten wordt het nu stilaan echt donker. De film, een verhaal uit Argentinië zit erop. We doen alsof het nog steeds maandagavond is en vergeten het stukje avond en nacht en het tukje dat we

hebben gedaan. Alles wordt netjes opgeruimd en er komt weer leven in de brouwerij.

Nog veertig minuten en we landen in Miami. Het is dan 21 uur. Snap je? De passagiers voor de USA moeten een uit-migratie-formulier invullen, wij dus niet. Ik lees een vrolijke Spaanse roddelkrant vol interviews met sterren die lijden aan hoogheids waanzin. Luister maar: "¿ Como esta su corazon?. Esta contento?. Estoy muy orgullosa de loque he conseguido. Tendemos a mirar con desmadiada ambicion y despreciamos lo que hemos conseguido." En zo vliegen tijd en wolken voorbij.

Het wordt negen uur s 'avonds en we landen in Miami. De controle bij de immigratiedienst is zeer streng. Vooral voor de kinderen. Elke, de twaalfjarige dochter van Frank, die samen met haar vader staat aan te schuiven krijgt plots in het Engels de volgende vraag te verwerken: "Is that your dad?"

Het is nu 22 uur plaatselijke tijd en we zijn veroordeeld tot wachten in een heel klein zaaltje. Wachten tot 23.10 uur. Wachten op de derde vlieger die dag. De airbus 340 wordt ingeruild voor een airbus 319. De vijfde maaltijd wordt opgediend. Het begint eentonig te worden: schuimwijn, brood, rauwe groenten, koude schotel, vlees, stukje taart, koffie. Nu moeten we wél allerhande formulieren invullen om Guatemala binnen te komen: vragen over minderjarigen die meekomen, over het geld dat we mee hebben; over dieren, planten, voedsel. We zien wel. Ondertussen is het bijna half één plaatselijke tijd, of alleszins dat staat nu op onze horloge. En weer moeten we aan het achteruit-wieltje draaien en komen zo tot een totaal van acht uur verschil. Acht uur vroeger: dat zullen we drie weken lang moeten onthouden.

Het vliegtuig landt inderdaad om half twaalf.

Eric, el Padre Eric staat ons in de luchthaven op te wachten, samen met de tweede dochter van Annie en Frank en een reeks vrienden. Het is hartelijke begroeting, ook al kennen we elkaar van haar noch pluimen. Met twee taxi's, vier man per taxi en nog vijf in de pick-up van Padre Eric. Zo vertrekken we de stad en de nacht in. De nacht is donker, geen enkele auto of levend wezen op de straat. "Te onveilig" zal Padre Eric later zeggen. De verkeerslichten pinken rood en groen bij voorbaat vooraleer oranje te worden. Handig informatief. Een helder verlichte horloge op een of ander administratief gebouw in de stad klopt twaalf uur als wij voorbijrijden. Even later stoppen aan onze eerste verblijfplaats. Het is een voormalig kloostergebouw dat nu dienst doet als vormings- en opleidingscentrum. We worden verwacht. De kamers zijn genummerd met kleine handgeschreven klevertjes. Ik kies een eenpersoonskamer op het gelijkvloers, nabij de binnentuin waarop de andere kamers uitgeven en dicht bij keuken en eetzaal. Het zijn hoge kale muren, een sober bed, WC, douche en wasbak. Proper. Net. Met eigen lakens en hoofdkussensloop wordt het heerlijk slapen. Dacht ik! Overvliegende vliegtuigen (zouden die in Zaventem ook zo hartverscheurend brullen?) en een immer draaiende waterpomp - om het eigen waterreservoir te vullen - zullen fungeren als slaapliedje...

Padre Eric nodigt ons uit om samen in de grote living/eetzaal een welkom drankje te genieten: bier/fruitsap. Hij stelt het programma voor, geeft raad en regelt de praktische dingen. Eén grote goeie raad: kijk, kijk,

kijk! Om één uur s 'nachts gaan we slapen: het is eindelijk dinsdag geworden. Maar thuis is het al negen uur in de morgen. Ik val in slaap onder het lichtje van een nachtlampje, afkomstig uit China: ja, ja.

Dinsdag 22/07/03

Om half negen zouden we gezamenlijk ontbijten. Om half zeven was elkeen al klaar wakker én klaar. We verrassen onszelf met een vroege ochtendwandeling en in groep verkennen, ontdekken en keuren we het gebouw met zijn vele kamers, gangen en verdiepingen. We klauteren langs een oude ijzeren draaitrap tot op dak en zien de daken van de stad Guatemala en heel ver de bergen gehuld in blauw witte wolken.

Eerst een kort gebed opgefleurd door gezang (de meerderheid behoort voor iets tot het gerenommeerde parochiaal zangkoor van Drongen) en dan gezellig samen aan drie tafeltjes ontbijten! Que aproveche! Dat het u smake! Het ontbijt is lekker: vers fruit, verse broodjes, oploskoffie, eigen peperkoek en eigen kaas. Padre Eric raadde ons in zijn voorbereidende mails aan om wat voedsel mee te brengen: peperkoek, kaas, rauwe hesp, chocola. We zouden ondervinden dat dit een hele goeie raad was, een raad die goud waard was, die ons letterlijk sterken zou, al dachten we in onze onwetenschap en naïeviteit dat het was om te schenken aan de plaatselijke bevolking.

Na de maaltijd volgt volgens de Indiaans werkwijze het bedankingstritueel: Muchas Gracias. Wordt pas gezegd nadat het eetmaal beëindigd werd.

Padre Eric wordt onze gids bij de eerste wandeling in de stad. Een drukte van jewelste, met toeterende auto's, bussen, vrachtwagens, allen vergezeld van de nodige zwarte uitlaatgassen. De enkele overheidsgebouwen, de kathedraal, het stadsplein: prachtig.

Tijd om de stad te verlaten en te vertrekken naar de leefwereld van Padre Eric, ergens ver en hoog in de bergen. Naast de pick-up van Padre Eric is er een bijkomende wagen van dienst, mét chauffeur. Zijn naam is Edgar. Hij spreekt ook wat Engels. Samen met ons beetje Spaans ontstaat een vrolijke conversatie. We laden de valiezen in. Een hele heksentoer om alles er op en erin te krijgen, én de dertien toeristen! Het lukt. We vinden onszelf ingenieus omdat we zo goed en efficiënt mensen en materialen kunnen stapelen en voelen ons als de beste logistieke dienst ter wereld. Och arme, zullen later ondervinden dat er nog altijd eentje bijkan. Wat, ééntje? Neen, nog één en nog één en nog een kist appels en nog een moeder met baby op de rug enz....

Ik zit achteraan in de wagen van Padre Eric samen met twee "convoyeurs". Vooraan naast chauffeur Padre Eric zitten Rudy en Reinout. In totaal zes stuks. De overige acht, chauffeur niet inbegrepen volgen, volgeladen. We ontvluchten de drukte van de stad en zijn vele favella's (krottenwijken, gebouwd langsheen de hellingen), zo typisch voor vele grootsteden in deze landen. Buiten de stad ligt het commerciële en industriële gebied. We herkennen alle grote wereldmerken en zien letterlijk

hoe op dat gebied de wereld één is: Nestlé, Lee Cooper, Bayer, Diversey, Aventis...

We rijden van Guatemala Ciudad richting San Marcos om alzo de vroeger hoofdstad Antigua te bezoeken. Juist voor het binnen rijden van de stad wachten we op onze land- en lotgenoten. Padre Eric rijdt al even snel en gedreven als ie praat en vertelt en uitlegt. Edgar doet het heel wat bezadigder aan. Is trouwens verantwoordelijk voor de wagen van zijn baas en zou helemaal niet graag in een of ander ongeluk betrokken raken. We genieten van het schouwspel van een man die op de hoek van de straat een klein stalletje heeft staan en verwoedde pogingen onderneemt om een grote goud-vergulde spiegel te verkopen. Schijnbaar een niet zo eenvoudige klus.

Het stadje Antigua is een must voor toeristen. We doen zoals zij en bezoeken, onder de deskundige leiding van Padre Eric de voornaamste bezienswaardigheden. Antigua (de oude) is het verhaal van de strijd tussen mens en natuur. De meer dan 3800 m hoge vulkanen Agua en Fuego (let op de woordbetekenis water en vuur) die het landschap domineren teisterden de stad en zijn omgeving door uitbarstingen, aardbevingen, lavastromen, asregens of overstromingen door het water afkomstig uit de buik van de vulkaan! Guatemala is het land met de meeste vulkanen per oppervlakte-eenheid. Tot driemaal toe werd alles verwoest en door de mens opnieuw opgebouwd. Tot men (de Spanjaarden) besloot het iets verder te wagen, en voor de vierde maal werd een hoofdstad opgericht: Guatemala Ciudad. Veel veiliger was het niet, want ook deze stad is sinds haar oprichting in 1776 vier maal ernstig door aardbevingen verwoest geworden. Zo kwam de stad aan haar naam van "oude". Door de productie van koffie op grote schaal ontstond een nieuwe bloei. Momenteel is de ganse stad met haar typisch koloniaal uitzicht beschermd en kreeg de naam "Ciudad Monumento de América". Spaanse architecten geholpen door Mexicaanse ambachtshulpe bouwden monumentale kerken en kloosters met dikke muren die zoveel mogelijk de aardbevingen dienden te weerstaan. De koloniale barokstijl wordt verder versierd met pleisterwerk in Churriguesque stijl met allerhande wijnranken, bloemen, heiligenbeelden. Helaas blijven meestal enkel wat ruïnes over.

We wandelen in de zomerse hete zon langsheen Calles (straten die west-oost lopen) en Avenidas (straten die noord-zuid lopen) en genieten van de vrolijke vakantiesfeer in dit druk en kleurrijk stadje. Op vallend hoe kleurrijk en bloemrijk deze mensen gekleed zijn. Totaal anders dan het grijze, zwarte, donkere, bruine, kleurloze dat de kledij in Europa kenmerkt. Het Parque Central is een weelde van exotische bloemen. Muziek weerklinkt als een bloemenstoet zich plots door de drukke straten wringt. Prachtig zijn ook de binnentuinen die je doorheen de openstaande deuren en poorten kunt bewonderen. De natuur heeft ook haar bevallige kanten. We bezoeken de kerk van San Francisco el Grande waar op een stelling de restauratie van een altaar met bladgoud van nabij te volgen is. Aan het standbeeld van Bartolomé de las Casas, een beschermer van de Indianen tegen de koloniale uitbuiting door de Spanjaarden, geeft Padre Eric wat noodzakelijke en interessante historische toelichting. De Indianen werden dan wel wat beschermd (waren toch praktisch uitgeroeid), maar toen begon hetzelfde lot voor de geïmporteerde negerslaven. De nabijgelegen kerk is prachtig

bepleisterd met witte bloemmotieven op een okergele achtergrond. Helemaal anders dan hetgeen we in onze streken gewend zijn. We uiten onze bewondering. Op het zonnige kerkplein staan stalletjes waar kleurrijk ijs wordt verkocht. Niet voor onze Westerse magen en darmen.

Nog wat zalig verder slenteren en zo wandelen we de ruines van La Recoleccion binnen. Gezegend met de opdracht van penningmeester betaal ik zorgvuldig en plichtsgetrouw de toegangstickets voor elkeen. De ruines zijn de restanten van een kerk en klooster met bijhorende schoolgebouwen en bibliotheek opgericht door een vreedzame franciscaner monnik. In 1773 maakte een aardbeving een einde aan de pracht en praal. En nog blijft het indrukwekkend: zuilen, pilaren, bogen, stukken muur en dit in de meest onvoorstelbare houdingen: De natuurkrachten gooiden alles op een surrealistisch en fotogeniek hoopje. De eerste echte ansichtkaarten, foto's, dia's en videobeelden worden opgenomen. Binnen in de vroegere kloostertuin zijn tafels geplaatst en is alles klaar gezet voor een komende openlucht maaltijd: gezellig, romantisch. Helaas behoren wij niet tot de genodigden.

We vinden de onze geparkeerde wagens keurig terug, maar wel snikheer. We snakken naar water en koelte en zetten de tocht verder. Op naar Santiago Atitlan. Onderweg vinden we een klein parkje waar we de zelf bereide en meegebrachte pick-nick kunnen verorberen. Het smaakt heerlijk. Binnen de kortste keren zijn we omringd door honden en door een zwerm kinderen die allen begeerlijk toekijken. Soms bekruipt ons een gevoel van onbehagen en schaamte om onze, in onze ogen althans, sobere maaltijd die we daar voor hun hongerige ogen verorberen. Het is gewoon brood, kaas, hesp, bananen, chocola en wat water uit flessen. Enkele kinderen geven we wat chocola. De Padre zegt: "kijk ze zullen het niet opeten, maar later delen met anderen. Zo hebben ze elk wat". En inderdaad, het is zo.

Opnieuw op weg. Het is gezellig in de auto. We babbelen honderduit en geven vrolijke commentaar op al wat ons verrast en treft. De natuur is prachtig groen en weelderig. Roofvogels in de lucht, gele vlinders langs de weg, bloemen en nog eens bloemen. Padre Eric zjoeft maar verder. Plots en spontaan een rijmpje hierover:

**Een volle gele lijn
links een ravijn
moet er nog méér zijn
neen, met Eric is het fijn.**

De auto krijgt dorst en wil drinken. De dames hebben nood aan het omgekeerde. Dus een tankstation opgezocht. Tanken geen probleem. Personeel genoeg: wassen, olie checken, benzine toevoegen. De auto krijgt om 100 Q te slikken, daar kunnen we een tijdje mee rondtoeren. Er scheelt iets aan de radiator. Padre Eric herstelt. No problem. De toiletten zijn zo smerig dat de dames besluiten de overkant op te zoeken. Daar staan een paar restaurants, winkels, een hotel. We slaan hen gade op hun zoektocht en zien hen de ene winkel, het ene restaurant na het andere buitenkomen. In het hotel lukt het blijkbaar want ze blijven lang onzichtbaar. Het verantwoordelijkheidsgevoel der mannen begint te knagen. Ze willen de

blanke slavinnen terug, ook al moeten ze misschien losgeld betalen... Eens macho, altijd macho? Het lukt zonder iets en de dames komen geledigd en opgelucht terug. Rudy heeft ondertussen een portie appelsienen gekocht voor onderweg. Zal lekker smaken. We nemen de proef op de som. Met een zicht op het meer Atitlan (plaatselijk point de vue) wordt alles met krot en moet opgegeten. Leve het plaatselijk fruit!

Aangekomen in het kleine stadje/dorpje Panajachel, gelegen boven aan de noorderzijde van het grote meer Atitlan zoeken we een hotel. Of beter gezegd Padre Eric kent de weg en loodst ons direct ter plaatse. Het is een eenvoudig en toch comfortabel hotel, dicht bij de hoofdstraat. Helaas is er geen plaats meer in de herberg voor de twee "vrijgezellen". Elie en ik vliegen (stappen) het hoekje om en vinden rust in een ander eveneens romantisch hotelletje: Hotel Posoda de los Volcanes, Calle Santander, Panajachel. Het is een prachtkamer met alles erop en eraan. Toeristen behoren tot de rijkere klasse. Er is douche, TV, en ik heb de keuze uit twee grote bedden. Dat allemaal voor een klein meisje alleen. De binnentuin staat vol weelderige bloemen en planten en in de gangen rijke gestoffeerde meubels met indiaanse geweven doeken als versiering bovenop. Aan de muren schilderijen en afbeeldingen van allerhande heiligen en godsdienstige tafereeltjes. Wat niet belet dat er ook reclamefolders liggen voor "aangebrande" filmvoorstellingen. Elkeen haalt zijn valiezen van onder het stof dat met gretigheid over het vast gesnorde zeil van de pick-up was gewaaid. Reizen doorheen de natuur met open vizier heeft zijn charme en zijn prijs. En heeft nog een voordeel tegenover reizen met de gesloten bussen : de uitlaatgassen die recht je longen binnenwaaien. Afstoffen, douchen, installeren is de boodschap. Ik bespreek met de eigenaar het probleem van mijn elektrische stekker die niet past in het stopcontact. Ik wil namelijk snel nog de batterij van mijn videocamera opladen nu we beschikken over elektrische stroom. Ik had nochtans bij voorbaat een aangepaste stekker in Aalst gekocht, maar het ontbreekt me aan een schroevendraaier om de pinnen op de gewenste afstand te verplaatsen. Hij belooft er eentje te halen, en doet het ook direct. We spreken af : 18 uur gezamenlijke wandeling naar het meer.

Het meer is prachtig gehuld in de opkomende mist en avondschemering. Rond 19 uur is het al donker, in de winter al rond 18 uur. De drie vulkanen, plechtstatig rondom het meer geplaatst worden nog reusachtiger en dreigender. Nu is het te laat, maar morgen wil de jeugd zeker zwemmen gaan. De kraampjes met duizend en één dingen zijn nog open. Vrouwen en kinderen met alles en nog wat komen tot vervelends toe aandringen om toch iets te kopen; sieraden, stoffen, bloesjes, prullaria, poppetjes... We wandelen in het zand, genietend van de lichtjes van de restaurants op het strand en van de huizen hoog en ver weg gebouwd op de bergen. Zie ik de lichtjes van de Schelde dan gaat mijn hart wat sneller slaan...

Maar ook de restaurantuitbaters zwermen als gieren, of als muggen om ons heen en willen ons verleiden met alle trukken van de foor om toch maar in hun restaurant te komen plaatsnemen. Met een onstelpbare woordenvloed, gebaren en glimlach tonen zij de menukaarten, de uitgestalde vrije zitplaatsen. Al bij al toch weinig volk op de "dijk". Padre Eric vertelt hoe

door het toerisme de prijzen zijn gaan stijgen en de kwaliteit niet toenam. We blijven bij onze eerste keuze: een Italiaans restaurant, buur van het hotel waar ik logeer. Het is er verzorgd en net. Italiaans, maar de meerderheid eet evenwel "steak au poivre". Het zouden geen Belgen zijn. Ik neem sopa del dia en pollo dorado. OK. Er wordt duchtig gebabbeld en verteld, gelachen en ook het bier smaakt lekker fris na de hitte van deze dag. Frank zit aan de ene kop van de tafel, Mia aan de andere. Een greep uit de duchtig besproken en behandelde onderwerpen: het examensysteem in België, de politieke toestand, het lot van de NVA, het parochiekoor, de vervrouwelijking van het onderwijs, de bisschop, het Vlaams blok, de onwetendheid en onverschilligheid der massa, de rol van de priester, de bisschop, de vele scheikundigen aan tafel, de artsen, de ziekenhuizen, Cuba, de Cubaanse dokters werkend in Guatemala, de overige missionarissen in Guatemala.

En zo komen we uit bij een ver familielid van Dirk Strobbe die ook hier ergens missionaris is. "Ken ik " zegt Padre Eric. Vlamingen in het buitenland, zeker als ze tot dezelfde groep behoren kennen elkaar in de kortste keren. Ik denk wat na en herinner me de vraag van een werkcollega Walter Loy uit Oostende en vriend van mijn broer, die hier ook een vriend-missionaris kent en me vroeg eens uit te kijken. Ik vis mijn notities uit mijn handtas en... geloof het of niet het is dezelfde Strobbe! "Maar Nera" roept Mia uit, "je bent fantastisch, jij kent ook iedereen zeker, wat gaan we nog met u beleven?". Padre Eric denkt ook even na en stelt dan voor hem te bezoeken: "we rijden er quasi voorbij!" Ongelooflijk (de wegen van God zijn ondoorgrondelijk), aan de andere zijde van de wereld vind je zomaar een kennis van een kennis. Padre Strobbe Rogelio in Jocotan, je staat op onze lijst van te bezoeken personaliteiten. Zal gebeuren als we naar Honduras rijden om de Maya-ruïnes te bezoeken in Copan. De rekening valt mee: 977 Quetzal. We krijgen zevenentwintig Quetzal terug, die dan als drinkgeld nog eens teruggaat. Het wordt even wennen aan de nieuwe munt. Een quetzal wordt gelijkgesteld aan vijf frank. Zeggen dat we juist de euro hadden verteerd.

Na het avondmaal nog even de gezellige winkelstraat afdweilen en dan het internetcafé in dezelfde straat uitproberen. Leve internet. En dit mailde ik naar wat familie en vrienden (dertien stuks voorlopig, in één keer, allen samen). De fouten neem je er maar bij. Het moet snel gaan, want de internetverbinding betaal je per minuut.

Beste allemaal,

Vanuit Centro-America, in de zon en midden het Spaans en Indiaanse exotische geweldige gedoe groet ik. Het is een interessante reis met heel veel uitleg van een Vlaamse priester die hier al 18 jaar hun leven deelt en aan ontwikkeling doet, met hart en ziel en veel inzicht en relativering. De vulkanische bergen zijn fascinerend en de boottocht op het meer, met bezoek aan een dorp in volle markt en feestgedruis plezant en vreemd. Het eten valt mee. Veel toeristen hier in Antigua en ook hotel OK. Water alleen uit flessen. De promotie om leidingwater te drinken zal ik wat temperen. Nog meer dan twee weken zal ik aan u denken, maar vooral al mijn zintuigen de kost geven en denken aan ons rijke landje Vlaanderen en de kansen die wij krijgen ivm de kinderen die hier talrijk aanwezig zijn en superactief zijn om

iets te verkopen. Ook al zijn ze amper drie vier jaar . ze smeken om een stukje appelsien als we picknikken in de zon aan het blauwe meer. Zalig het zorgeloze gedoe met een goeie groep vrienden. Vele mooie dingen. In de steden is alles zoals in de Europese steden. De wereld is klein en universeel, maar de cultuur sterk verschillend. Dag, tot in levende lijve eens, met het relaas in woord en beeld. A propos de nieuwe mini-camera doet het prima. Hasta la vista. Nera”

Wat is de wereld klein geworden en hoe gemakkelijk zijn we voor elkaar bereikbaar geworden. Hoewel, telefoneren is niet zo evident. Want stel je voor dat ik nu zou bellen. Thuis is het nu vijf uur in de morgen. Wie zou ik uit bed durven bellen? Hoewel, denkend aan mijn echtgenoot die al om vier uur zijn krant leest. Ik heb de telefoonkaart al eens uitgetest. Niks mis ermee, alleen geen kat thuis. Misschien wel de kat, de ezels, de kippen, de ganzen, de honden, de papegaaien. Maar mensen? Neen. Zelfs niet toen ik later nog eens probeerde en nog eens en nog eens. Niemand, noch echtgenoot, noch zoon, noch dochter. Moederziel alleen op de wereld. Neen, het gaat wel. Dank u.

Woensdag 23/07/03

Om acht uur is elkeen present. We kunnen kiezen uit verschillende omvangrijke ontbijtformules: Americano, Mixta van tocino (spek) en jamon (hesp), tortilla's, pan, fruitsap, alle soorten fruit. Lekker en gezond. We leren dat mixta van hesp en spek betekent dat het ofwel een bord met enkel spek is, ofwel een bord met enkel hesp. Ja, de ene mixta is de andere mixta niet. Is het eten uitgebreid, de gespreksonderwerpen evenzeer: de reisweg, de planning der komende dagen, de strijd tussen de talrijke religieuze sekten werkzaam in het land, de heiligen die zij vereren, Armstrong en de Tour de France, de verschillende dialecten overal in de wereld, geld, kinderen kopen...” Drie “ zegt Frank “ en dan krijg je het vierde gratis”. Elke het vierde en laatste kind van Frank en Annie, het enige kind dat mee op reis is protesteert heftig: “ja, dank u wel papa!” en de ganse tafel bijna onder tafel van het lachen.

Terwijl we het ontbijt verorberen komt een jonge Indiaan zijn koopwaar aanbieden: stylo's die hij ter plaatse omwikkelt met alle kleuren van de regenboog en daarbij je naam te voorschijn tovert. Handig en snel. Hij oogst veel succes en rijft vele bestellingen binnen. Padre Eric knoopt een gesprek aan met de jongen en verduidelijkt ons de situatie van de Indiaanse bevolking. De jongen is zeventien en zit in het zesde leerjaar, heeft Engels op straat geleerd en tracht met zijn handen iets te verdienen. Waarschijnlijk is ie intelligent genoeg om verder en meer te studeren, maar ontbreekt het hem aan mogelijkheden en kansen. En hier komt de rol van de overheid aan bod. Investeren in onderwijs. Eerst daalt natuurlijk het inkomen in het gezin. Maar één generatie later krijg je een beroepsbevolking die hoger en beter geschoold is. Was ook zo in den tijd van mijn ouders en grootouders.

Dus nog niet zo heel lang geleden. Mijn moeder, als jongste mocht/kon verder studeren. De oudsten niet.

Elkeen staart op zijn behendige handen, maar het deert hem niet. Plots verliest hij letterlijk zijn draad, maar nog deert het hem niet. Mia, die scheikunde geeft in het hoger onderwijs merkt op “ Indien ik in het labo zo op hun handen dierf kijken lieten ze alles stuk vallen”. Zo fataal zenuwachtig zouden die geleerde studenten worden. Er wordt gefilmd, gefotografeerd, gelachen. De jongen en ook wij zijn gelukkig. Het ontbijt kost alle samen tweehonderd zestig Q. OK

“Ik betaal”, zeg ik, “want ik heb een dikke buik” Ik draag namelijk het geld in een buidelzakje op mijn buik. Algemeen gelach van de groep. Ik repliceer lachend terug:” Ik hoef niet te zwemmen in mijn geld, maar pootje baden vind ik heerlijk”. En dan de klassiek geworden stelling: “Geld maakt niet gelukkig, maar het is wel gemakkelijk”.

We besluiten nog een dag hier te blijven en het meer en omgeving uitgebreid te bezoeken. De chauffeur krijgt een dag vrij. Deze namiddag naar de bank, dat is zeker dringend, maar eerst een boottochtje op het prachtige meer van Atitlan. Padre Eric bestelt een boot tegen half tien.

We klauteren in de boot. De kapitein noemt Antonio en is zeer behendig in het bedienen van de boot. Op een twee drie zijn we weg. Nadat elkeen natuurlijk eerst aan boord is geraakt. Elie, een verwoedde filmer is de laatste want hij wenst vlug nog wat shots te nemen. Antoine vraagt Marie-Therese een handje, om samen sneller in de afgrond naast de boot het water in te vallen

Het varen duurt een half uurtje. Prachtig, al is er een sterke wind. Hoeden vasthouden of ze zijn foetsie, nietwaar Frank? Hier en daar peddelt een bootje (cayucos, kano, gemaakt van avocadobomen) met rechtopstaand de peddelaar-indiaan. Razendsnel en stil varen ze ons voorbij. Hebben wij een dieselmotor, we hebben ook het lawaai ervan. We genieten van de zon, het opspattende water, het weidse uitzicht over het meer, de vulkaanbergen als donkere massa's tegen de helblauwe hemel.

We bezoeken Santiago de Atitlan, het grootste dorp aan het meer en een belangrijk commercieel centrum. Vanuit het omliggende hoogland worden eigen gekweekte producten aangevoerd: bananen, aardappelen, alle soorten exotisch fruit. Santiago werd gesticht door Fransicanen en in 1568 werd een grote witte koloniale kerk gebouwd. We leggen aan en komen direct in een drukte van jewelste terecht. Een steile rechtop lopende straat volgestouwd met kraampjes en verkopers/verkoopsters, kinderen, vrouwen, mannen. Alles wat kan verkopen verkoopt. Alles wat kan verkocht worden wordt verkocht. Door de wriemelende massa wringen we ons naar boven tot aan de kerk op de heuveltop. De kerk is prachtig. Een geluk dat ze de vele aardbevingen overleefde. Te danken aan de heilige Santiago, de beschermheilige van de Spaanse veroveraars? Typisch voor deze kerk zijn de aan de zijanten opgestelde heiligenbeelden die gekleed zijn in indiaanse klederdracht. Wat een variatie en schoonheid. Een heuse modeshow. Er is ook een herdenkingsteen die herinnert aan een bloedig militair optreden in 1990 waarbij dertien burgers om het leven kwamen. Nadien werd de “belofte van Atitlan “ getekend waarin staat dat niemand het dorp met wapens mag betreden.

Dank zij de invloed van Padre Eric mogen we in de nabijgelegen sacristie en kapel een bezoek brengen aan de kamer waar de Amerikaanse priester Francis Apla's op zesenvestigjarige leeftijd, op 28/07/1981 brutaal werd vermoord. Het is aangrijpend om deze ruimte te bezoeken. De bloedsporen op de muur zijn als herinnering bewaard gebleven. We bidden en zingen devoot en ingetogen een liedje. De ontroering gaat door merg en been. Hier werd werkelijk iemand met geweerkogels doodgeschoten om zijn inzet voor het indiaanse volk. Zijn kamer met tafel, stoelen, foto's, kleine toebehoren is nu een aangrijpend bedevaartsoord voor de inheemse bevolking. We geven een kleine geldelijke bijdrage als eerbetoon.

We gaan naar de bank om geld te wisselen zodat we allerlei spulletjes op de markt kopen kunnen. De geldtransacties verlopen vrij vlot, al blijft het wennen aan de gewapende mannen die bij iedere bank of belangrijke winkel op uitkijk staan, geweer in aanslag en de bezoekers binnen en buiten laten. Het stoort ons als we merken hoe de plaatselijke indiaanse mensen ons laten voorgaan. Spontaan en onderdanig, hoewel we het maar normaal vinden dat we gewoon onze beurt afwachten. Ik koop een blouse (huipil genoemd) voor mijn schoonzus en een rond tafellaken met Indiaanse figuren en motieven voor de ronde tafel van mijn dochter. Alles handgemaakt. Afbieden is wel de regel, en het lukt een beetje. Ik pas ook enkele bloezen die de indiaanse vrouwen dragen. Het zijn kleurrijk geborduurde bloemmotieven. Onvoorstelbaar veel werk. Het is mooi, maar thuis bijna niet te dragen. Het zou als pure folklore overkomen, niet om mee buiten te komen in onze regio. Dus maar niet kopen, tot spijt van de lieflijke verkoopsters. Ik tracht het hen uit te leggen dat ik hun handwerk apprecieer, bewonder en mooi vind, maar dat ik zoiets in Europa niet dragen kan. Ze lijken me te begrijpen. Er zijn ook prachtig zelf gevlochten armbanden, halskettingen. Ik koop enkele kettingen in zwarte jade: eentje met een olifant, een hartje, blokjes, bolletjes. Keuze te over.

Padre Eric die alle kleine straatjes en winkeltjes kent loodst ons mee binnen in een klein bakkerijtje. We willen straks immers picknikken. De bende van veertien heeft honger en hij koopt direct het winkeltje leeg. Het bakkerinnetje is verheugd maar zit wel met een probleem voor de volgende klanten. Op het dorpsplein is het een drukte van jewelste; alles wriemelt door elkaar: kinderen met kinderen op hun rug, vrouwen met grote manden vol vlees. Heel veel verschillende soorten fruit, aardappelen, honden, stoffenverkopers. Op een zelf in elkaar getimmerd verhoog zit een muziekfanfare te spelen. Het geeft het geheel een vrolijke kermis sfeer. Ik film, geniet en slenter op mijn eentje rond, kijkend, denkend, meelevend, opgenomen in het gewoel. En heb zelf veel bekijks. Zovele blanken lopen er hier ook niet rond, hoewel ze wel wat toeristen gewend zijn en er ook een stuk van leven moeten.

We keren terug naar de boot en verorberen onze pick-nick in een klein stalletje aan de oever van het meer. Het is gezellig zo in half open lucht en met de ter plaatse aangekochte frisdrank. Wat dacht je? Coca en Seven-up. Wereldmerken, overal en altijd, always Coca-Cola. Onmiddellijk zijn we omzwermd, omringd door vrouwen en kinderen die met alle macht ons hun waar aanprijzen, tot vervelends toe. De kinderen vragen onze lege blikjes. Voor hen iets waardevols, want blijkbaar krijgen ze er op een of andere wijze

geld voor. Is ook een vorm van sorteren en milieuvriendelijkheid. Please de blikjes niet samenpersen. We verdelen onze appelsienen en bieden hen ook enkele partjes aan. Tot onze verbazing weigeren ze en vragen een volledige appelsien. Wat moeten wij nu denken? Wat denken zij?

Tot bijna tot in de boot zelf blijven ze ons achtervolgen en aandringen om toch iets te kopen. De prijzen dalen en dalen. Zes armbandjes voor vijf Quetzal, dat is minder dan een frank het stuk! Het wordt een alles behalve leuke situatie. We vluchten letterlijk in de boot en varen direct weg.

Het meer is woelig, een flinke wind is opgestoken, het water spat in het rond. Elie ligt languit in de boot te slapen. Doet alsof. Paniek bijna, want "Heer, het stormt, we vergaan, verlaat ons niet". O, klein gelovigen toch. Plots, midden op het meer valt de motor stil. Bijna eventjes echte paniek. Elkeen houdt zijn hart vast en ziet in gedachten al de ergste ramp aller tijden. Het uitbundige gebabbel valt even plots stil als de motor. Zelfs het water lijkt stil te vallen en niet meer te bewegen. Een vrolijke ietwat spottende glimlach verschijnt op het gelaat van de mooie Indiaanse bootman. Hij weet wel beter. Het is gewoon de eerste dieseltank die leeg is. Hij schakelt over naar de tweede en dient hiervoor even de motor uit te schakelen. Zo zie je maar hoe snel een comfortabele situatie omslaat naar penibel. Padre Eric geniet en leest, plechtig vooraan gezeten op het hoogste punt van de boot een boek..

Na vijftienveertig minuten varen zijn we terug in Panajachel. We betalen de bootman. Driehonderd Q, ongeveer honderd frank de man, voor negentig minuten varen en huur boot gedurende bijna een dag. We rekenen nog in oude Belgische franken. Luiheid? Deze morgen dienden we de jeugd nog de wiskunde regel voor het vermenigvuldigen met elf uitleggen: de twee cijfers optellen en dat cijfer er tussen plaatsen. Je ziet de volwassenen onder ons weten toch nog ietsje meer dan de jongeren onder ons. Verkopers omringen ons wederom en trachten ons allerlei souvenirs te verkopen. Rudy bezwijkt en koopt enkele houten maskers in snijwerk. Prachtig en een waardevolle herinnering om de huiskamer te versieren. Zal ik later op de avond ook doen, heb zo een mooi geschenkje voor mijn echtgenoot.

We zijn vrij van 15 tot 19 uur. Ik heb vreselijke dorst en koop me een halve liter water in een klein supermarktje. Dan wat kamer opruimen in het hotel en hop de winkelstraten in. Onvoorstelbaar wat er al te koop is. Een paradijs voor toeristen. Het ene kraampje naast het andere. Kleren, juwelen, houtsnijwerk, aardewerk, prullaria, schilderijtjes, decoratie, snuisterijen, geweven stoffen. Ik koop wat souvenirs voor thuis. Halskettingen (voor de vrouwelijke familieleden), een uit hout gesneden en geverfde poes (voor de dochter), een indianenmasker (voor de echtgenoot), een geweven tapijt voor aan de muur waarop twee vogels zijn afgebeeld (voor de schoonzoon). De rest krijgt wel ook zijn cadeautjes, geen paniek. En ook het internet café wordt bezocht. Het is drie uur in de nacht in Vlaanderen, dus is bellen hoogst ongepast. Sorry thuisfront, ik probeerde ietsje vroeger, op een christelijker uur, maar niemand nam op. Internet gaat, zij het traag. Zal geen snelle ASDL-lijn zijn van Belgacom. Is niet duur: 7,5 Q voor een uurtje. Op deze tweede dag voelen we ons al heel goed thuis in dit vakantieoord. Hoe snel een mens zich aanpast en aan een situatie went. Is het aanpassingsvermogen niet de beste gave die je hebben kunt?

Avondmaal in hetzelfde Italiaanse restaurant. De groep besliste, hoewel ik wel graag een ander uitprobeerde. Er zijn er zoveel, maar is anders daarom beter? Kansberekening ga ik er maar niet op toepassen. Daar mijn hotel, nu mijn hotel, dichtst tegen het restaurant ligt ben ik het eerst op de afspraak. Voor iedereen bier als aperitief? Claro o obscuro? Neen, ik neem sangria, om te doen zoals de kinderen. De sangria smaakt lekker. Ziet er wel anders uit dan bij ons: eerst een witte laag en daarboven een rode laag. Reinout gaat zich aan een experiment wagen. Hij zuigt met het meegeleverde rietje een stukje rood op en blaast het daarna in het witte gedeelte. Mia, de hogeschoolprof kijkt toe.” Het is examen praktische proef” zegt ze, “cohesie/adhesie”. “Neen” zegt Frank, “het is ne hannekensnest, verstaan?”

Elke's enkel doet pijn. Elie speelt dokter en kinesist. Zowel het voorgerecht als het hoofdgerecht is lekker. Was er gisteren geen vis beschikbaar, nu wel. "Voor vier man" zegt de ober. "Dus moet ie zeker vers zijn" is de repliek van Annie. Het wordt weer een gezellige babbel van zoveel vrienden onder elkaar. Reinout, een jonge sociaal assistent zit rechtover mij en we babbelen, discussiëren, argumenteren, expliqueren, leggen uit, weerleggen en repliqueren een ganse avond lang over zin/onzin van hulp, migratie, vreemdelingen, Tobintaks, vermogensbelasting, huisje/tuintje, milieu, jongeren/ouderen, studeren, werken...tot we op het einde van ons latijn (Nederlands) zijn. Verhelderend, verrijkend en dezelfde vrienden blijvend. Ook de vele lesgevers en -geefsters onder ons doen hun best in de conversatieles, zeker An. Plezant. Ik betaal de rekening. Dertienhonderdvijftig Q en vijfenveertig Q drinkgeld en verwittig de groep van de op komst zijnde volgende omhaling ter spijzing van de pot. Buikje vol, maar potje bijna leeg. Om half tien wensen we elkaar een goede tweede en laatste nacht in Panjachel. Morgen ontbijt om half acht en dan weg. Dat is de afspraak.

Donderdag 24/07/03

Om half negen zijn we vertrekkensklaar. De valiezen zijn weer veilig in de pick-up van Padre Eric, onder het grote zwarte zeil opgeborgen. De zijn passagiers verdeeld en geïnstalleerd over de twee auto's. Edgar, de indiaanse chauffeur is weer present. Lieftalig, welgemutst zoals voorheen.. Mia zit vooraan naast de chauffeur. Op de tweede rij, ik, Frank en Antoine. Achteraan tussen nog een reeks valiezen : Kristin, Elke en Marie-Thérèse. Padre Eric volgt met de rest. We genieten van wat langsheen de weg allemaal te zien is. Zoals bv. de wegenwerken. Een machine op rupsbanden rijdt langsheen de kant van de weg en daarvoor, jawel zeven man schoon op een rij. Een voor een nemen ze een plank op en leggen ze op een plaats verder. Al bij al een goedwerkend systeem om de rupsbanden hun werk te laten doen.

Na een tijdje heeft de wagen dorst en we stoppen aan de gasolinera Santa Rita. Padre Eric komt zich ook vervoegen bij "Santa Rita". Was onder weg even gestopt aan een der "point de vue"s of miradores van waaruit je de

mooie vergezichten op de vulkanen en het meer kunt vereeuwigen op film en papier (en in je geheugen).

Mia is hondsziek en zoekt de afzondering van de nabijgelegen bossen op om zich te “verlichten”. Zo geraakt ze verlost van een gans arsenaal aan pillen die ze al had geslikt om toch niet ziek te worden. Ze zocht een toilet en probeerde met alle mogelijke woordjes zich verstaanbaar te maken: aseó, bano; sanitario, maar het lukte niet. De bossen zijn wel genoeg voor mij en Annie. Beter een mooi bos of maïsveld dan een vuil toilet. Handen wassen is er niet bij, niks aan te doen. Voorzichtig en hygiëne zijn kernwoorden geworden, ook al is water hier een kostbaar goed waar heel zuinig wordt mee omgesprongen. “Uit een voorraadbak schep je met een kommetje een klein beetje water en daarmee was je heel even je handen. Dat is het dan”. zegt Padre Eric. We zullen het later goed en wel toepassen. Hij vervolgt “De schuldige voor de onpasselijkheid is wellicht de hoogte. We zitten, zijn, op 3000 m hoogte en we moeten nog stijgen. Straks zullen we op 4000 m hoogte zijn. Je zult het zien aan het veranderde landschap vergelijkbaar met dat van de Mont Blanc in Frankrijk.”.

Er klinkt muziek uit het bureeltje van het tankstation. Annie en Elke, moeder en dochter zetten op het opzwevende Spaanse ritme en heuse danspartij op. Frank, de echtgenoot en vader kijkt van op afstand geamuseerd toe. Er wordt weer wat afgebabbeld en afgelachen. De woordspelingen zijn niet uit de lucht. Het gaat bv over ruilhandel: een deken ruilen voor een diaken. Ter info: een deken is ook een graad voor een pastoor, een hogere functie in de kerkelijke hiërarchie. Of nog : een deken is een pastoor onder de lakens. Flauw, maar toch werken onze lachspieren intens. Mia betert stilaan. Hoewel gevaar is er niet. Er zijn hier twee echte priesters aanwezig voor de laatste sacramenten.

We rijden verder door afwisselende landschappen. Er is zoveel te zien, te bewonderen, te ontdekken. Schapenhoeders langs de weg, magere loslopende koeien en honden, veel gebouwen in opbouw. De reden voor het niet afwerken van de woningen en het beperken tot alleen de gelijkvloerse verdieping is meestal dat je geen belasting hoeft te betalen zolang de woning niet volledig is. Padre Eric vertelt ook dat meestal enkel diegenen die enkele jaren als gastarbeider (meestal illegaal) gaan werken zijn in de USA of in Mexico in staat zijn om een woning te bouwen. Als je bedenkt dat deze arbeiders ginds werken aan een hongerloon en toch nog “schatrijk” terugkeren naar hier, zegt dit toch wel iets over de levensstandaard in dit land. Soms doet het landschap mij denken aan de lieflijke berglandschappen in Zwitserland. Alleen ontbreken de grote mooi verzorgde houten huizen vol balkonnetjes met hun afhangende bloemenweelde.

Langs de weg zijn mannen bezig om het gras in toom te houden. Totaal andere werkwijze dan bij ons. Met grote zwierige gebaren hakken zij het gras met hun lange vlijmscherpe messen, manchetes snel en kordaat af. Handig en behendig zijn ze wel, al stel ik me ergonomische vragen over hun rug die steeds gebukt is. Zou het systeem dat mijn vader vroeger hanteerde, met name maaien met een zeis niet gemakkelijker en mensvriendelijker zijn? Langsheen de weg zitten mannen, vrouwen, kinderen te wachten op de kleurrijke bussen van het openbaar vervoer. Geen moderne stijlvolle gesofistikeerde wachthokjes, maar stalletjes die me doen denken aan een

echte kerststal uit de tijd dat een kerststal nog een dierenstal was en geen glittergedoe van onze gecommmercialiseerde kerstmisvieringen. Om de tijd nuttig te besteden weven de vrouwen ondertussen hangmatten, kledingstukken, tapijtjes.

En of die bussen prachtig zijn! Het zijn meestal oude afgedankte schoolbussen, afkomstig van de USA. Het woordje schoolbus staat er dikwijls nog op. De egale gele kleur is evenwel vervangen door andere schreeuwige kleuren en tekeningen. Ook extra opschriften zijn aangebracht. Meestal godsdienstige zinnen, gezegden, gebeden voor een goeie en behouden reis. Dios conmigo; Jesus te ama; Son hijo del Rey; Jesus es mi Rey.

We volgen de grote weg, de CA1 die dwars door Guatemala loopt en leidt naar Mexico. We belanden aan het belangrijke kruispunt: Cuatro Caminos, vierwegen kruispunt nabij de stad Totonicapan. en rijden verder naar Huehuetenango. Moeilijke woorden? Went wel. Ook voor ons waren deze eerst bijna onuitspreekbaar, maar we leren snel. Weet dat tenago plaats betekent. Je hoeft dan alleen het voorzetsel te leren en daar dan tenago aan te koppelen. Aan de districtsgrens met Huehuetenango worden we tegengehouden door de grenswacht. De chauffeur toont zijn rijbewijs en de nodige documenten van de wagen. Alles OK.

We stoppen aan een kleine coöperatieve waar melk en kaas wordt geproduceerd. Het is een systeem om gezamenlijk als gegroepeerde kleine boer je boterham, of hier je tortilla's te verdienen aan de hand van kweek en verkoop in eigen beheer van de vruchten van het land. We kopen elk een potje yoghurt om onmiddellijk uit te drinken. Keuze te over: aardbei, banaan, perzik, kokos, ananas. Overheerlijk. Ook de chauffeur smult mee en is tevree. We kopen wat extra kaas voor bij de boterham de volgende dagen. Prijs 238 Q.

De weg naar Huehuetenango wordt al babbelend, vertellend, kletsend verder gezet. Welke onderwerpen zoal worden onder de loep genomen? De studies/beroepen der kinderen, de meegemaakte avonturen op reis, de poetsen die de studenten van Mia uithaalden tijdens hun speleologie-uitstappen, de definities van gezond/ziek, het steeds maar herhalen opdat de studenten het zouden begrijpen, de eigenschappen/gebreken van familieleden, hun zevende zintuigen, onze sterk uitgebouwde reglementering enz. enz.

Al wat langs de weg maar enigszins beschilderbaar is aan stenen, rotsen, gebouwtjes is beschilderd met politieke symbolen, leuzen, letterwoorden. Het is nog erger dan bij ons in het heetste van de verkiezingen. Het verschil is evenwel dat papier beter afbreekbaar is dan de verf op de rotsen. De boodschap is langer houdbaar en wordt ook regelmatig hernieuwd. Kleurrijk en plastisch is het wel. Daar de overgrote meerderheid der bevolking noch lezen, noch schrijven kan wordt er gewerkt met wat zouden zeggen: pictogrammen en letterwoorden. Niks nieuws onder de zon. En aan partijen (partido) geen gebrek. Een roze zon, een blauwe hand, een blauwe pijl op een geel bord, een blauwe cirkel met en witte duif erin, een rode driehoek met een gele zon erin... Hopelijk draagt het bij tot democratie en is het "goed voor de mensen" zoals onze politiekers tegenwoordig zeggen. Wat ook onze aandacht trekt zijn de bomen met kleurrijke gele afhangende

draden. Ons onbekend. Padre Eric vertelt dat die draden een soort parasiet zijn en aangewend worden als medicijn voor de zuivering van het bloed. Het land lijkt me relatief vruchtbaar, mais overal en ook koeien. We passeren een lokale markt waar de koeien niet bij ontbreken.

Rond half een stoppen we langsheen een kleine tienda (winkelrestaurant) waar we in de buitenlucht, op het erf onze pic-nic verorberen. We kopen een derde soort Cola. Niet de echte Coca-Cola, maar iets dat er op gelijkt: Cola 24 h .Cola is overal tegenwoordig. Het wordt hier zelfs gewoon "agua" genoemd: water. "Veel zal ze er niet aan verdienen" zegt Padre Eric. De dame die het winkeltje uitbaat is relatief welstellend zegt ie verder. Ze bezit immers al een huisje, d. w.z een gebouwtje waar ze de koopwaar kan tentoonstellen. Ze kan de goederen inkopen. Er is snoep te krijgen, drank, wat groenten, fruit, deegwaren. Een reeks kindjes komt verlegen naar ons kijken. Vrouwen, huizen zonder kleine dreumessen zijn ondenkbaar in dit land. Altijd en overal lopen er kinderen rond. Zo totaal anders dan bij ons waar een kind of een baby in het straatbeeld straks een zeldzaamheid is. Op de hoger gelegen weide staat een koe te grazen. Er zijn kippen en honden en mais op het veld. Deze mensen kunnen overleven. De radio in de wagen van Padre Eric geeft plots een reeks onheilspellende berichten. Er is een woelige betoging in de hoofdstad. Een kleine opstand met hard en streng politieoptreden. Er zouden zelfs doden zijn gevallen. Gelukkig zijn we ver weg van de hoofdstad en hopelijk is weer rustig de dag dat we huiswaarts keren en het vliegtuig in de hoofdstad moeten nemen. Rustig en vredig is het zelden in dit land en we zijn te vreemd en te onbekend om de situatie in te schatten. De politieke onrust werd veroorzaakt door partijen die buiten de wet werden gesteld en toch aan de komende verkiezingen wensen deel te nemen. Respect voor de grondwet is niet vanzelfsprekend. Onder druk van straatgeweld, zal men wellicht de grondwet dan maar veranderen.

In Hueheutenango, een der grotere steden in Guatemala rijden we een supermarkt binnen. Het is een der weinige grootwarenhuizen die we op onze reis zullen tegenkomen. Aan de ingang staat een gewapende bewaker, geweer in aanslag. Binnenin is alles te vinden zoals bij ons. Op aanraden van Padre Eric slaan we onze voorraad aan eten, vlees, groenten, conserven, drank, deegwaren in. "Jullie willen toch min of meer westers eten, voldoende eten?" vraagt ie. "Anders is het alle dagen groenten eten. Enkel op woensdag en zaterdag kun je op de plaatselijke markt wat vlees kopen."

Wat wel anders is, is de uitgebreide afdeling waar je allerhande geneesmiddelen en verzorgingsproducten kunt kopen. Een apotheek in het grootwarenhuis. De tienjarige Elke speelt haar rol, d.w.z. dat van kind en rijdt speels rond met een winkelwagentje, geholpen door de zestienjarige Kristin, haar beste vriendin. Ze hebben veel beziens (twee blanke jonge meisjes) en het brengt wat leven in de brouwerij, alléé in het winkelmagazijn. Bij de afrekening vraagt de kassierster onze naam en tikt die in op het ticket. Schijnt de gewoonte te zijn. Ik betaal en reken wel af nadien. Het grootwarenhuis is gelegen in een globaal winkelcomplex. Alle westerse goederen zijn er te koop: juwelen, tv 's, video's, huishoudelijke apparaten. In de nabijgelegen bank wisselen we onze dollars en traveller checks. Een gans avontuur waarbij we aan de lijve ondervinden dat we onze

centjes goed moeten in het oog houden en de wiskunde nog beter onder de knie moeten hebben. Er onstond een meningsverschil over het aantal aangeboden dollars. Als puntje bij paaltje kwam beweerde de bediende dat er honderd dollar minder werd afgegeven. Vierhonderd maar, hoewel de groep zeker was dat er vijfhonderd werden aangeboden. Opzettelijk? Of was het gebrek aan rekenkunde? Er is inderdaad een manifest gebrek aan wiskundige kennis. Zelfs eenvoudige rekensommetjes vormen soms een probleem. Gelukkiglijk hielden we in koor vol dat we om honderd dollar Quetzals te weinig hadden gekregen en bezit Padre Eric voldoende kennis van het Spaans en van de gevoeligheden en geplogenheden én tact én psychologisch inzicht om alles tot een goed einde te brengen. Het voorval maakte een sterke indruk op ons. Zijn zelfs de banken niet te vertrouwen? Of is het zo dat zij ons niet vertrouwen?

We rijden verder en naderen stilaan de thuishaven van Padre Eric. Hij is bijna niet te houden. Als een duif die zijn duivenhok nadert, een paard dat zijn stal ruikt. Ja, hij is al vier dagen onderweg en zijn mensen wachten. Langs stofferige wegen, steile haarspeldbochten, bergop, bergaf schudden en schokken we verder. Er is te weinig regen gevallen en de mais staat er droog en verdord bij. De weg wordt alsmaar slechter. Het landschap bergachtiger. Het doet denken aan bepaalde regio's in Zuid-Frankrijk, maar dan zonder de goed onderhouden asfaltwegen. Plots vertraagt de auto voor ons. Ramptoerisme: een hele hoop stenen is over de weg gedonderd en verspert de weg. Als niemand het opruimt blijft het liggen. Het is niet zomaar eventjes de wegenwacht bellen. Padre Eric vertelt dat in een dorp hier niet ver vandaan bij opgravingen een oude mammoet werd gevonden. Ja, oud, wat dacht je anders?.

Een jongen met eieren in zijn hand loopt ons langsheen de weg voorbij. Mia doet een voorstel: "als we bij Padre Eric zijn bakken we pannenkoeken." "Beloofd" zeg ik, "ik kluts de eieren én bak." Heb altijd graag en veel pannenkoeken gebakken. Een heel eenvoudig recept van mijn moeder en de moeder van haar moeder. Familietraditie van moeder en dochter. Zo intens, dat ik de dag na de begrafenis van mijn moeder als troost en als eerbetoon als ontbijt pannenkoeken bakte voor mijn gezin. Een oud recept zonder franjes, met de eenvoudige ingrediënten van het boerenhof zijnde melk, eieren, bloem, suiker.

Bovenaan een berg met prachtig uitzicht stoppen we even en klauteren over wankale rotsen nog wat hoger om nog méér en verder te kunnen zien. Ik film. En zie toevallig wordt het een opname voor videodinges.

Moeder Mia en dochter Kristin zijn de opgeklauterde rotsen aan het afdalen als plots Mia uitschuift en holderdebolder op handen en voeten én achterwerk naar beneden komt. Mooier kon het niet zijn en beter passen evenmin. Sorry en met alle respect Mia, maar het wordt een leuke opname. Een hoop mooie stenen wordt langs de rand van de weg op elkaar gezet. Ik speel kunstpauz Jan Hoet en debiteer een ganse speech over de betekenis van het kunstwerk, de visie en intentie van de kunstenaar, de originaliteit en het belang voor de moderne kunst in het bijzonder en in het algemeen. Je moet het maar kunnen uitleggen. Ik film ook onze dierbare chauffeur

Edgar en laat hem onmiddellijk de opname zien. Hij is blij, ontroerd, verrast over zichzelf.

Eindelijk komt Padre Eric (en wij) THUIS. Een heel eindje rijden, dat mag je wel zeggen. Van in de stad Huehue (tenango laten we gemakkelijkhedshalve ter plaatse, let op de woordspeling: tenango = plaats) was het nog veertig km op de goeie geasfalteerde internationale CA1 en dan nog 30 km door stofferige, kronkelende bergpaden steeds hoger en hoger op. Daarbij moet ik direct zeggen dat het aantal km hier totaal irrelevant is. Er wordt gerekend in uren rijden. Wat moet het dan vroeger geweest zijn, en nu nog, voor de inwoners die enkel hun eigen voeten hebben als transportmiddel? Rekenen in dagen, dagen vermoeidheid?

San Miguel Ixtahuacan noemt de aldea (gemeente, dorp) waar Padre Eric al achttien jaar zijn opdracht als katholiek priester vervult. Enkel katholiek priester? Veel méér dan dat zoals we veertien dagen lang van nabij zullen ondervinden. Hij is er naast pastoor (met al de bijhorende taken), ook de reddende engel (ik durf bijna zeggen, letterlijk engel), helpt en steunt, is opvoeder, leraar, sociaal werker, mecanicien, trooster der zieken en bedrukten, raadgever, organisator, ziekenverzorger, ambulancier, medicijnman, rekenhulp, schrijfhulp, adminstrator, restauranthouder, hotellier, reisagent, zanger, cultureel werker, maatschappelijk assistent, dierenbeschermer, kok, natuurliefhebber, verdediger van de plaatselijke bevolking, bemiddelaar voor alles en nog wat...

Bij aankomst worden we onmiddellijk omstuwt door de mensen uit de straat die de Padre na vier dagen afwezigheid hartelijk begroeten en ons meteen. We krijgen direct de kans om enkele lekkere oranje-rode vruchten te kopen. Het zijn een soort lichies, dewelke de kwekers hier in de stad ambuland komen verkopen. Rechtstreeks van de eigen tuin naar de stad. Een Quetzal het stuk. We logeren bij Padre Eric thuis, in de parochiegebouwen. Het is een complex van verschillende gebouwen, als een vierkante blok geschaard rondom het kerkgebouw. Een soort Brabantse vierkantshoeve, maar dan niet gelegen tussen weidse landerijen maar omringd door drie straten (de twee zijanten en de achterzijde) en vooraan uitgevend op het kerkplein. Een gezellig kerkplein met bomen, een kiosk, een restaurant, cafeetjes, winkeltjes, bankjes en altijd spelende kinderen. Een echt dorpsplein zoals in de goeie oude tijd bij ons. Op zondag is er, evenals in de omliggende straten markt. Het gebouwencomplex is vrij groot en omvat verschillende afzonderlijke gebouwen die samen toch een fraai geheel vormen en uitmonden op twee binnenkoeren en een binnentuin. Er is een zwembad. Geen gedoe zoals bij de Club Méditerranée, maar een grote betonnen bak, gevuld met het regenwater van het kerkelijk dak. Een luxe in tijden van hitte! Een luxe om water te scheppen om het wassen der kleren mogelijk te maken. Een luxe als er geen leidingwater is en we toch hygiënisch willen zijn bij het vervullen van onze natuurlijke diepmenselijke behoeften. Een luxe om de weelderige planten en bloemen weelderig te laten blijven. Een luxe om af en toe eens de vloer van het huis te kunnen dweilen.

De wagen van Padre Eric, een stevige robuuste Toyota wordt in de garage gestald. De monovolume van Edgar mag op de straat blijven staan. We laden de valiezen uit en verdelen de kamers. Padre Eric heeft alles georganiseerd d.w.z. heeft snel nog enkele bedden in elkaar laten timmeren

en het geheel wat geordend. Even een korte beschrijving. Tegenaan de kerk is er langs de zijde van het kerkplein de hoofdingang: een grote rode deur en overdekte patio.

Je komt binnen in een lege ruimte die vroeger gewoon werd opengesteld voor de mensen die van heinde en ver kwamen en hier even konden uitrusten vooraleer ze verder trokken. Een tweede deur leidt naar de binnenkoer, waar je de vele kamers ziet. Aan de linkerzijde zijn er de kamers voor de vijf Indiaanse studenten die hier in de weekdagen permanent logeren, een bureeltje met fotokopieertoestel waar Reinout de schaapjes mag tellen, een voorraadkamer voor alles en nog wat, de kamer van Padre Eric zelf waar ook pastoor Rudy mag logeren, een apart douchelokaal met ook wasbak en WC, een living met keuken, twee eenpersoonskamers (voor Elie en mij) en de garage. Aan de achterzijde, dus ook gelegen aan een straatkant zijn er twee tweepersoonskamers voor Antoine en Marie-Thérèse, voor An en Dirk. Daarnaast nog een kippenren met een steeds kraaiende haan (liefst om vier uur s' morgens) en wat bloemen en planten. Iets verder, langs de rechterzijde staan een reeks hogere gebouwen: in de kelderverdieping is een vergaderzaaltje, een opslagruimte, een kamer voor Mia en Kristin. Neem je de trap dan kom je in het grote privé-paleis van Frank, Annie, Elke, een grote ruimte onder het afdak. Er is een tweede binnenkoer met een betonnen wasbak, een opslagruimte en toegang tot de kerkgebouwen dewelke de sacristie bevatten, een leslokaal, nog een vergaderruimte, een goed ingerichte bibliotheek met pc's en alle faciliteiten en een zolder. Daarop kunnen de studenten, de cathechisten, de jeugd en bloc, en masse slapen indien het te laat is om huiswaarts te keren. Wat matrassen op de vloer en klaar is kees.

Op zijn zachtst gezegd is het toch eventjes slikken en wennen als ik de mij toegewezen kamer inspecteer. De matras op het planken bed, gewoon een stuk mousse, bekleed ik met mijn eigen lakens en het kussen met mijn eigen sloop. Voor de grijze beestjes op de muren en dezelfde maar in dode vorm talrijk bijeen in de hoeken van de kamervloer, doe ik mijn ogen dicht. Veiligheidshalve sleep ik het bed op veilige afstand van elke muur. De tafel en de kast (een houten constructie met enkel legplanken) vallen mee. Er is ook een douche, een wasbak met koud water en een toilet met waterspoeling. Een luxe die de andere kamers meestal niet bezitten. De verlichting is een gewone lamp, maar er zijn stopcontacten zodat ik de videobatterij kan opladen. Het raam aan de straatzijde is dichtgetimmerd. Werklui zijn bezig met de straatmuur te herstellen, met cement te bekleden en achteraf te verven. De muren en de zoldering zijn wit gekalkt. De zware balken die het dak vormen zijn schots en scheef, of zijn het de muren die niet recht zijn? Alles went en al bij al wonen we heel comfortabel en hebben alles wat een mens écht nodig heeft: wat privacy, een bed om te slapen, een dak boven zijn hoofd, wat water om te wassen.

We organiseren een eerste avondmaal onder de lange zijluifel van de linkerzijde van het gebouw, een soort lange overdekte gaanderij, luifel. Tafels en stoelen worden bij elkaar geplaatst en zullen zo twee weken dienst doen. Borden, tassen, eetgerei, tafellakens, glazen worden opgezocht en aangehaald. Een bedrijvige bijenkorf heeft er niks aan. Alles spontaan. Elkeen draagt zijn steentje bij. Het is een groot huishouden dat Padre Eric

dagelijks te voeden zal hebben. Naast de dertien Vlamingen ook de vijf studenten én steeds enkele extra die juist op het moment van de maaltijd uit de lucht komen vallen en aan tafel mee aan schuiven. Met zo een hoop valt het nauwelijks op. Zou men honger lijden om een mondje meer? Gezellig druk is het wel; aangenaam groepsgevoel. Eén grote familie. En na de maaltijd steeds de gezamenlijke afwas aan de betonnen wasbak in de binnentuin. Een goed uitgedokterd systeem. De middelste bak doet dienst als waterreservoir en wordt gevuld met leidingwater (als er is). De twee overige gedeelten dienen echt als wasbak en stapelruimte voor de vuile/propere vaat.

Eerste stelling: steeds bak vullen met water zodat je reserve hebt. Tweede stelling: water niet verkwisten. Je schept enkel het water dat je nodig hebt. Je wast af in een kleine kom met weinig water. Je handen wast je door water te scheppen in een klein apart kommetje. Twee tot driehonderd milliliter is meer dan voldoende. Je zorgt er voor dat je het water in de resevebak niet bezoedeld. Kuisen, kleren wassen gebeurt niet met leidingwater, wel met het regenwater uit het zwembad. Water om te drinken dient eerst tien minuten gekookt. Ook daarvoor bestaat een organisatieschema. Het gekookte water wordt bewaard in aparte geserveerde ketels en afgedekt met een propere doek. Zorg ervoor dat je steeds een voorraad hebt, onverwachts valt de waterleiding uit en... heb je dorst. Het gekookte water wordt aangewend voor de verdere bereiding van bv. koffie, soep, saus, als drinkwater. Het aldus bekomen water zal wel bacteriologisch betrouwbaar zijn, maar smaakt niet lekker door gebrek aan zuurstof. Zuurstof verdwijnt bij het koken. We kopen dan meestal in de mate van het mogelijk flessenwater .

Het avondmaal is gezellig. Ik tel 19 personen. Heel lekkere zelf bereide spagetti (er is geen hotelpersoneel voorhanden in ons "hotel") die met krot en mot wordt opgegeten. Ondertussen is ook de elektriciteit wedergekeerd zodat de in de haast aangerukte kaarsen weer mogen worden gedoofd. Ook een leven zonder elektriciteit kan. Hebben we dus vanaf het eerste uur al ondervonden gelukkig koken we op gas (flessen butaan, en er is voorraad). Ook de grote houtkachel werd direct ingeschakeld voor de realisatie van de kook. Na het gezamenlijke avondgebed gaat elkeen doodmoe de eerste nacht in bij de gastvrije Padre Eric en zijn dorp San Miguel.

Vrijdag 25/07/03

Om acht uur is elkeen present voor het gemeenschappelijk ontbijt. Martha, de Indiaanse huishoudster van Padre Eric heeft brood gebakken voor ons. Lekker stevig bruin brood. Er is naast ons zelf meegebracht voedsel ook een rabarberconfituur die verfijnd smaakt. Maar belangrijker dan het ontbijt is de geruststellende verklaring die Padre Eric ons geeft inzake het nachtelijk lawaai. Want ik kan je verzekeren geruststelling had ik, hadden we allemaal nodig. Zoals reeds uitgelegd geeft mijn kamer uit op de straatkant, de hoofdstraat van het dorp. Rond drie – vier uur in de

morgen reeds, het is dan nog pikkedonker komen de bussen aangereden om de mensen naar de verder gelegen dorpen, scholen en werkplaatsen te voeren. Geen kleine busjes met zacht ronkende motoren, maar zware lawaaiërie diesels. Daar de meeste geen horloge hebben is er een systeem van getoeter (kort, lang, een keer, twee keer, drie keer) om de aard van de aankomende bus aan te duiden. Gevolg een lawaai en getoeter van jewelste in het holst van de nacht. Als je het weet niks aan de hand. Maar enkele tijd ervoor was er een ander geluid. Verschillende doffe bonken, scherpe knallen, schreeuwende stemmen op straat, lichtflitsen in de lucht. Ik weet niet hoe gewerschoten of bomontploffingen weerklinken maar het leek er verdacht veel op. En dan ondervind je aan de lijve hoe onwetendheid, gebrek aan kennis en de fantasie van je eigen brein een angstaanjagend en duivels mechanisme op gang brengen. Wat ik dacht, liggend alleen in die totale donkere vreemde nacht? Aan de verhalen van de guerilla-oorlogen in deze landen, hoe vooral in de afgelegen boerendorpen leger en andere strijders actief waren en de bevolking terroriseerden, hoe welzijnswerkers soms bedreigd en vervolgd worden. Wat anders was er aan het gebeuren nu er opstand was in de hoofdstad en de politieke situatie weer ernstig uit de hand dreigde te lopen? Nu buiten voortdurend gerij was van zware motoren, getoeter, ontploffingen, gewerschoten, geroep, lichtflitsen? Angst is een slechte raadgever. Ik kon enkel hopen op het daglicht en dat alles goed zo aflopen met Padre Eric en onszelf.

“Kleingelovigen” zou Padre Eric zeggen.” ik zei je toch, maak je geen zorgen”. De schoten waren enkel vreugdeschoten, de lichtflitsen enkel een soort kermisgedoe. Hier is het de gewoonte dat bij het vieren van een verjaardag lawaai wordt gemaakt, en dan nog liefst zo vroeg mogelijk, dus rond drie-vier uur. Het was een volksfeest. Ze vierden de verjaardag van de terugkeer van een of andere heilige zoveel jaren geleden. Het gerij en getoeter zijn de lijn bussen. En in de hoofdstad komt alles wel weer goed. Zo eind goed, al goed, maar het blijft een hele ervaring een dergelijke nacht mee te maken. Het geeft een petieterig ideeetje van wat mensen in tijden van oorlog en repressie echt ondergaan en beleven.

We vertrekken naar de eerste misviering in een der vele parochies die onder de hoede van Padre Eric ressorteren.

Een deel blijft thuis om op te ruimen en de afwas te doen: Frank, Elke en ook Reinout en Kristin. Mama en papa en hun vele eigen en aangenomen kindjes. De rest gaat mee met de pick-up van Padre Eric. Binnenin nemen plaats: Eric als chauffeur en leider, Rudy, Marie-Thérèse, An, Dirk. Achteraan, elk in een hoekje van de open laadbak: Elie, Annie, Antoine en ikzelf. Samen zijn we dus met 2+3+4. Zitten op een boerenkar met paard ben ik gewend van in mijn kindertijd op de boerderij thuis, maar een pic-up is toch nog iets anders. Zitten in die laadbak is al bij al niet zo gevaarlijk als het lijkt. Hier is het de normaalste zaak ter wereld. Bovenop de bussen, de laadbakken, de vrachtwagens, erop erin of eraan, als je maar mee bent. Het alternatief is stappen in de zon, geen lachertje zoals we later aan ons vege lijf zullen ondervinden. Onze pick-up is zelfs een luxe-uitvoering. We krijgen een matras toegestopt om onze zachte delen tegen de hardheid van laadbak te beschermen.”Wanneer zijn we terug?” vragen we Padre Eric. “dat weet je nooit” is zijn humoristisch laconiek antwoord, en vervolgt op zijn unieke

onnavolgbare vrolijke toon “maak je geen zorgen”. Het zal onze lijfspreuk worden. We kennen Padre Eric nog niet goed, maar beginnen stilaan zijn binnenpretjes te begrijpen als hij ons, wantrouwende westerlingen die alles minitueus willen onder controle hebben en houden, bezig ziet en hoort. Gelukkig weten wij de toekomst niet.

Het is genieten van wat we zien vanop onze uitkijkpost, de haren beschermd tegen de wind d.m.v. van het gekleurde indianenpetje dat ik in 1998 op mijn Bolivië-reis. Genieten van de natuur, het berglandschap, de stofwolken, de verspreide huisjes, de loslopende kalkoenen, kippen, honden, paarden, kudden zwarte en witte schapen, één enkel babyvarkentje met zwarte vlekken. Het weer? Zonnig, mooi. Of luister maar naar het gedicht “Het Weer” van Hugo Claus dat me te binnen schiet.

Hoe het weer was in het land zonder jou?

Eerst daalde er nevel

over de betonnen bergen.

Toen hing de zon als mist

over het paarlemoeren strand.

Toen bewoog de lucht

en werd klam als je oksels.

En alom steeg de geur

van de grote dieren die niet bestaan,

tenzij in het geruis van je oor

in het geritsel van je haar

Zo was het weer daar zonder jou.

Je bent de luchtdruk en de dauw

en de sneeuw in mijn schedel.

We stijgen een half uurtje, rijden een brug over. De rivier staat bijna geheel droog. Iets verder is er een kleine hangbrug en nog verder een smal voetgangersbruggetje. Nog een half uurtje dalen en we komen aan in het beloofde dorp El Zapote. Het ligt nog vierhonderd meter hoger dan San Miguel. Een kleurrijke massa volk wacht ons op. Onder algehele belangstelling klauteren we uit de wagen. Kijken wij onze ogen uit, zij doen het evenzeer. Wie bekijkt wie? Wie is er vreemd? Zij, met hun kleurrijke bloemige jurken, hun zwart gevlochten haren, de vele kinderen op hun rug, hun bruine huid? Of wij, bleekgezichten, blonde haren, blote zomerse lange broeken, zonnebril, petjes, open schoenen, gelakte teennagels, camera- en fototoestel in aanslag, handtassen op de rug i. p. v. baby's? Padre Eric vertelde ons dat hoe in het begin dat hij daar was mensen speciaal kwamen kijken naar zijn blauwgrijze ogen. Raar? Neen. Ik liet me vertellen dat op de wereldtentoonstelling van 1958 enkele geïmporteerde “zwarten” een belangrijk “kijkspel” vormden voor onze blanke Belgen.

We worden enorm hartelijk begroet en leren direct de typische wijze van groeten. De mannen een hand zoals bij ons. De vrouwen evenwel een zachte lieve schouderklop. Maar vooraleer de misviering start, krijgen we eerst nog in een klein zaaltje naast de kerk een welkomdrankje aan geboden. Van gastvrijheid gesproken. Het is hemels lekker fruitsapje. Ik deel

mijn blikje met een der kijklustigen. Gast zijn geeft mij soms een iets of wat schuldgevoel. Van een maaltijd op de luchthaven heb ik een klein bekertje overgehouden dat nu goed van pas komt. Ik geef hem de helft. Het zaaltje is een soort cathecheselokaal met allerhande posters en teksten aan de muur.

De misviering begint en zal anderhalf uur duren. Vooraan zitten de notabelen, de ouderlingen. De mannen zitten hoofdzakelijk links. De vrouwen en de kinderen rechts. Verhouding een man voor vier vrouwen en kinderen. De mis begint en alle vrouwen leggen een kantje doekje op hun hoofd, of bij gebrek eraan een kleurrijke lap stof of handdoek. De sfeer is ontspannen en Padre Eric vertelt (preekt?) gemoedelijk. Hier en daar begrijpen we er wat van. Het gaat over een of andere heilige die hier aankwam en de armen hielp en verzorgde, een beetje de Sint Maarten van bij ons die zijn mantel deelde. Hij vergelijkt ons, zijn medebezoekers met die lieve Sinte Maarten. Zoveel eer zijn we niet gewend en zo heilig en heldhaftig zijn we ook weer niet. We zingen mee want we kennen wat Spaans. En zingen kan het koor uit Drongen als de beste. De kinderen huilen af en toe, lopen in en uit, net als de honden. Geen probleem, geen zorgen. Ik moet denken aan de tijd van Jezus, het zal er toen ook wel zo gewoon, natuurlijk aan toe zijn gegaan. Een hond legt zich rustig te slapen naast het altaar en schrikt enkel af en toe op als de micro wat te luid begint te galmen. De liedjes zijn opgewekt en vrolijk en worden begeleid door een kleine groep muzikanten die op voor ons onbekende instrumenten tokkelen. De marimba. Hier wordt werkelijk een blijde boodschap verkondigd. De mannen die vooraan zitten hebben van Padre Eric een briefje gekregen en lezen moeizaam de teksten voor. Geen enkele vrouw die voorleest. Hun ongeletterdheid is nog groter dan die der mannen. Het is wel een vrouw die samen met Padre Eric de communie uitdeelt. De hosties zijn een soort kleine toastjes en worden bewaard in een botervlootje dat op het met bloemen versierde altaar staat. De wijn in het kleine wijnflesje is echt evenals het water in het andere kleine waterflesje. De dingen zijn aangepast aan hun omgeving. De misviering duurt bijna twee uur. Op de knieën dan nog! Toch een groot gedeelte van de tijd.

Na de mis vertrekken we huiswaarts. De wagen is ondertussen wel wat voller geladen. Padre Eric laadt maar op: er kan er altijd nog eentje bij. Eentje? vier, vijf, zes! En een bak appels en een moeder met een baby op de rug. Hop allemaal erop. Plots vraagt Padre Eric "Wie doet er met mij de afdaling te voet mee? Het is niet moeilijk en je krijgt een prachtige natuur van binnenuit te zien en je mag je durf uittesten op een hangbruggetje over een rivier". Antoine wordt stante pede gebombardeerd tot chauffeur (waar is de opleiding, het onthaal, de instructies?) en weg zijn ze: Padre Eric, Mia, Rudy. We spreken af beneden aan de brug. Antoine is vlug van zijn verbazing bekomen en brengt de wagen én ons allen veilig tot bij de brug. Wij zijn eerst. We filmen en fotograferen wat in afwachting dat onze voetgangers er aankomen. We vragen aan onze Indiaanse medepassagiers of we hen mogen mee filmen. Ik laat hen het resultaat op de videocamera zien. Bewondering en gelach alom als ze zichzelf zien op het kleine videoschermje. Antoine wenst hen later de foto's op te sturen en vraagt hun naam en adres. Tot onze verbazing bekennen ze dat geen van hen allen noch lezen noch schrijven kan. Pijnlijk. We zullen Padre Eric dan maar weer

inschakelen. Het is snikheet en de zon brandt. We puffen en hijgen en krijgen last van de hoogte. Onze Indiaanse medereizigers schijnen niks van last, of last van niks te hebben. We drinken van het in flesjes meegebrachte water en ik deel het met hen. Vooral het kleine jongetje drinkt het gretig leeg.

De groep afgescheurden komt aangelopen. t'Is te zeggen Padre Eric komt vrolijk en lenig aangehuppeld. De rest langzaam, traag en vermoeid. Onvoorstelbaar wat een enorme lichamelijke conditie die man bezit. Graatmager, maar werken en crossen heelder dagen en halve nachten lang. Ik merk plots dat mijn horloge stil ligt. Ook die van Mia weigert dienst. "De luchtdruk" zegt Padre Eric.

Padre Eric neemt het stuur over en we rijden verder. De wagen kreunt onder het gewicht van zijn bevolking. De radiator laat het afweten en de motortemperatuur loopt op. We stoppen en geven ons kostbaar drinkwater aan de motor. Soms zijn machines belangrijker dan mensen. De plaatselijke bevolking stapt af en zet zijn weg te voet verder. Nog smeekt de radiator naar water. Padre Eric stopt en vraagt aan een schaapherdertje dat langs de weg zijn schapen hoedt of ie ergens een riviertje weet. De jongen wijst ons een modderpoeltje aan. We klauteren er heen. Vullen onze leeggegoten flesjes met water. Gieten het zorgvuldig in de radiator. Net een kolonie mieren op een rij, heen en weer lopend tussen plas en wagen. Het helpt weinig of niet. Padre Eric stelt voor dat de moedigen te voet gaan. Hij zal even verder rijden met de rest en hulp zoeken bij een of ander huisje. Rudy, Dirk, Elie en ik gaan te voet

Het wordt een zware tocht in de brandende zon, zonder water, steeds hoger in een ijle lucht. Hart, ademhaling en benen krijgen het zwaar te verduren. We trachten zoveel mogelijk in de schaduw van de overhangende rotsen te lopen en ons ritme aan te passen aan ons kunnen. Dirk lijkt mij de sterkste van allen, hij bezit een enorm uithoudingsvermogen. Is gewend van lange staptochten te ondernemen vertelt hij mij. Af en toe komen we een Indiaanse man, vrouw, kind tegen en kijken bewonderend op hoe zij schijnbaar moeiteloos de weg afleggen en dan meestal nog geladen met bagage of een kind op hun rug meesleurend. De mensen uit de zeldzaam langs de weg gelegen huizen kijken ons groepje blanke toeristen meewarig aan, groeten vriendelijk, maar kunnen ons niet verder helpen. Ik schaam me eigenlijk een beetje: een handtas vol met geld, dat wel, maar zo zwak en snel hulpeloos in deze harde omgeving. Mijn reisgenoten zijn heel attent en wachten geduldig als ik wat achterop geraak. Heb nu eenmaal kortere beentjes dan zij. Na een tweetal uur afzien en totaal uitgeput (mijn hart bonkt en lijkt het bijna te begeven) komt de reddende engel Padre Eric ons met de voorlopig herstelde wagen tegen gereden. Einde avontuur. Thuis worden we met open armen ontvangen en vertellen in geuren en kleuren ons verhaal.

Na een stevig middagmaal en een rustpauze vergast Padre Eric ons op een rondleiding in de kerk en bijhorende gebouwen. De geschiedenis van de kerk, parochie. Het levensverhaal van de heilige Miguel wordt uit de doeken gedaan. De schilderijen en vele versieringen in de kerk uitbundig besproken en toegelicht.

Voordat het avondmaal wordt genuttigd is er nog een zangles. Annie die ook dirigente is in Drongen zet hier haar job even enthousiast verder. Hebben Rudy (die deken in Geraardsbergen is en Dirk (die diaken in Drongen is) allerhande bijbels, kerkboeken en gebedenboeken bij, Annie heeft liedjes en kerkgezangen bij. Zelfs deze die gezongen werden tijdens de aanstellingsviering van Paul Redant tot pastoor van de parochiegemeenschappen op 23/02/03. Ook Spaanse, Oekraïnesche, Argentijnse, Chileense, Arabische liedjes ontbreken niet. De ganse bende studeert en zingt mee. Behalve ik. Ik kan niet zingen, al beweert men dat elkeen zingen kan. Ik daag hen uit: na amper twee noten is iedereen de kluts, de toon kwijt als ik begin.

Ondertussen is de automecanicien gearriveerd. De radiator kan wellicht worden gelast en hersteld. Hem eruit halen lukt vlot. Later er weer in monteren zal heel wat moeilijker zijn. Geen nood, zal wel een paar dagen duren, maak u geen zorgen, alles komt in orde.

Rond zeven uur wordt het stilaan donker en koeler. De pulls worden bovengehaald en ook de muggenzalf. “Niet nodig“ zegt Padre Eric “op deze hoogte zijn er geen. Ja, de toeristen willen ingesmeerd zijn en zien overal muggen, ook al zijn er geen”. Plots een korte hevige regenbui. Even plots weer weg alsof er niets is gebeurd. Het avondmaal is gezellig en we drinken een glaasje wijn. Wijn is feest, geeft een feestelijk imago. “Oei” zegt Frank “ ik zal de knop van mijn hemd maar snel dichtknopen want daar gaat mijn imago”. Gelach om de vrolijke en spitsvondige opmerkingen die Frank zo gemakkelijk debiteert.

Het avondgebed is intiem en oprecht. Het wordt dagelijks voorbereid door onze aanwezige geestelijken. Elkeen mag om beurt een stukje voorlezen uit de bijbel. Na de zang, de nabeschouwing van de gebeurtenissen van de dag en het slotgebed door deken Rudy wordt elkeen goeie nacht gewenst. Wel te rusten, tot morgen!

Zaterdag 26/07/03

Padre Eric, Rudy en Reinout vertrekken al heel vroeg te voet naar Chilive een van de vele parochies uit de omgeving, om een oude zieke man te bezoeken. De rest volgt later met de wagen. Antoine is chauffeur van dienst. Een Indiaan zit naast hem en speelt wegwijzer. Ook Frank zit nog vooraan op de eerste rij. De tweede bank is ook compleet. De rest Annie, Kristin, Mia, Marie-Thérèse, Elke, Elie. en ikzelf zoekt zich een plaatsje binnenin de kipruimte van de wagen. Comfortabel is iets anders. Dit is goederentransport, geen passagiersvervoer. Benen op en over elkaar, kussens achter rug en hals om de harde zijwanden en het schokken over de weg niet te voelen. Snakken naar adem want niet alleen de zitruimte is beperkt, ook de hoeveelheid lucht is niet overvloedig. Wat zegt het ARAB (algemeen reglement arbeidsveiligheid) en de Welzijnswet over de minimale ruimte waarover een arbeider dient te beschikken? We laten het achterluik openstaan. Gevaarlijk want de steunhendel is niet veel steun en dreigt plots dicht te klappen vlak op de arm van Kristin. Frank repareert zo goed en

kwaad het kan. Het is wat zoeken om de juiste weg te vinden en ook eerst nog bijtanken. De weg is barslecht en heel steil omhoog. Zo steil dat de wagen niet boven geraakt. Uitstappen dus en op mensenkracht de zwaartekracht overwinnen. Mijn eerste filmrolletje is vol. Een tweede opsteken. Zoveel mogelijk deze mooie natuur vastleggen. Te voet gaan heeft het voordeel dat je even kunt pauzeren nabij prachtige onbekende bloemen en de vlinders volgen kunt in hun sierlijke vlucht.

Na een bergop volgt natuurlijk ook een bergaf. Ook dat geeft zijn problemen en brengt zijn angstgevoelens met zich mee. Vooral Annie heeft een bijna panische angst als de wagen snel langsheen smalle aardewegen en diepe ravijnen naar beneden bolt. Na twee uur rijden, waarvan een half uur te voet komen we aan op de markt te Chilive. Aan de nieuwe kerk in opbouw hebben we afgesproken. Door het slechte functioneren van de wagen zijn we in vertraging en is Padre Eric al vertrokken op ziekenbezoek. We bezoeken dan met onze groep de plaatselijke markt. Onbeschrijfelijk de sfeer, de kraampjes, de mensen, de dieren. We kijken onze ogen uit. Maar evenzeer kijken de marktbezoekers hun ogen uit op ons. In een klein winkeltje kopen we wat water, bier en cola. Antoine en Marie-Thérèse tonen fier de broeksriem die ze kochten. Er is ook een veemarkt. Koeien, honden, paarden, schapen. Het lijkt de ark van Noach wel. Een speciale bezeugheid is het sorteren van hopen en hopen perziken. Vanuit een grote hoop worden ze in grote gevlochten manden gelegd, overdekt met een soort stro, rietstengels en afgesloten. Ze zien er begerlijk lekker uit en ik koop er enkele voor onmiddellijk gebruik. Wel duur: 1 Q het stuk. Nu ja een toerist heeft geld, is wel zo.

We gaan naar de afgesproken plaats: de kerk in opbouw. Mannen zijn bezig met het plaatsen van gekleurde plastic ruiten in de raamopeningen. Het is meten, snijden, passen. De kleur is hoofdzakelijk rood en blauw en geeft de kerk een mooi uitzicht. Ze zijn zeer vriendelijk en we vertellen dat we vrienden zijn van Padre Eric. Ze zetten voor ons enkele bankjes buiten. We genieten van het markt spektakel en de zon. Hoewel, soms komt er stukje koude wind aangevlogen. Padre Eric en zijn metgezellen zijn terug. Het bezoek bij de zieke man was ontroerend en aangrijpend. Pijn en ellende troef.

We keren terug naar de wagen en slaan het schouwspel van een super volgeladen vrachtwagen gade die maar niet de steile helling opgeraakt. Wolken rook en stinkende uitlaatgassen verpesten het ganse plein. En maar gas geven! Milieu? Ach ja, wat doe je eraan? Gebrek aan vervoermiddelen, geld, infrastructuur. Toch maak ik me de bedenking dat het rendabeler zou zijn en dus beter voor de aardbol in zijn geheel indien we hier wat milieu investeringen zouden doen i.p.v; in Europa. Bij ons kost het enorm veel geld om het milieu ietsje beter te maken. Met hetzelfde geld kun je in deze landen veel meer rendement halen en de verontreiniging sterker terug dringen. Dreigde bv. De chemiereus BASF niet om Antwerpen te verlaten omwille van de kafaiaanse regelgeving inzake milieu en elders te gaan investeren. Is natuurlijk de vraag hoe "proper" ze daar zullen werken. Moeilijke materie. Dus best mar eerst zorgen dat wij weer thuis geraken, te voet of met de bus of met eigen wagen.

Een heel erg oud ventje smeekt Padre Eric of ie mee mag met de wagen. Helaas er is zelfs plaats te weinig voor onszelf. Het leven kan hard zijn. We verdelen ons in twee groepen. De voetgangers en de automobilisten. De terugvaart per auto verloopt goed, beter dan de heenreis. Waarom? Antoine heeft nu zijn instructies gekregen. Padre Eric heeft hem uitgelegd hoe die 4 maal 4 schakeling werkt. Je moet het maar weten. Zonder uitleg gaan maar weinig dingen vanzelf. Het vermogen van de wagen wordt nu ten volle benut!

De automobilisten zijn natuurlijk het eerst thuis. De groep voetgangers blijft weg. We starten al met het avondmaal. Martha heeft voor ons gekookt. Heel lekker! Een heldere soep met stukjes soepvlees en maiskolven. Vraagt wel wat vingerwerk om die maïs van die kolven af te peuzelen. Dan gebakken aardappelen en appelmoes met hemels stoofvlees. Kermiseten. Proficiat Martha. Je bent een supervrouw. Stil, onhoorbaar werkt zij immer voort, en dat met een kindje op haar rug, een kindje aan haar hand. Als dessert zijn het gebakken bananen. Smaakvoller dan het beste dessertenbuffet.

We zijn al een tijdje thuis als Padre Eric in volle vaart komt binnen gelopen. Hij komt de auto halen want de voetgangers kunnen niet meer verder. Uitgeput. Hij zelf is nog vol energie en kracht. Hij gaat hen ophalen. Annie wil echter gewoon verder te voet, hoe zwaar het ook is. Beter dat dan die angst voor die supersnel naar beneden dalende wagen. Frank, de lieve echtgenoot troost haar met een mooi meegebrachte tak volgroeid met hyacinten. De helden- voetgangers worden op een applaus onthaald en schuiven mee aan tafel.

We lassen een rustpauze in van 15 tot 17 uur. Platte rust zoals op de jeugdkampen. Eerst probeer ik evenwel eens te telefoneren naar huis. Is zolang geleden dat ik nieuws hoorde. Er is mogelijkheid tot bellen in een klein winkeltje aan de overkant van de pastorie. Je geeft je nummer, de dame draait en je hebt de verbinding. elf Q per minuut. Zo simpel is dat. Alleen, er is geen kat thuis. Comme toujours. Ik probeer nog eens iets later. Idem. Het probleem is ook dat ik dien rekening te houden met het tijdsverschil. Vier uur in de namiddag hier is middernacht thuis. Wel wat laat om iemand uit zijn bed te halen.

Om 17 uur start de zangles. We willen de liedjes kennen om samen met de parochianen in de mis te kunnen zingen. Ook het programma voor de komende dagen wordt opgesteld. Frank noteert alles heel zorgvuldig op een groot wit blad, dat als een enorme poster aan de muur wordt opgehangen. Het zal orde en structuur brengen in de komende vakantiedagen. Ziehier wat we noteerden:

- *zondag 27/7 mis+ restaurantbezoek+ vrijdag
- *maandag 28/7 wandeling
- *dinsdag en woensdag 29 en 30/7 Stille Oceaan
- *donderdag 31/7 trouwfeest
- *vrijdag 1/8 ?
- *zaterdag 2/8 Vormsel door bisschop
- *zondag 3/8 vrij
- *maandag 4/8 mis in Cican

- *dinsdag 5/8 Chichi - Guatemala slapen
- *woensdag 6/8 Guatemala – Copan- slapen
- *donderdag Copan – Jocotan – Guatemala slapen
- *vrijdag Guatemala – Tikal –Guatemala slapen
- *zaterdag Guatemala – vertrek luchthaven
- *zondag 10/8 19 u THUIS

Eén probleempje blijft over. Niet elkeen wil naar Copan, wegens te duur en te vermoeiend en te ver. Zal in de loop der dagen uitgeklaard worden als meer details van vervoer, prijzen, afstanden, reisomstandigheden kenbaar zijn.

Martha is er niet. Dat betekent dat we zelf moeten koken. Geen probleem. We slaan de handen in elkaar en beginnen eraan. Marie-Thérèse is een ijverige bij, die nooit stil zitten kan. Zij is de grote organisator. In haar vroeger leven (voor ze het statuut van gepensioneerde verkreeg) gaf ze opleiding in een school voor koks. Ze weet dus wel een en ander af van koken en vooral koken voor grote groepen. Komt hier heel goed van pas. We halen gehakt uit de diepvriezer. Padre Eric is een wijze en vooruitziende huisvader. Heeft altijd wel ergens een voorraad voor onverwachte gebeurtenissen. Ik help haar duchtig bij de bereiding van de spaghetti. Uien, tomaten, apprika in kleins stukjes snijden enz. We koken op het houtvuur. Is Marie-Thérèse een bezige bij, haar echtgenoot Antoine doet er niet voor onder. Hij snijdt altijd het brood en hakt het hout voor de kachel klein. Het hout wordt aangestoken met een speciale houtsoort dat heel klein wordt gehakt en bijna zo ontvlambaar is als een lucifer. Het wordt vuurhout genoemd, ocoton en is afkomstig uit Mexico.

Ik bedien de vele gasten aan tafel. Eén voor één worden de borden gevuld en doorgegeven, leeggegeten en weerom opgevuld. Ook de Indiaanse gasten lusten onze kost. Als dessert dienen we ijscrème (ook dat zit in de diepvriezer van Padre Eric) op met warme Belgische chocola. Smullen maar.

Als afsluiting is er weer een avondgebed met zang. Mijn beurt om voor te lezen uit de bijbel. Dan het bed in. Het bed dat we allang gewend zijn en waarover we ons geen zorgen meer maken inzake schoonheid of hygiëne.

Zondag 27/0/03

Het is relatief koud buiten en we eten in twee groepen binnen in de living. Het is de klassieke ontbijttafel. Door Martha gebakken brood, oude Hollandse kaas (door mij gekocht in Nederland), salami, rauwe hesp, rabarbergelei, speculoos en peperkoek. Koffie is eenvoudig: gekookt water met oplospoeder en melkpoeder.

Na de misviering gaan wij, Marie-Thérèse, An en ik naar de markt inkopen doen. We kopen allerlei groenten en fruit: bloemkool, wortelen, tomaat, ajuin, ananas, banaan, appelsienen, meloen, sla. Gaat vlot: wat Spaans, wat gebarentaal en wat glimlachen. Ook hebben we aardappelen nodig. We vinden enkele kraampjes en vragen de prijs. Vijftig bij het ene kraam, zestig bij het andere. We vallen bijna omver van de prijs. Zou het

hier zo moeilijk zijn om aardappelen te kweken. Eten ze dan toch hoofdzakelijk maïs? Driehonderd frank de kilo, dat kan toch niet? We gaan raad vragen aan Padre Eric en vertellen hem het verhaal. “Zijn geen Quetzals, maar centavo’s” is zijn antwoord. Ach zo. Dus ongeveer drie frank de kilo. Prima. Terug erheen. De marktkramers hanteren een eenvoudig weegsysteem. Een echte balans. Twee schalen hangend aan een centraal systeem: aan de ene kant de gewichtjes, aan de andere kant de goederen. De gewichtjes zijn gemaakt uit een geel metaal, brons, koper en passen als poppetjes in elkaar. Een soort Russische mama’s. We vragen Padre Eric waar we deze kunnen aanschaffen. Hij belooft ons een plaatselijke winkelier te contacteren die ze uit de stad zal meebrengen. Een bestelling van wel vijftien stuks is ie zomaar niet gewend.

Ik probeer nogmaals eens te bellen naar huis. Niks. Idem enkele uren later. Zelfs op zondag is de “kat” niet thuis. Voor wie het niet weet of begrijpt ziehier de toelichting. De boodschap op het antwoordapparaat bij mij thuis is als volgt: “Momenteel is enkel de kat thuis. Geen nood, vertel alles maar rustig aan mij. Als mijn baasje thuis komt vertel ik alles verder.”

Tijdens de misviering in de kerk van San Miguel zelf zingen we samen met de parochianen van ter plaatse tedere, zachte en ritmische liederen. We mogen zelf een paar voorbeden improviseren. Padre Eric vertaalt in het Spaans. Er wordt heel intens geluisterd. Ik vertel hen hoezeer ik de sterke vrouwen hier bewonder. Steeds maar werken, zorgen voor de vele kinderen, en overal sleuren met pakken allerhande en de baby op de rug. Uit de drie parochies van Drongen werd een grote mooi versierde kaars meegebracht. Deze wordt met veel luister sfeervol aangestoken. Ook de symbolische afgifte van een check , een mooi bedrag bijeengespaard onder impuls van Frank, wordt later aan Padre Eric overhandigd. Na de mis worden ook nog enkele kindjes gedoopt. Ontroerend zoals altijd. Met fiere vaders, moeders, peters en meters.

Vooraleer te gaan eten in het plaatselijk restaurant tegen de kerk nemen we het aperitief thuis. Het is een vino dulce met citroenschijfjes door Frank in stukjes gesneden (de citroen). Mario en zijn vriendin Felicita (de toekomstige trouwers van nu donderdag) gaan ook mee. Het is een klein restaurant en een hele klus om samen aan één tafel te kunnen zitten. Het eten is lekker en de baas vriendelijk. We eten beafstuk (is wel hard en taai) met sla, tomaat, friet. De bijgegeven tortilla’s vallen niet echt in onze smaak. Tortilla’s zijn kleine ronde pannenkoeken gemaakt van maisdeeg. Ze verspreiden een eerder, voor ons toch, onaangename geur en zijn nogal smakeloos. Als dessert een stukje taart, dat wél smaakt. Drank bestaat uit bier, water, cola. Een klein gehandicapt meisje komt bedelen. Het is een lief kind dat onmiddellijk ons medelijden opwekt als we merken dat ze maar één volledig armpje heeft. Wat voor een toekomst heeft dergelijk kind hier? Bij ons is het soms nog problematisch, laat staan hier. Elk van ons geeft wat Quetzals. Voor zestien man betalen we vierhonderd Q. Voor ons spotgoedkoop, voor de bevolking duur.

Als we buiten komen is het plots koud geworden met wind en enkele druppels regen. Het klopt met de beschrijving dat de meeste buien in de namiddag vallen en aangekondigd worden met donkere wolken. Er is hier op deze hoogte weinig verschil tussen de seizoenen. De

temperatuursverschillen zijn klein. Er is alleen meer regen van mei tot oktober. Eigenlijk is er alleen een droog en een nat seizoen. Geen winter of zomer. En zeggen dat ze nu in Vlaanderen en in gans Europa puffen onder de extreme hitte en snakken naar wat regen. Heerlijk weer is het hier. Zalig, goed om je was buiten aan de draad te drogen. In de wind is die zo mals en vrijwel direct droog. Bijna kreukvrij. Strijken overbodig! Als dat geen luxe is.

Elkeen is vrij nu. Ik installeer me op een bankje op het kerkplein en geniet van het voetbalspel van de plaatselijke jongentjes. Ik lees wat in de meegebrachte boeken: Rigoberta Menchu, Tussen god en goud, een Engels- en Nederlandstalige reisgids over Guatemala. Elie komt langs gewandeld en we knopen een lang en interessant gesprek aan over al de verschillende kerken en kerkjes die overal ten lande en in gans Noord-, Midden en Zuid-Amerika aanwezig zijn.

Om vijf uur is er koffie en de meegebrachte chocola fungeert als lekkernij. Padre Eric, Antoine en Rudy gaan naar een tweede misviering in een nabijgelegen kerk. Mia, Reinout, Kristin en Elke kaarten de stukken van de muren en de pannen van het dak. Zo opwindend en luidruchtig is hun spel. Blijkbaar gaan ze er zo in op dat ze hemel en aarde vergeten. Plots een gedonder op het dak. Een der studenten loopt op het dak om de grote groene vruchten van een overhangende boom in de tuin te plukken. Aguacarte is de naam van de vrucht. Marie-Thérèse en ik beginnen aan het avondmaal. Het wordt weer gezellig. Nadien nog wat nagenieten met een klein glaasje oude speciale Rum (23 jaar oud) die Padre Eric ooit ten geschenke kreeg. Padre Eric vertelt en elkeen luister ademloos toe. Om half tien is het weer bedtijd. Lang opblijven en lang slapen is hier helemaal niet in de mode.

Maandag 28/07/03

Om zeven uur wakker. De haan heeft ons ook deze nacht duchtig wakker gehouden, evenals het getoeter van de vele bussen. Ik was mijn haren in een klein kommetje zelf gekookt water. Ik trek op filmtocht: kamer, keuken, omgeving. Dan de echte rendabele activiteit, met name een omelet bakken voor Frank, Annie, Elke en mezelf. Lekker. De rest eet kaas en hesp.

In het nabij gelegen Zweeds sanatorium Centro de Salud is er een internetaansluiting beschikbaar. Wij allen daarheen en wagen zo onze kans op contact met de rest van de wereld. Met de groeten van Padre Eric zijn we hartelijk welkom. Het gaat uiterst traag, maar het gaat. Beter dat dan niks. Gsm is ook al niks. Je hebt een drieband nodig. Een gewone GSM heeft meestal enkel een tweeband. Telefoneren is duur en de post ja ... Ik begin als eerste, een kwartiertje lang. Mail van de zoon. Heerlijk. Reinout zoekt het nieuws op. In de Belliardstraat in Brussel is een gat in het wegdek gedicht. Amaai, mijn job in het water? De VMW waar ik werk ligt in de Belliardstraat. Wat is er nog gebeurd? De postmannen staken in Brussel en in Wallonië, in Antwerpen werken ze. Die Vlamingen toch. Ik blijf babbelen met Mia en Elie over beschermde werknemers, PC-schermen, eten 's morgens, s'avonds en nog duizend dingen. Frank leest voor de ingewijden

van de Drongense groep een mail van een zekere Monique: over een speciale liturgieviering, de buitenband van Gent, de tocht van de pastoor, het afwassen van glazen in een of andere tent. Plaatselijk nieuws dus. Ik fungeer terug als boekhouder. Noteer de tijden. De bediende wenst niet dat we betalen: amigos de Padre Eric. We weigeren, op een ander zouden we ook moeten betalen.

Martha kookt op het houtvuur voor de ganse bende van wel twintig man. Steeds met haar baby- jongentje van acht maand op haar rug en Elia, een meisje van ongeveer drie dicht aan haar zij. Als voorgerecht krijgen we de rest van de macaroni van gisteren, dan bloemkool met stoofvlees. Er is ook nog spaghetti en rijst. Keuze te over. Het dessert is een mengeling van verse stukjes fruit. Overheerlijk en gezond. Martha eet mee. Mooi om zien hoe het kleine jongentje van op haar rug met haar meeknabbelt. Stukjes vlees de mond in en hop hij slikt het zalig op, geen enkel probleem. Idem voor Elia. De afwas gebeurt in groep, samen eten, samen werken. Ik film nog wat de prachtige tuin, de bloemen en de verschillende fruitsoorten, de spelende katten, de cactussen, de kippen. Ik verdiep mij nog even in een boek van Padre Eric over de kunstschaten der Maya's in Tikal. Bel nog eens naar huis maar vang weer bot.

Na de middagpauze gaan we in groep met Padre Eric het dorp verkennen: buurtwerk. We bezoeken het nabijgelegen kerkje waar gisteren die misviering was die Rudy en Antoine bijwoonden. Ook de forellenkwekerij, een gemeenschappelijk project wordt bezocht. Het is warm en de vissen krijgen zuurstofgebrek. Er is nood aan een dringende verversing van het water. Dat is werk voor morgenvroeg. Wie wenst mag morgen Padre Eric een handje te helpen? Er zijn allerlei kleine ambachtelijke bedrijfjes in het dorp: een smidse, een fietsenmaker, een garagist, kruidenierswinkeltjes. We bezoeken een vormingscentrum voor vrouwen waar ze leren hoe hun kinderen te verzorgen en kledingstukken te naaien. Er is ook een eigen tuin om het kweken van allerlei groenten aan te leren. We worden door de directrice hartelijk ontvangen en rondgeleid. We bezoeken ook het Instituto para el Desarrollo Economico Social para América Central, (IDESEAC), een financieringsproject voor gemeenschapsbankieren dat op een sociale wijze kleine leningen verschaft aan vrouwen om zo een kleine eigen zaak te starten, goederen aan te kopen, een handel op te zetten. Het is een project waarbij ook de Belgische Raiffeisen Stichting, onderdeel van de groep KBC in Leuven betrokken is. En gesteund wordt door Disop. De nieuwe ngo-cooperant Nicolas Blondeau is voor Padre Eric geen onbekende. Dergelijke projecten trachten op eenvoudige wijze het lot, de ontwikkeling en de levensstandaard van de Indiaanse bevolking te verbeteren. We worden rondgeleid en de dames verstrekken uitvoerig uitleg over hun projecten. Op de buitenkoer zien we een oude molen en enkele jonge hondjes die direct ons hart vertederen. Zelfs als we op het opgehangen bord in koeien van letters lezen dat de honden gevaarlijk zijn! Jong blijft aantrekkelijk en biedt een ontroerende meerwaarde zowel bij dieren als mensen.

Mia heeft een foto bij van een meisje, Rebecca, dat jarenlang financieel werd gesteund door haar zus. Haar zus maakte het mogelijk dat ze kon verder studeren. Toen Mia's zus hoorde dat ze naar Guatemala ging

gaf ze de foto mee en zei "je weet maar nooit dat je er een spoor van terug vindt". Mia vertelde het aan Padre Eric. En of je gelooft in toeval of niet: Rebecca woont in dezelfde straat als waar wij logeren! Ongelooflijk maar waar. Je komt naar een ver land in Midden-America met een foto van een onbekend meisje in je hand en zie ze woont op nog geen honderd meter van waar je verblijft!. Padre Eric kent gans haar familie. Het zijn eigenlijk burenen. Ze is nu getrouwd, heeft twee kindjes, een jongentje van zeven maand en een dochtertje van anderhalf jaar. Dank zij de geldelijke steun kon ze studeren en kon ze haar huis inrichten als een klein hotelletje. Het wordt gebruikt door mensen die bv vanuit de stad hier tijdelijk komen werken en een onderkomen zoeken. We bellen aan. Complete verwarring en verrassing. Na de eerste emoties worden we hartelijk ontvangen en binnengeleid. Zo zie je maar dat die druppel op die hete plaat toch zalig is voor wie die druppel mag ontvangen. Mia en wij allen zijn blij met deze onverwachte gebeurtenis.

De maïs in de velden is hier een ander type dan bij ons, of zijn het andere omstandigheden? Hij is veel langer van stengel, veel hoger, groter en schraler ook. Gebrek aan meststoffen? Hier geen grote velden van kaarsrechte rijen machinaal gezaaide en geoogste maïs. Geen zware tractoren die net voor het winter wordt naar het veld rijden. De maïs wordt dan gehakseld , alles te samen, stengel, bladeren, kolven. Het groene mengsel zal dan in kuilen worden gestapeld. Een witte plastic folie erover en talloze zwarte autobanden om het wegwaaien van de folie te verhinderen. Dit wordt het winter eten voor de runderen en het melkvee in de grote stallen van de nog resterende boerderijen. Is bij ons de maïs eigenlijk een recente vrucht (in mijnen kindertijd, vijftig jaar terug bestond hij hier amper), hier bij de Indiaanse bevolking bestaat hij al duizenden jaren. Hier werd deze plant door hun voorvaders ontdekt, gecultiveerd en verbouwd. Steeds weer verbeterd door geduldige kruisingen en nu recent, een staaltje van wetenschappelijke techniek, genetisch gewijzigd. Of deze genetisch gewijzigde planten ooit in Europa zullen mogen verbouwd worden is de vraag en het grote dispuut tussen allerhande believers en non-believers, wetenschappers, economen en officiële instanties. De Europese commissie (en de VS en de WTO kijken mee) zal moeten beslissen en de tijd zal uitwijzen wat de gevolgen zijn voor het leven op aarde. Maïs, zeker voor de Maya's is steeds verbonden geweest met het leven. Het leven met hoofdletter. Alles is opgebouwd uit de verering en het gebruik van de maïs. De grote culturele bloei van de grote centra van Midden-Amerika was gebaseerd op het verbouwen van maïs. Het is hun dagelijks brood. De tortilla's, de maïskoeken vormen het belangrijkste voedsel. Niet voor niets worden zij de mensen van de maïs genoemd. Maïs is heilig, is religie, ritueel. Het is meer dan het resultaat van de menselijke arbeid en van een natuurlijk proces. Pacha Mama, moeder aarde en harmonie met de natuur. De beroemde Mayakalender is gebaseerd op die maïscultuur. Enkel met zuivere handen raak je maïs aan. Eerst reinig je jezelf. Een ritueel van handen wassen dat in vele godsdiensten en culturen bestaat. In de joodse, de christelijke, de islam, de moderne (hygiëne tegen kiemen, ziekten).

Op het marktplein ontmoeten we weer dezelfde man die ons bij onze aankomst die oranje- rode lichies verkocht. We merken dat het postkantoor aan de overzijde van het plein open is. Ik heb nog postzegels nodig (al moet

ik nog altijd prentkaarten kopen). Samen met Antonio stap ik het kantoor binnen. De bediende weigert ons postzegels te verkopen. We moeten de postkaarten of de brieven bij hem brengen en dan zal hij er de nodige postzegels op kleven. We leggen met handen en voeten, in ons beste Spaans uit dat we dat wel zelf zullen doen en enkel nu de zegels willen. Niks aan te doen. We roepen weer de hulp in van onze reddende engel. Padre Eric gaat mee. Na lang heen en weer gepraat is de bediende bereid ons postzegels te verkopen. Zijn probleem is dat wij te weinig zouden frankeren en dan komt hij in moeilijkheden. Er bestaat geen systeem van openbare brievenbussen langs de straat. Elke verzending moet in het postkantoor zelf worden afgegeven. Voorstelbaar bij ons? De post zou nog trager werken. Goed, we bestellen negen zegels van vier Q. Amaai. Om dat uitgerekend te krijgen. Met potlood en papier lukt het niet, met het rekenmachientje nog minder. Hij gelooft ons niet als ik zeg zesendertig Q. Dan maar aan de vrouwelijke collega gevraagd. Uiteindelijk gaat hij akkoord. Dan rest nog het probleem van juist negen zegels van het grote blad af te scheuren. Uiteindelijk lukt het hem om er mij negen te geven. Hij is nu bezorgd of ik wel weet hoeveel erop moet voor Europa. Geen probleem. Ik toon hem de affiche aan de muur waarop de tarieven staan vermeld. Het klopt. Vier Quetzal voor Europa. Nog een probleem. Hij moet teruggeven want ik kan het juiste bedrag van 32 Q niet neerleggen. Ik geef hem een briefje van vijftig Q. Onmogelijk terug te geven. Hij gaat ergens bij de burens, een café denk ik het nodige wisselgeld halen. Ware het niet zo triestig je zou lachen om zoveel onbekwaamheid en onwetendheid. Armoede is erg, maar onwetendheid nog erger. Opleiding is dringend en essentieel om uit het moeras van armoede en onderdrukking uit te raken.

Om 17 uur is er weer kans om een mis bij te wonen. Elkeen er heen, behalve ik, Kristin, Elke en Reinout. Zij spelen verder kaart. Reinout geniet en voelt zich als een kind van vijf zegt hij. Ik begin de kook te organiseren. Heb de smaak van koken altijd al te pakken gehad. Koken met wat er rest. Wat? Er is nog wat rijst, wat stoofvlees en heel veel overschot van pure spaghetti deegwaren. Ik laat het gekookte water opnieuw koken. Melkpoeder erbij en ik heb melk. Gerapste kaas erbij (doet Kristin) en wat bloem erin oplossen, roeren en roeren en blijven roeren en ik heb kaassaus. De spaghetti erbij, verdelen over twee kommen om het aanbranden te voorkomen en klaar is kees en de kook.

De tafel is gedekt, maar er komen maar steeds gasten bij. Van waar? Ach ja laat ze maar komen. Ze zullen wel allemaal honger voelen. We zetten maar steeds nieuwe borden, stoelen, bestekken bij. Er wordt verdeeld en het is lekker. Wat moet een "moeder" meer hebben? Biggetjes die lekker vreten. Daarna volgt wat we nog hebben: de klassieke ingrediënten. Brood gebakken door Martha, kaas, salami, hesp. En als dessert gekookte warme perzikken met kaneel. Een perzik per kommetje per persoon. Martha heeft er een groot stuk van de namiddag staan aan schillen, baby op de rug, kindje aan haar zij.

Op de ons al goed bekende wijze wordt er afgewassen. Er komt geen water uit de leiding, maar we hebben onze reserve. Na het avondeten babbelen we nog wat na en zetten het programma voor morgen op poten. We wensen in de Stille Oceaan te zwemmen en de koffieplantages te bezoeken.

Ik haal mijn Lonely Planet boven en zoek wat info over die regio. Ondertussen eet Padre Eric. Hij had nog niks gegeten, maar na de mis hard gewerkt om de herstelde radiator terug in de auto gemonteerd te krijgen. Wat uiteindelijk lukte. Proficiat Padre Eric, u bent werkelijk voor alle jobs geschikt. Hij wenst niet dat ik hem iets opwarm, een gewone boterham is wel genoeg. Ik protesteer, geen wonder dat hij zo graatmager is. Geen tijd om te eten of te rusten. Om half elf tram in, want morgen om zes uur debout.

Dinsdag 29/07/03

We hebben een busje met chauffeur bijgehuurd. De bende is te omvangrijk om in de auto van Padre Eric comfortabel gedurende twee dagen te kunnen reizen. Om half acht meldt de chauffeur zich aan. Wenst en mag eerst nog vlug mee ontbijten. Voedsel genoeg en voor hem even belangrijk als voor ieder levend wezen. “Het is een harde werker” zegt padre Eric. Zijn vrouw is onderwijzeres in een eerste leerjaar. Vroeger werkten ze in een apotheek. De bus heeft hij zelf gekocht. Hij is er heel fier op en draagt er zorg voor. Hijzelf is ladino, d.w.z; geen volbloed Indiaan. Hij is vriendelijk en zorgzaam. Rudy dient nog zijn pilletjes (tegen malaria?) te slikken. “Bittere pil” zegt hij en slikt maar eens goed door.

Het is een mooie, spiksplinter nieuwe blauw-groene bus die ons opwacht aan de voordeur, aan het kerkplein. We voelen ons de koning te rijk. En zijn het per slot van rekening ook. We laden de valiezen voor één nacht in en hebben veel bekijks van de voorbij stappende mensen. Ze blijven even staan en groeten vriendelijk Padre Eric. Direct slaat hij babbeltjes met hen. Zacht, opgewekt en geduldig, alle “schapen” gelijk behandelend. Voor het vertrek wordt er eerst luidop gebeden om een goeie vaart en een behouden toekomst. Ondenkbaar bij ons om zo in het openbaar je geloof te belijden. Als we het al stil zouden doen. En toch lijkt het me oprecht en eerlijk. Groot is hun vertrouwen en geloof in de hulp en bijstand van hoger. Ook de voorbijgangers worden even stil en tonen respect voor het gebeuren.

Het ontroert mij en doet mij, rationele westerling even stilstaan, nadenken over leven en dood, over de risico's van het leven, de dagelijkse gevaren. Hoewel er naar verhouding hier minder ongelukken gebeuren dan op onze wegen. Raar, er is geen technische controle, geen uitgebreide chauffeursopleiding, geen goed uitgeruste, verlichte wegen, geen verkeerspolitie, geen wegwacht, geen verkeersinfo, nauwelijks signalisatie, niks van wat bij ons de normaalste zaak is en toch zagen we eigenlijk geen enkel ongeluk gebeuren. Geeft stof tot nadenken.

Acht uur vijftien is het uiteindelijke vertrekuur en de kilometerstand bedraagt 3070. Padre Eric rijdt een stukje met zijn eigen wagen omdat hij onderweg nog wat extra boodschappen moet doen. Antoine en Elie rijden met hem mee. We spreken af in San Marcos, aan het bisschoppelijke radiostation. Dag, tot straks! Ik zit vooraan naast de chauffeur, samen met Mia. Ik installeer me comfortabel, de blote voeten (goed gewassen, dat wel) op het dashboard, ogen opengesperd om alles goed te zien, geheugen op

scherp gesteld om alles goed op te nemen en open van geest om trachten te begrijpen. Het uitzicht over berg en dal is prachtig. Wat ik opmerk? Koeien met muilkorf langs de weg, wegspringende grijze eekhoorntjes, een geblindeerde wagen voor geldtransport, een superdronken man waggelend over straat, mannen met een band om hun voorhoofd om de zware bundels hout op hun rug naar bergop te sleuren, jongentjes die eveneens bundels hout op hun rug dragen, lieflijke jongens en meisjes kraaknet uitgedost in hun schooluniform en schooltas op de rug, mannen die zakken met grond staan te vullen voor verder gebruik als bouwsteen voor hun huizen in adobe (gedroogde aarde), vrouwen met ingewikkelde (in stof gewikkelde) baby's op hun rug en kinderen aan de hand, oude vrouwen even goed als oude mannen stappend langs de stofferige aardewegen, paarden volgeladen met maïsbladeren. Het leven is hard voor iedereen: mens én dier. Vraag het maar de loslopende honden, gelukkig weten zij niet dat er een reclamecampagne loopt op TV voor het nieuwe vitaminerijke overheerlijke complete hondenvoedsel van weet ik veel welk merk. Hier en daar kleine winkeltjes en ook een grote fruitkwekerij en handelszaak voor verkoop meststoffen en pesticiden. Ook soms grote mooie huizen met pannen op het dak, geplaasterde en geverfde muren. Echte villa's. Ook hier zijn ze fier op hun huisjes. "Mi casita" staat er op geschilderd, net als bij ons, "ons huisje".

We dalen stilaan naar beneden en zien de grote stad San Marcos liggen in het dal. Het dal heeft twee namen: Valle de Quetzali en Valle de Candacuchex (koude plaats). San Marcos is de hoofdstad van het departement San Marcos. Guatemala kent 22 departementen. Dit is het dichtst bevolkte gebied van Guatemala.

Er zijn drie klimaatzones die we alle drie aan de lijve zullen ondervinden. Eerst het hoogland waar we nu zijn. Op de hellingen is er kleinschalige zelfvoorzienende landbouw van en door de inheemse bevolking. Hier zijn ook de twee hoogste bergen van Guatemala. De vulkaan Tajumulco (4220m) en de vulkaan Tacana (4093m). Hier behoren de Indianen tot het Mam-volk en spreken naast Spaans ook deze taal. Padre Eric slaagde erin deze taal van de ondergang te redden door ze op schrift te stellen. Een immens en geduldig werk, enkel en alleen uitgaande van de mondelinge kennis van de bevolking. Ook de grammatica-regels werden ontcijferd en te boek gesteld. In zijn misvieringen neemt het Mam een volwaardige plaats in. Daar staan we dan met ons moeizaam geleerd Spaans. Deze kleine boeren zijn arm, dit in tegenstelling tot de grootgrondbezitters van de omliggende plantages. Deze sociale ongelijkheid was en is dan ook een uitstekende voedingsbodem voor gewapende conflicten tussen regering en guerillero's. Eigenlijk beseffen wij te weinig dat het minder grote inkomensverschil tussen de verschillende bevolkingsgroepen zoals bij ons, de beste garantie is op een vreedzame samenleving. Het hete kustgebied langs de Stille oceaan met de katoensuikerriet- en bananenplantages zullen we morgen leren kennen. De derde klimaatzone is het nevelwoud met zijn koffieplantages. Zullen we ook bezoeken.

Wij zijn eerst ter plaatse. We besluiten er op ons eentje uit te trekken want we willen het Palacio Maya dat iets verder ligt bewonderen. De chauffeur blijft bij de wagen. Het Palacio Maya ligt langs de twee

kilometer lange Avenida die de stad San Pedro (12.000 inwoners) verbindt met de stad San Marcos (7000 inwoners). Het werd opgericht in 1936 en lijkt op een Tolteekse Maya-tempel. Naast de ingang zitten als het ware twee gevederde slangen met opengesperde muil. In het midden is een klokkegevel met hiëroglifische Maya-getallen. Op de hoeken van het gebouw werden afbeeldingen van Maya-goden aan gebracht in de vorm van grote slurfachtige kronkels. Deze bouwstijl is afkomstig van de Tolteken in Yucatan-Mexico. Het gebouw doet nu dienst als departementshuis (provinciegebouw).

Het is druk in de stad. Plots komt de wagen van Padre Eric aan gereden. Antoine vooraan, Elie achteraan. Blij weerzien. Er komt juist een soort carnavalsstoet voorbij gereden. De wagens zijn prachtig versierd met bloemen en kleurrijke ballonnen. Allerhande heiligbeelden en taferelen zijn bovenop het dak van de wagens geplaatst. We filmen en genieten van het onverwachte spektakel, een carnavalsstoet of processie gelijk. Niet oneerbiedig bedoeld hoor.

Terug naar het radiostation. Het is tevens een soort cultureel centrum. Padre Eric is samen met Antonio en Elie naar de bank geweest om wat geldzaken te regelen. Wij worden beloond (met ons eigen geld dat we bij voorbaat aan hem hadden gestort). Het wordt zorgvuldig door “bankier” Antonio verdeeld. De auto van Padre Eric wordt veilig in het klooster van San Marcos gestald. Morgen kan de auto daar dan worden afgehaald. In het klooster had Rudy ook even de kans te internetten. In Vlaanderen is het nog steeds droog en geen druppel regen. We zullen er aan denken als we straks in de tropische hitte belanden.

Er wordt gewisseld van plaats en we kunnen de reis verder zetten. Wat een luxe, wat een ruimte, wat een comfort in de bus. Padre Eric en Rudy zitten vooraan bij de chauffeur. Op de tweede rij Mia, Frank, Reinout. Op de derde rij Marie-Thérèse, Dirk, An. Op de vierde rij Annie, Antoine, ik. Op de laatste Elke, Kristin en Elie. We verlaten het hoogland en dalen neder naar de vlakke. Op korte tijd zijn we zeshonderd meter gedaald. Het klimaat verandert. Het wordt tropisch heet en vochtig. Ook het hoogteverschil speelt ons parten. De berggriviertjes met sterk stromend water verdwijnen en maken plaats voor de nevelwouden die we voor het eerst zien te voorschijn komen. Het woord zegt het zelf: wouden gehuld in nevel. Af en toe rijden we er vlak doorheen. Slierten mist omhullen ons. Paradijselijk, sprookjesachtig. Nooit gezien. Prachtig.

De natuurpracht belet niet dat Elke onpasselijk wordt en moet braken. We stoppen langsheen de weg, juist voor een grootse streng bewaakte villa. Wellicht van een of andere superrijke persoon. Honden, camera's, metalen afsluitingen en een weeldrige tuin. Rijkdom bestaat echt. Even zeer als de vele krotten die we langs de weg zien staan. Elke mag voortaan vooraan zitten. Ook fruitstalletjes verschijnen langs de weg. Aan een kruispunt stoppen we om wat appels te kopen. Mooie appels. Elke appel afzonderlijk verpakt. Pure luxe. Ook hier wilt het oog wat en lijken mooie appels inderdaad ook mooier dan lelijke. Het begint warempel eventjes te regenen als we stoppen bij een tankstation. Het is zwoel en drukkend warm. Het zweet op ons lijf mengt zich met de regen. Zalige afkoeling. We tanken diesel en het merk is ons bekend: Esso. We rijden voorbij een

rubberplantage en stoppen om de merkwaardige techniek van rubber tappen te filmen. Aan iedere boom is onderaan een klein zwart opvangvatje bevestigd om het vloeibare vocht dat uit de stam loopt op te vangen. Interessant om van dichtbij te bekijken.

Er staat een koffiestalletje langs de weg en we kopen bijna het ganse stalletje leeg. Koffie om thuis eens te proeven. Ik ook koop een pakje. Het kost 15 Q per vijfhonderd gram. “Toch verdienen de verkoopstertjes bijna niks” zegt Padre Eric, “de winstmarges voor hen zijn zeer laag”. De koffie is verpakt in een blinkend blauw papier en het etiket vermeldt: “Cafe Virginia, 100% natural puro cafe de San Marcos”. P.S. We hebben hem ondertussen thuis lekker geserveerd. De korrel was grof, niet echt tot poeder gemalen. Daardoor kwam het wellicht ik de portie koffie diende te verdubbelen om de kerk niet in mijn tas te zien (betekent flauwe koffie). De smaak was wel lekker! Echt mijn favoriete smaak.

De heuvelen met de rijke polderlanden zijn voorbij, alles wordt vlak nu. Groene weiden vol koeien van een ander ras dan bij ons. Brede rivieren ook met stenen en snelstromend water er overheen. We rijden door Malacatan, een klein druk winkelstadje waar militairen expressief een bankgebouw bewaken. In de zijstraten is er het gewriemel van een drukke markt. Het stadje ligt op een hoogte van amper tweehonderd meter. Stilaan naderen we de Stille Oceaan. Langsheen de weg onvoorstelbaar de wanorde, de armoede en miserie die druipt van de huizen. Huizen? “Bidonville” noemt dit, denk ik. Slechter kan toch niet meer? En ik denk aan het paleis waarin onze ezels wonen. Daar zijn de deuren en ramen mooi groen geverfd, daar is er nieuwe doorschijnende plastic om het licht binnen te laten, daar zijn de golfplaten op het dak niet verroest maar groen gelakt, daar is er elektriciteit en een waterpomp op de regenput.

Wouden van palmbomen worden doorkruist, kilometers en kilometers lang. Speciaal, betoverend. Ik kijk mijn ogen uit. Had Padre Eric niet gezegd: “Kijk, kijk, kijk”. Plots zien we een grote vrachtwagen en een speciale tractor waarop mannen met gewapend met lange stokken waarop een vlijmscherp mes is bevestigd de grote trossen palmnoten met één enkele ruk naar beneden hakken. We stoppen en rijden de plantageweg even in. Kijken wij, zij evenzeer. Ze zijn vriendelijk en tonen ons hun werk. Zwarte en gevaarlijke arbeid. Eigenlijk zijn het nog bijna kinderen, heel jonge knapen die dit voor ons angstaanjagende werk doen. Ik moet denken aan pietje de dood met zijn zeis. Dit wapen is vreselijker dan een zeis. Ze staan op een speciale wagen en rijden zo door de rijen bomen heen. Daarbij lopen ze nog kans dat de ze zware trossen op hun hoofd terechtkomen. Veiligheidshelm tegen vallende voorwerpen?. We groeten hen vriendelijk vaarwel en rijden verder.

Nu zijn het de enorme plantages van bananen die aan ons voorbij flitsen. Zijn eigenlijk heel mooie sierlijke planten met speciale bloemen waaruit dan de banaantros zich ontwikkeld. Spijtig voor ons esthetisch gevoel maar de trossen worden beschermd door grote blauwe plasticzakken die er als vlaggen omheen zijn gedrapeerd. Nog een geluk dat ze allemaal dezelfde kleur en vorm bezitten, zo heeft het geheel toch nog iets mooi. Van monocultuur gesproken. Met alle risico's van dien. De variëteit is ver zoek. Enkel die banaansoort die sterk en stevig is en niet te snel overrijp en rot wordt, dus goed is voor ver transport naar het eind van de wereld, wordt

gekweekt. Indien hier een ziekte uitbreekt en het ganse arsenaal aantast is de economische schade niet te overzien. Is overigens al gebeurd. Fundamenteel onderzoek naar voorkoming van ziekten of resistent maken van gewassen is door de kleine boeren niet betaalbaar en de eigenaars van de grote plantages wensen enkel onmiddellijk gewin voor hun grote investeringen.

We rijden doorheen het natuurreservaat El Manchon en komen na een vijftwintig tal kilometer terecht in de Stille Oceaan. Het plaatsje noemt Ocos.

Het is hier stikkend warm. Het water wenkt onweerstaanbaar. Het wordt een hele klus om van geklede deftige burger te veranderen in een een bloot gedoe met enkel zwempak. De zwemmers (de mannen en de jeugd) genieten van de natuurkrachten en duiken kopje onder in de enorme wilde baren. Soms denk ik dat ze voorgoed opgenomen zijn door de oceaan. Proestend verschijnen ze weer, zij het een heel eindje verder. Ze zwemmen met al de kracht die ze in zich hebben. Ook Padre Eric die werkelijk een atletische kracht bezit en de oceaan temmen wilt. Hoewel ik helemaal niet zwemmen kan, begint de verleidende oceaan ook op mij vat te krijgen. Kan toch niet, dat wellicht die ene en enige keer dat ik de Stille Oceaan zie, dat ik daar maar stom van op veilige en droge afstand sta toe te kijken. Dat vergeef ik mezelf nooit. Ik verander in waterjuffer en plof me veilig op de grens van water en zand. Veilig? De vloedgolven zijn sterker dan ik dacht en duwen me met hun aanstormend geweld bijna omver...

Ik moet me vasthouden (aan wat?) om niet verder op het strand te worden geworpen. Ik graaf me wat in, leer me schrap te zetten en onderga hun kracht. Zelfs het terugkerende water trekt en sleurt, net of ik helemaal geen xx kg weeg. Moe, maar tevreden keer ik daarna terug. Nat en zwart. Want het is werkelijk pikzwart grof zand. Totaal anders dan aan onze Noordzee.

Padre Eric heeft vooraleer zich aan het geweld van de oceaan over te geven, aan de hongerige mens in zijn schapen gedacht en in een der vele restaurants aan het strand een sjeke diner besteld. Vooruitziende vader! In het restaurant wordt snel een geïmproviseerde verkleedkamer ingericht en we kunnen ons weer als geklede deftige burgers vertonen. Het wordt een echt vakantiediner, de oceaan waardig. De chauffeur wordt door ons mee uitgenodigd. Kwestie van collegialiteit en respect. Samen uit, samen thuis. Vissoep, dan gebakken vis met puree, zwarte bonen, sla, groenten, tortilla's. Heel lekker en fijn verzorgd. Ook het bier smaakt in deze hitte én het "water". Hier noemt Coca "agua". Snap je? Coca is even levensnoodzakelijk als water. Van merchandisering gesproken. Helemaal niet duur: minder dan vijf EURO de man. Reken maar zelf uit in Quetzal! We nemen onze voorzorgen tegen de komende dorst en kopen kleine plastic zakjes gevuld met echt water. Handig, lekker koud (komen uit de frigo van het restaurant) goedkoop én gezond. Zo, mijn commerce mag ook draaien.

Om half vijf stappen we de bus in en beginnen allerlei liedjes te zingen. Een greep uit het rijke repertorium: Boven Gent rijst; Mijn sarie mareis; Mijne vlieger (er vliegt inderdaad op dat ogenblik een vliegtuig boven ons); Op de berg staat een boom. Dan wordt een ander spelletje gespeeld. Iemand zegt een woord en de rest moet een liedje raden waar dat

woord in voorkomt. Voorbeeld? Poes, of regen. En zie het begint plots te regenen. Normaal in deze regio. Plots van die tropische regenbuien. Hevig en kortstondig. Alles wordt in een oogwenk herschapen in een modderpoel. De stofferige straten (asfaltering enkel in de hoofdstraten) worden modderglijbanen. De kuilen plassen. De fietstaxi's die al voorheen onze aandacht trokken zijn nu prachtig overkleed met doorschijnende plastic zeiltjes. Ja, het lijkt wel oosters die grote fietsbakken waarin vooraan twee personen kunnen plaatsnemen en dan door een paar andere mensenbenen worden voortgedreven. We raken in een heuse file verzeild en kijken droog geamuseerd toe hoe elkeen uit de pletsende regen tracht naar binnen te vluchten. Het water staat op de velden, zodat de koeien pootje baden moeten. Het water in de rivieren stroomt bruisend verder. De groene vlakten dampen, de lucht klaart uit. We rijden door de vochtige waterrijke pampas en komen op de CA2 terecht. De grote weg naar Cotepeque en zo verder lopend langsheen de ganse zuidkust van Guatemala.

De wegeninfrastructuur is anders dan bij ons. Er is geen weg die de strandlijn volgt. Enkele wegen die loodrecht meer dan veertig-vijftig kilometer het binnenland in. Je dient dus vanuit ieder kustplaatsje eerst vijftig kilometer het land in te rijden en dan weer vijftig kilometer naar beneden om in het volgend kustdorpje te geraken. Er zijn geen verbindingen tussen de dorpen onderling. Dus niet zomaar eventjes van Oostende naar Blankenberge rijden. Kijk maar op de wegenkaart. Heel merkwaardig. We zien heel veel enorme trucks, van die mastodonten die je in de USA ontmoet. Het zijn de transportwagens van de fruitmultinational Del Monte. Bananenvervoer. Goed geraden. Maar ook boerenkarren met een paardje ervoor, volgeladen met bananen (de kar). Je ziet voor elk wat wils. Het bij ons populaire systeem van verkeersdrempels hebben ze ook hier ontdekt. Hier noemt dit tumulos. Het doet me denken aan een gelijkaardig woord gebruikt voor een soort begraafplaats. Alleen zijn ze hier buiten alle proporties zowel qua hoogte als qua aantal. We maken er een spelletje van om hen te tellen, maar geven het uiteindelijk op.

In het stadje Coatepeque gaan we op zoek naar een hotel. Snel wordt een groot gedoe gevonden met een majestueuze oprit, verlicht, bomenrij, weelderige tuin, lichtreclame. We stappen uit en huren direct het hele hotel af. Is nog niet genoeg. De heren-vrijgezellen d.w.z. Elie, Padre Eric, Rudy, Reinout en de chauffeur gaan een zuster-hotel ietsje verder gelegen bemannen.

Het is en vrij luxueus hotel, zeker volgens de Gualmalteekse normen. Hotel El Cortjo de Don José, prijs honderdvijfentwintig Q per nacht/persoon. Bij het inchecken is de patron tevreden met enkel mijn naam en gegevens en die van Frank. De anderen hoeven niet in het gastenboek. Denk jij wat ik denk over belastingen en zo? Ik vraag een ontvangstbewijsje van de afrekening, als souvenir aan zo'n mooie residentie. Kan niet, bestaat niet. Alles is nog nieuw en de papieren bestaan nog niet. Aannemelijk. De leider van de reeks bedienden praat blijkbaar liever Engels dan Spaans. Hij is een tijdje werkzaam geweest in de USA vertelt hij fier. Begrijp. Heeft daar wat verdiend en is hier een eigen hotel begonnen.

Ikzelf bezit geen hotel maar mag me voor een nacht eigenares noemen van twee bedden, een badkamer met wasbak, warm/koud water (alleen

warm in realiteit, maar het is buiten warm genoeg), douche en eveneens een aparte zitruimte met stijlvolle zware zwart-houten koloniale zetels, een tafeltje, TV, dikke perzische tapijten en een enorme ventilator die onmiddellijk op volle toeren zijn heerlijke wind mag rondstrooien. Het ongedierte moet ik er maar bij nemen, we zijn voor iets in de regio van het oerwoud. In de douche een enorme kever van vier-vijf centimeter lang. Ik bestudeer hem, film hem en werk hem naar buiten. Aan de muur kleine hagedissen die snel wegvluchten. Bed dus weer een eindje van de muur weggeschoven. Het is de regio van de muggen, dus straks dat muskietennet installeren. Erger is wel dat bij het openvouwen van mijn bed ik de kleintjes van mijn grote bestudeerde kever vind. Is helemaal niet leuk. Ook deze schepsels van ons Heer werk ik buiten, weg uit mijn territorium en beslis vooraleer deze nacht te gaan slapen voor alle safety Sherlock Holmes te spelen, of toch zoiets. Dan toch liever een poes (mannelijk/vrouwelijk) in je bed, dan weet je tenminste welk vlees je in je kuip hebt. Zal me maar op mijn eentje in de armen van Morpheus nestelen. Ik wandel nog wat in de tuin, klauter op het platte dak en geniet van de brousse. Een totaal ander weertype, lucht, sfeer, vegetatie dan bij ons. De overvloed van groen overweldigt me. Hier groeit en bloeit alles zonder oponthoud.

Het avondmaal wordt opgediend in het “mannen”-hotel Victoria. Dachten wij dat we luxueus bediend waren, hier is het nog een trapje hoger, een schepje méér. We worden door onze collega’s- reisgenoten vergast op een rondleiding in de tuin met zwembad. En wéérom die prachtige reusachtige bloemenpracht! De tafels in het restaurant worden herschikt zodat we alle vijftien (chauffeur is uitgenodigd), zodat allen samen van het leven kunnen genieten. We hebben blijkbaar nood aan wat verademende luxe na het zien van de ellende onderweg. Er komen nog twee keer twee andere heren binnen en daarmee is het restaurant praktisch volzet. De menukaart maakt het ons niet gemakkelijk. Drie typische gerechten en een reeks uit de internationale keuken met telkens brood, sla, nagerecht en koffie inbegrepen. Het zal ons ongeveer 55 Q per persoon kosten (drie gangen- menu). De groep betaalt het hotel en het eten van de chauffeur en van Padre Eric. Dat hebben ze wel verdiend.

Het gesprek brengt ons weer tot de werkelijkheid als Padre Eric ons zegt “Westers? Natuurlijk doen jullie hier westers. Eten, drinken, slapen. De meerderheid der Gualmalteken slaapt op een plank. Geld voor een matras is er niet.” Klopt, bij het bezoek aan de visvijver in het dorp, zagen we de kamers van de mannen die daar bij de visvijvers werkten, enkel een plank en een deken, en rommel. “Van de drieduizend mensen in San Miguel zullen er geen drie zijn die lakens hebben, laat staan een slaapkleed. Eten gebeurt op de hoek van een tafel. Het idee van een gezamenlijke maaltijd al te gader aan één grote tafel en dan maar gezellig babbelen over de koeien en de kalveren is ons idee”. Hij kijkt even rond en vervolgt “ Hier aan tafel dragen negen mensen een bril. Hoeveel Indianen heb jij gezien met een bril?”

Padre Eric verwittigt ons: “Morgen een zwaar programma” en tekent een plannetje met uurschema erbij. “Zeker acht uur auto”. Daar we onze pappenheimer al wat kennen en reeds meermaals aan ons vege lijf hebben ondervonden dat zijn uren niet onze uren zijn (hij is zoveel sneller dan wij), rekenen we op tien uur automobiel. Dan volgt een gezamenlijk avondgebed.

Weer of geen weer, plaats of geen plaats het blijft een aangenaam moment van stille bezinning en afsluiting. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen zorgen en vreugden. Goeie nacht en tot morgen.

Woensdag 30/07/03

Om vijf uur word ik wakker van de kletsende regen op het dak. Lawaai te over al is het een betonnen dak. Duidelijk een tropische regenbui met donder en bliksem. Het wordt stilaan klaar. Ik was me en kleed me aan. Slapen lukt toch niet meer. Heb een groot stuk van de nacht een heus gevecht geleverd om dat muskietennet over mij te houden, of beter ik er onder te blijven. Muggen zijn niet mijn favoriete dieren, wil ze dus niet in mijn lijf of gedachten. Van gedachten gesproken, de kevers waren ook niet uit mijn gedachten.

Ik maak een verfrissende ochtendwandeling. Verfrissend, want het regent nog flink en overal zijn er plassen. Het dak inclus. Machtig zicht op de dampende bomen. De videocamera doet zijn job. Hoop ik toch. Stilaan geraken ook de collega's wakker. Mia en Kristin eerst. Dan komt Antoine piepen. Mia heeft diarree. Toeristenplaag. Bij mij alles OK. Alleen vreselijke wallen onder de ogen bij gebrek aan een reis naar dromenland. Zit dan maar in een paradijselijk natuurgebied. Ik heb mijn flesje water niet bij en durf het leidingwater niet te gebruiken om mijn tanden te poetsen. Dus zonder poetsen maar naar de ontbijttafel. Zoals we gisteren verwend werden, worden we ook nu aan een persoonlijke service onderworpen. De mooie bus bracht ons hier en komt ons opnieuw ophalen. De valiezen gaan direct mee. Dag!

Desayuno, in hotel Victoria. Aan de ontbijttafel hetzelfde ritueel als gisterenavond. De vrouwelijke kelners even vriendelijk en plechtstatig in wit/zwart uniform. Keuze te over (eten bedoel ik). Continentaal of tipico. Er zijn pannenkoeken, toast, confituur, eieren, fruitsap. We frissen ook ons Spaans op: desayuno continental, jugo de naranja, tostados con julea y mantequilla, café. Elkeen betaalt nu zijn eigen "vraatzucht".

"Feliz Viaje" wensen we elkaar en de motor start om half acht zijn lange tocht. Gisteren hebben we tweehonderddertig km. gebold. Rara, hoeveel gaan we vandaag door de kiezen malen? Ik zit nu op de tweede rij in het mini-busje. Heeft het grote voordeel dat ik duidelijker de uitleg van Padre Eric volgen kan. Want heb ik daar niet het gevoel dat ik minder goed begin te horen? We rijden door suikerrietplantages en zien dan ook een suikerrietfabriek. Het is dezelfde weeë zoete geur van de zetmeelfabrikant Amylum in Aalst. De fabriek ziet er helemaal niet zo hype uit en zwarte rookwolken kleuren de lucht. In de maïsvelden staan her en der grote rode bomen. Zoiets heb ik nog nooit in onze mas thuis zien staan. Reden? Padre Eric weet het antwoord. De bomen dienen als mijlpaal, als afbakening, verdeling van de verschillende percelen. Milieuvriendelijke oplossing, is het niet? Daar we in het zuidelijk halfrond zijn is de verdeling der seizoenen omgekeerd. Momenteel staat het graan hier enkele centimeters hoog en de oogst volgt in december-januari. De invloed der regen is goed merkbaar, het

water stroomt door de niet langer meer droogstaande beddingen. Twee mannen genieten van de drank uit een cocafles...maar de coca is wit. "Het is een maïsdrank" zegt Padre Eric, "al of niet aangevuld met suiker naargelang de bereider suiker bezit of niet". Ik bekijk met belangstelling de verschillende reclamepanelen: Gallo (met afbeelding van een flinke hanenkop) = nuestro cerveza; Lee Cooper = the original european jeans. Nem, nu weet je het. En zeggen dat jeans eerst een uitvinding was uit het Amerika der cowboys- veroveraars. Tecate: mexican beer. Padre Eric koopt een krant van een rondventend jongetje. El Prensa Libra. Alles is terug rustig in de hoofdstad. Gracias.

De vulkaan is in werking. Een rookpluim is zichtbaar, ze wordt breder en dan weer smaller en plots weer een rookpluim opstoot, of hoe noem je dat? Fantastisch. Ik ben echt blij omdat ik zoiets zien kan. Zonder gevaar wel te verstaan. Een vulkaan in werking zie je niet alle dagen in je leven. Blij? De mensen in Pompei en de vele andere verwoestte gebieden of in Palmar, het Pompei van Guatemala zullen wel een andere mening hebben dan ik. Het is en blijft een spel van de mens tegen de natuur, van kat en muis. Wie wint? Elk om beurt?

We bezoeken het stadje El Palmar dat door de vulkaan verwoest werd en nu een bezienswaardigheid is geworden. Het werd verlaten en een kilometer verder werd een nieuw dorp opgericht. Er staat niet één centrale en unieke dorpskerk in het midden, maar vele kleine kerkjes, tempels, gebedshuizen of hoe moet je het noemen? Vele godsdiensten, sekten, zijn hier en eigenlijk in gans Amerika actief en verspreiden elk hun geloof, overtuiging, inzichten en hun vertrouwen in iets Hoger dat zovele verschillende namen draagt. Doorheen een haag van reuze grote rode, gele, witte planten en bloemen (ik herken zo menig kamerplantje van bij ons) wandelen we naar de ruïnes van de stad. Vlinders in prachtige kleuren vergezellen ons. Het is een hele kunst om ze te filmen en te fotograferen, nietwaar Dirk? Miraposa is het Spaans voor vlinder. Ik vind het een prachtnaam: mira = kijk en posa heeft iets van poseren. Zo van kijk naar me, hoe mooi ik hier zit voor jou. Dat is het aangename van talen, ze vertellen, vertalen de werkelijkheid op een andere wijze. Al vind ik de uitdrukking "vlinders in mijn buik hebben" ook niet mis, zelfs niet in het echt. Mis momenteel die vlinders in mijn buik wel.

Door de vulkaanuitbarsting is een rivier totaal van plaats veranderd en werden de aardlagen wat door elkaar gehaspeld. We staren voorzichtig van op de ravijnrand de afgrond in. En zien een sterke uitbundige waterstroom, krachtig voor niets of niemand bedeesd. En weer moet ik nadenken over leven en dood, over steden vergaan, geen toren blijft bestaan. Denken aan de mens die steeds opnieuw herbegint hoe heet die vulkaanlava ook weze. We rapen vulkaanstenen met hopen, net of het goudklompen zijn. Waren de oude Belgen geen jagers-verzamelaars? Het zijn zwarte poreuze stenen, onwaarschijnlijk licht in gewicht. Ik geniet van het verrassende gevoel dat wat ik voel niet overeenstemt met wat mijn geologisch verstand me influïstert. Ik film. Vastleggen, vasthouden deze plek, deze beelden, deze gebeurtenissen. Padre Eric geeft uitleg over de historiek van het stadje en de vulkanen.

Haveloze mannen op blote voeten scheppen zwarte aarde in een oude versleten vrachtwagen. Het lijkt hels, hallucinant. Toch lachen ze lief naar mij en zijn een al verwondering en bewondering voor mijn videocamera. Ik krijg een onbehaaglijk gevoel als ik deze medemensen aanschouw. Wat is mijn verdienste dat zij mij bewonderen? Waarvoor? Ik dien hen te bewonderen. Blote voeten? "Heeft het voordeel dat je geen mieren in je schoenen of kousen krijgt en waarbij je de kans loopt dat je je schoenen niet zo snel uitkrijgt als die mieren erin komen" zegt Padre Eric en heeft nog gelijk ook. Want het zijn kanjers van mieren die we hier aantreffen en wees gerust ze bijten, mét mierenzuur.

Van El Palmar rijden we verder richting Quetzaltenango. Het zwoele drukke, doffe klimaat verandert in aangenaam zomerweer. Het is de invloed van de hoogte. We verlaten de vlakten en stijgen stilaan. Langs goede asfaltwegen klimmen we hoger en hoger. We bereiken een hoogte van ongeveer 1400 meter. Het moet nog hoger. We willen een toeristische trekpleister aandoen, met name de warmwaterbronnen mét heilzame werking "Las Georginas". De weg erheen loopt langs vruchtbare hellingen vol kleine kavels met allerlei groenten. Moestuinen. "We zijn op 1940 meter hoogte, dezelfde hoogte als van onze thuis in San Miguel" zegt Padre Eric. Hij heeft een hoogtemeter bij zich en kan dus heel goed weten hoe dicht we bij de zon zitten... "De hoogte hangt af van de weersomstandigheden, van de luchtdruk" vervolgt hij. Ik herinner me een of andere formule uit mijn natuurkunde lessen, maar ben verstandelijk te lui om er mijn hoofd over te breken. Geniet liever van de vruchtbare en magnifiek onderhouden perceeltjes. De hellingen werden bijna totaal ontbost om ze om te toveren tot vruchtbare landbouwvelden. Allerlei groenten zoals ajuin, bloemkool, radijzen, koolzaad. Arbeidsintensief. Overal zie je mannen, vrouwen, kinderen gebukt of zittend onkruid wieden, oogsten, in één woord: "arbeiten". Prachtig zicht op het dal beneden.

Langs de helling is een steen verwerkingsbedrijf zichtbaar: stenen worden gemalen en verder verwerkt voor de wegenbouw. Er is ook een geothermische centrale dewelke door een Vlaming uit het Maarkedal werd opgericht. Idem in El Salvador. We rijden door de tunnel "Santa Maria". Deze tunnel werd gegraven door de eigen bevolking die via een systeem van eigen gemeenschappen hier verplicht te werk werden gesteld. Ook uit de regio van San Miguel zijn hier bij de oprichting mensen te werk gesteld. We kruisen een vrachtwagen volgeladen met koeien. Doet me denken aan eenzelfde tafereel in Bolivië.

Via een twee kilometer lange extra goede asfaltweg (speciaal voor de toeristen, niet voor de landbouwers) komen we aan in het recreatiedomein van de warmwaterbaden. Er zijn ook kleine villatjes gebouwd, vakantiehuusjes. De baden (zag er maar één) worden gevoed door de sulfaat- en ijzerrijke bronnen van de omliggende vulkanen. Het is een grote grillige natuurlijk gevormde "zwemkom" door hoge rotsen omringd. Er zijn kleedkamers en een restaurantje aan de overige twee zijden. Het water is warm en groen. Ik kan niet zwemmen, blijf er dus uit. Achteraf hoor ik dat je eigenlijk overal kon rechtstaan. Stom, hoewel ik van water hou, heb ik geen zin om er mezelf volledig te laten door omringen en me er in te laten onderdompelen. Maar veilig wat rechtstaan, dat zie ik wel zitten (allée

staan). Ik film dan maar het gekke gedoe der mensheid. Maak me zorgen over de genezende, natuurlijke, helende, gezonde, hygiënische, chemische en bacteriologische kwaliteit. Beroepsmisvorming? Elk diertje zijn pleziertje. Ik bestudeer aandachtig de resultaten van de laboratoriumanalyses die aan de muur te bekijken zijn. Het is een zeer sterk ijzer- en sulfaathoudend water, met daarenboven veel silicium, aluminium en magnesium. Over de bacteriologische kwaliteit geen woord. De vulkanische oorsprong staat als een symbool van kwaliteit aangeduid.

Plezier hebben ook de zwemmers en spelers. Dat is alvast positief voor geest en lichaam. Ik wandel mijmerend en genietend van de overvloedige plantengroei op mijn duizendste gemakjes naar de ingang van het domein waar het busje staat geparkeerd. En wie loop ik daar tegen het lijf? Edgar, de chauffeur die ons naar San Miguel bracht. Het wordt een blij weerzien. Hij is hier met een andere lading toeristen. Zijn winkel, of die van zijn baas, een Vlaming dacht ik, draait dus goed. Ook de rest van onze groep is blij verrast van hem weer te zien. We nemen afscheid. Je ziet maar hoe vlug je bekenden tegen het lijf loopt, hoe vlug “slecht geld” gekend is.

Langsheen dezelfde tuintjes rijden we terug naar beneden. Flarden mist dalen en zweven over de bergen. Op een bepaald ogenblik is de mistomhulling compleet en dienen we te rijden op het gehoor. Voor iedere bocht een kleine claxonstoot en hopen dat er niet wordt geantwoord of dat er geen knal volgt. We rijden voorbij hetzelfde paard als daarnet. Het staat nog altijd zijn zelfde hoopje str... te bewaken. In de verre verte zien we San Marcos, de tweede grootste stad van het land, blinken in de zon. Maar we zijn er bijlange nog niet. Plots een eigenaardig schouwspel. Langsheen de snelle geasfalteerde en toch belangrijke weg lopen twee mannen. Elkeen draagt een enorme kleerkast op zijn rug. Verhuis. Dat zijn dus geen kleerkasten van venten, maar venten met een kleerkast. Je moet het dan toch maar doen. Zal wel van moetens zijn, bij gebrek aan een heuse gespecialiseerde verhuisfirma met bijhorend gekeurd hijswerktuig.

Padre Eric nodigt ons uit op een bezoek aan een artisanale glasblazerij. We zijn getuige van een perfect ambachtelijk vakmanschap. We zien hoe de ovens het glas vloeibaar maakt en hoe snelle jongens behendig en accuraat razendsnel hieruit kunstwerken te voorschijn toveren, draaien. Met gloeiende staven lopen zij schijnbaar willekeurig door elkaar, zonder zich te branden, zonder ongelukken en draaien voor onze ogen vazen, figuren, glazen, schotels, sierstukken in een schittering van ondraaglijke schoonheid van lichtheid en kleur. De veiligheid is verzekerd. Tegen het helle gloeilicht van de ovens worden beschermende gekleurde brillen gedragen. De gasvoorzienig is van buiten uit verzekerd en middenin staat een centrale dakafzuiging. Glasscherven worden afzonderlijk in enorme bergen verzameld en netjes opgeruimd. Volgeladen, er komt geen einde aan de zin om kopen, verlaten we deze indrukwekkende vaklui. Het is nochtans maar een klein bedrijfje dat werkt volgens het systeem van coöperatie. Symbool hiervoor staat de gele cirkel met twee groen gestileerde bomen. “Oef” zegt een of andere cynicus “elkeen buiten, niemand gecremeerd in de oven?”

We rijden verder en zoeken een restaurant. Onderweg is er heel wat industrie te zien: textielfabrieken (fabrica cantal), slachthuizen (matadero).

Het blijft een afwisseling van stijgen en dalen. De hoogte schommelt tussen 2700 en 2900 meter. We rijden doorheen een centrum van aardappelteelt. “Vroeger stonden er kruisen op de bergen, nu tv-antennes” merkt Padre Eric op. We eten in Albamar in een groot restaurant dat gewend is grote groepen toeristen te ontvangen. Restaurantes Albamar. Een ketenrestaurant. Er zijn verschillende zalen en een orkest speelt dansmuziek. Het doet me denken aan het restaurant van een grootwarenhuis bij ons, een pizza-tent, maar dan veel gezelliger. Zoiets waarmee, ik vermoed de bussen met gepensioneerden hun dagreizen versieren. We eten een “menu standard”: pizza, gebakken kip met brood, tortilla, coca. De papieren onderleggers zijn kleurrijk en tonen ons de overvloedige gerechten die daar allemaal smullen kunt: Pollo Frito, Plato Tipico, Churrasco, Steak Albamar, Filette Migno. En la Variedad esta el gusto. Het eten wordt prachtig en zeer stijvol door gekwalificeerde kelners opgediend. Ondertussen speelt de band vrolijke instrumentale liedjes. De afrekening is een hele rekenoefening. Bijna elkeen slaat aan het tellen en hertellen en nog eens hertellen, wisselen en opnieuw passen. Uiteindelijk geraakt alles toch in de pocket, vooral dank zij Elie die met zijn elektronische kaart betaalt. De extra niet-bestelde taarten die de kelner ons aanbood waren de schuldigen. Is ook een truuk van de foor. Was dat nu al of niet in de menu inbegrepen? Was het iets extra van het huis? Neen, gewoon wie taart eet betaalt bovenop. Maar elke taart heeft niet alleen zijn verschillende smaak, heeft ook zijn verschillende prijs enz. enz.

De universiteit San Carlos van Quetzaltenango wordt gegroet, de verschillende kleine dorpjes en ook de markt in Palestina de los Altos. De mensen langs de weg kijken ons busje en zijn inwoners belangstellend aan. “Gringo’s” hoor ik hen roepen. Zo, we zijn “vreemdelingen”. In San Marcos verlaat Padre Eric ons en rijdt met zijn eigen wagen verder. Rudy en Dirk rijden met hem mee. Boodschappen doen is de boodschap. De kerk waar we even halt houden is binnenin prachtig versierd met tedere witte kanten doeken gedrapeerd langsheen de muren en het plafond. Blauwe kunstbloemen vervolledigen het geheel tot een feestelijk feest. Blauw en wit zijn dat niet de kleuren van de maagd Maria, van zuiverheid en onschuld? Zijn moeders dan niet meer zuiver en onschuldig? En de vaders? Het is een typische wijze van decoratie in kerkelijke gebouwen. Heel romantisch en sfeervol. Op de muur is een kleurrijk fresco geschilderd met allerlei taferelen.

De terugweg naar huis verloopt vlot al is het wel veel en langdurig schudden voor gebruik. In San Marcos dienden we de grote weg om te ruilen voor de mindere wegen doorheen de bergen die ons nu volop welkom heten. De wegen zitten vol putten en weggespoelde delen. Aardeweg betekent soms letterlijk aarde weg. “Vroeger nog véél slechter” merkt de chauffeur op. Tien, vijftien man hadden hun werk met continu herstellen van de weg. Mia, slapend op de achterbank wordt na een tijdje schudden toch wakker. “En ik lag zo op mijn gemak” is haar droeve klacht. Meisjes en jongens in prachtige schooluniformen stappen van de talrijke schoolbussen die onze weg kruisen. Kraakwitte hemden, bloezen, kousjes, plooirokjes, das, vest. Mooi, echt, verzorgd. Een beeld dat bij ons allang verdwenen is en vervangen door, ja door MODE met hoofdletters. In Tejutla is het al donker en nog zijn we

niet thuis. Het wordt gevaarlijk rijden. Donker, zonder straatverlichting, scherpe bochten, smalle wegen, vrachtwagens volgeladen. Vol? Overvol! Maar romantisch dat wel, zo door God 's natuur en de lichtjes van de vrachtwagens uitbundig als kermisattracties.

Om half acht zijn we thuis. Ook tweehonderd dertig km, net als gisteren. Ik betaal de chauffeur. Schiet het geld voor en recupereer het wel later van de reisgenoten. De rekening vroeg ook heel wat rekenwerk. We komen aan zeshonderd vijfenzeventig km, want de heen- en terugreis naar zijn woning dient ook betaald. Enkel de prijs per km., zijnde 2,75 Q staat vast. Het is een excellente betrouwbare voorzichtige chauffeur die zijn job kent, maar rekenen is aartsmoeilijk. Spijtig. Maar we krijgen een ander soort respect en bewondering als hij zegt dat hij nu nog drie uur terug moet rijden naar San Marcos, in de pikkedonker langs die moeilijke ravijnen. In onze ogen onverantwoord. We bieden hem wat eten aan. Weigert, geen tijd. Gaat wel zegt hij en verdwijnt in de nacht, glimlachend om onze bezorgdheid.

We pakken onze valiezen uit en dekken de tafel. Elkeen is moe. Padre Eric, Rudy en Antoine komen iets later ook aan en schuiven bij. Ze zijn eerst nog de plaatselijke winkels gaan steunen en hebben een pick-up vol eten. Ook een filmrolletje voor Mia. Zo kan ze wederom naar hartelust onze "exploten" vereeuwigen. Avondmaal. Avondgebed. Avondrust. Nachtrust met zoete dromen voor elkeen op de gehele wereld. Dat is althans mijn wens als de slaap van mij bezit neemt.

Donderdag 31/07/03

Vandaag verjaart Antonio. De buitendeur van zijn kamer hangt vol ballonnen. Een idee van zijn reisgenoten. Mooi zicht. We schenken ook een ballon aan het dochttertje van Martha. Ook het zoontje op haar rug krijgt er eentje in zijn kleine handjes. En met zijn grote zwarte ogen kijkt hij ons verlegen aan. Ons moederhart smelt. Ook de ontbijttafel deelt in de verjaardagsvreugde. Bloemen op de tafel, een blauwe bloemenserviette in Antonio's tas en een blauwe serviette onder zijn bord.

Padre Eric wenst dat we met hem meegaan naar het huwelijksfeest van Mario, een catechist die vandaag trouwt. Wij durven niet goed, zo maar bij vreemde mensen op een feest terecht komen. "Juist andersom "zegt "Padre Eric, "als jullie niet met me meegaan, is het net of die blanken geen interesse hebben voor hen, dan zou ik me beschaamd voelen om jullie". Ok, we gaan dan zeker mee. Ja, de geplogenheden van anderen inschatten is niet gemakkelijk, wat moet je doen om goed te doen? Nu nog de mensen uit de "achterbuurt" overtuigen, met name Mia en Frank die wat verder afgelegen wonen en het gesprek niet hoorden. Geen probleem, enthousiast gaan ze mee. Eerst speel ik nog wat bankier, haal wat geld op om de schulden ingevolge het betalen van de chauffeur en de vol gekochte auto van gisteren niet te bezwaren met interest. Wie teveel betaalde krijgt dividend. We spelen en zeveren maar wat. Gaat zo onder de vriendengroep, want of het een vriendengroep is geworden! Heerlijk!

Na het ontbijt rest nog wat tijd om een en ander te doen. Marie-Thérèse en An wassen. De handen fungeren als wasmachine en het zwembadwater als eerste klasse waswater. Martha is terug en bakt op een hik en een tik enkele lekkere grote broden. Het kindje op de rug wandelt overal mee. Padre Eric en Rudy zijn ondertussen gaan vissen in de viskwekerij. Na het doucheritueel en ontbijt gaat ook Reinout een vishandje toesteken. Ik bel voor de tweede keer echtgenoot Albrecht en ook dochter Elfride. Niks, enkel belgerinkel, geen bekende stemmen aan de andere kant van het wereldrijk. Om half elf komt Padre Eric fier zijn twee gevangen vissen tonen. Dit wordt ons avondeten.

Allen de auto van Padre Eric in, hetzij binnen, hetzij buiten in de kipbak en zo langs steile stofwegen naar het dorpje Subchal. Onderweg stoomt Kristin een tekstje klaar om voor te lezen tijdens het huwelijksfeest. Ik ben samen met Antonio (en een goed Nederlands-Spaans woordenboek) vertaler van dienst. Een grote hartelijke ontvangst wacht ons. Het ganse dorp viert feest en het is een drukte van jewelste rond het kerk- en schoolgebouw. Een Vlaamse kermis op zijn Guatemalteeks. Althans zoals het misschien ooit bij ons eeuwen geleden kon zijn geweest. In grote ketels bovenop houtvuren geplaatst, staat allerlei te pruttelen en te koken. Kinderen, honden, vrouwen, mannen het loopt al door elkaar. En het meest bekijks hebben wij. Wij zijn de attractie van de dag. En toch zijn deze vrouwen zoveel kleurrijker en mooier en blijer gekleed dan wij. Blauw en rood zijn de hoofdkleuren. En daar bovenop bloemen in al de andere kleuren van de regenboog. De “voetuitrusting” is minder. De meeste vrouwen en kinderen dragen een soort plastic sandalen. Allen hetzelfde model. Doet me denken wat in mijn kindertijd “mode” was. Wij noemden het “zeesletsen”. Wellicht omdat ze bestand waren tegen het zeewater, al had ik toen nog niet eens de zee gezien.

De ganse gemeenschap nodigt ons uit in een klaslokaal aan een grote tafel. We krijgen een maaltijd geserveerd. We zijn werkelijk de gasten, de genodigden. Deze mensen sparen geen enkele moeite om het ons zo aangenaam mogelijk te maken. In grote ketels serveren de vrouwen ons (kind steeds op de rug) rijst, stoofvlees. Midden op de lange tafel, of wat dienst doet als tafel, worden heelder dampende groene pakjes uitgegoten. Het zijn een soort koek, deegwaren, gewikkeld en gekookt in maïsbladeren. Ook aardappelen krijgen we. Al bij al niet zo slecht, zeker de aardappel heeft een lekkere smaak. Frank heeft een eigen zakmes. Dat komt goed van pas daar de aardappelen ongeschild zijn. De schillen worden behoedzaam aan de honden onder tafel geserveerd, die direct toehappen. En ook het fruitsap smaakt zoet en aangenaam.

Vooraleer de mis begint maken we met Padre Eric een korte wandeling in de omgeving. We bezoeken de verschillende klaslokalen en vernemen een en ander over het schoolgebeuren. De leerlingen zelf geven uitleg. Er zijn ook een reeks computers opgesteld. Op een tafel staan fier de gewonnen sportbekers uitgestald. De jongens dragen kraaknette witte hemden en ogen verzorgd, beleefd en vriendelijk. Ik vertel hen dat ik hun moeders bewonder die in deze omgeving met de schaarse middelen die zij hebben (weinig water, geen automatisch wasmachine, geen super detergent, geen strijkijzer) er toch in slagen zo'n perfect nette kledij te voorschijn te toveren. Reinout

speelt wat voetbal met de plaatselijke jongens. Plezant om naar te kijken. En de spelers zelf hebben nog meer plezier. Een plaatselijke autoriteit begeleid ons naar zijn boerderij en zelfgemaakte serre. Tomatenplanten staan weelderig te groeien onder het plasticzeil. Ook watermeloenen en paprika's worden gekweekt. DE tomaten hebben wel een schimmelziekte. Komt mij bekend voor. Gebeurde ook bij ons thuis in onze serre. Hij is niet alleen boer, maar ook timmerman en maakte alles zelf. Plots begint het te regenen. Een fikse regenbui, die na enkele minuten stopt. Onmiddellijk is de zon terug in al haar glorie. We wandelen nog even door het plaatselijke dorpje. Ik bewonder de rijke plantengroei: rode blozende appels, een witte trompetboom torenhoog, wilde onbekende bloemen, bosnssen. Ook een kalkoos dartaelt wat rond op een binnenkoertje.

Mario is niet de enige die trouwt. Verscheidene ander bruidsparen wachten vooraan nabij het altaar voor de inzegening van hun huwelijk. De kerk zit stampvol. Een kleurrijke gebeurtenis, sfeervol. Totaal anders dan bij ons, gemoedelijker, menselijker, natuurlijker, spontaner, lieflijker. "Ongehoord" zou men in onze "beschaafde, stijf-deftige" wereld zeggen. Velen komen ons spontaan groeten, en vinden het een eer als ook wij hen groeten. Zowel de mannen als de vrouwen. De mannen geven meestal een hand, de vrouwen leggen een hand op onze schouder. Ook wij doen het zo en het ontroert enorm dat contact van mens tot mens, van persoon tot persoon. Zonder veel woorden voel je letterlijk hun genegenheid en waardering. En och God, wij zijn toch maar gewone stervelingen net als zij. Ontroerend ook hoe lieflijk, bezorgd en respectvol Padre Eric met hen omgaat, zijn taak en rol als voorganger, begeleider, priester vervult. Gemengde gevoelens ontredderen me, ik heb er geen andere uitdrukking voor als ik plots zie hoe Padre Eric achteraan discreet plaatsneemt op een zijbankje en de mensen voor hem devoot knielen gaan en ik de toediening van het sacrament van de biechtviering herken. Stil fluisteren zei in Padre Eric's oor. Hij luistert even stil en gemoedelijk en maakt het teken van vergeving over hen, waarop zij rechtstaan en plaatsmaken voor de volgende. Ik voel het aan alsof ik hun privacy schend, weet geen raad met dit gebeuren. Het is net of ik bijna halve eeuw terug ga in de tijd en dan nog. Bij ons gebeurde het in afgeschermd donkere daartoe ontworpen meubilair, in biechtstoelen. Hier open en bloot, van aangezicht tot aangezicht. Wij nemen achteraan in de kerk plaats en zingen mee zoveel we kunnen.

De ramen zijn niet van glas van gekleurd stevig plastic. Het zonlicht valt er doorheen en het geheel geeft speels toverlicht. Padre Eric gaat rond het altaar met het wierookvat. De witte dampen cirkelen naar omhoog en krijgen door die gekleurde ramen veelvuldige kleuren. Machtig schouwspel in groen en rood. Fascinerend, betoverend die draaiende wolkjes. Het maakt me happy. Zeker als daarbij de ritmische marimba muziek weerklinkt en de zangerige melodieuze Spaanse klanken. De bruidjes zijn mooi, zoals overal ter wereld. Ze dragen een witte kanten doekje op hun hoofd en bloemen in hun gitzwarte lange haren. Mooie mensen zijn het eigenlijk. Wit is de kleur van de vreugde. De bruidegommen dragen een wit hemd. Het contrast met hun even zwarte haren en donkere huid maakt het geheel charmant en stijlvol. Er worden ook woorden van trouw uitgesproken . Een witte

rozenkrans wordt om de hals gelegd. Ik film en geniet mee van het geluk dat over hun gelaat stroomt.

Als geschenk voor zijn misviering krijgt Padre Eric een levende witte kip aangeboden. Het dier zit braaf bij het altaar, het wordt als onderdeel van het offeranderitueel aangeboden. Na de mis wordt het in de kipbak van de auto neergelegd. Ontroerend hoe stil ze zit als ik haar later film en even over de pluimen strijk. Padre Eric geeft ze onderweg aan een jonge moeder met kind die een stukje met ons meerijdt naar huis toe.

Na de misviering is het tijd voor de fotosessie van de jonge bruidsparen. De vreugde is even groot als bij onze trouwfeesten. Elkeen klapt in de handen als ze buiten komen en wenst hen te aanschouwen. De kinderen zijn speels en lawaaiig als overal. De videocamera heeft succes, zeker als ik hen even zelf filmster laat spelen. Zelfs bij ons is het nog steeds een gans evenement als je in beeld komt en gefilmd wordt. Mensen zijn overal gelijkaardig. Een fotograaf neemt foto's. Mooi uitgedoste paren omringen hen. Net als bij ons, elkeen op zijn paasbest. Het is feest! Een gedrum van je welste. En kinderen met hopen. Kleine meisjes van zes-zeven-acht jaar met een beby op hun rug. Wellicht een broertje of en zusje. De doodnormaalste zaak. Ze spelen zoals meisjes spelen en toch vervullen ze tussendoor de rol van "moeder" voor het kindje op hun rug. Fantastisch hoe handig ze zijn om de grote lendendoek zodanig te vouwen en te wikkelen dat de baby er gemakkelijk inhangt en het gewicht over hun ganse lichaam verdeelt wordt. Rugklachten? Even erg als bij ons? Of juist minder daar ze precies wel rugsparende technieken toepassen.

Mario en zijn bruid wandelen naar hun huis toe, begeleid door een uitgelaten groep familieleden, burenen, vrienden en wij allemaal. Aan de ingang van de ouderlijke woning van Mario worden zij opgewacht door hun ouders en hartelijk omhelst. Ze zullen inwonen bij Mario's ouders. Het ganse dorp kijkt toe en geniet mee. Mario houdt een korte toespraak "Gracias por todos". Hij dankt allen en nodigt de omstaanders uit op de feestmaaltijd binnen.

En weer is de eer aan ons. Samen met de belangrijkste familieleden mogen wij het eerst het huis binnen voor de maaltijd. Het huis werd speciaal leeggemaakt, enkel een bed blijft over in de kamer (het huis telt maar één kamer). Waar het bed staat is de muur een weinig rood geverfd. De rest is gewoon adobe. Een soort steen gemaakt van stro en klei. Zoals eeuwen geleden bij ons. Er hangen wat foto's aan de muur en wat kleine schilderijtjes. De elektriciteit is één enkele lamp. De ganse ruimte werd voorzien van tafels. Er is plaats voor elkeen. Geen nood. Geen stoelen? Dan maar op een recht opgeplaatste betonsteen zoals ook de metsers bij ons op de bouwwerf doen. Geeft niet, je bent zo welkom, zo gewenst dat de plank die als tafel dienst doet, de steen die als stoel dienst doet je méér waard is dan het sjiekste Louis Quatorze meubilair uit het grootste kasteel aan de Loire. Hier word je met hart en ziel ontvangen. We krijgen lekkere maïssoep. Smaakt goed, al wordt het vlees dat er in ligt door ons beoordeeld als enkel goed voor de kat, en dan nog want onze kat wenst merkvoeding! Er is bier, coca en ook sterke drank in overvloed. Ook hier zal een trouwfeest een dure aangelegenheid zijn. Ik lees het gemaakte gelukwensje voor en we oogsten

veel applaus. Ook het geschenkje wordt afgegeven. Gelukkigwens Mario en Felice: het ga jullie goed!

We maken plaats voor de volgende groep mensen en verlaten dankbaar en diep onder de indruk deze vriendelijke gastvrije mensen. Samen met nog een reeks mensen die van Padre Eric mogen meerijden vertrekken we terug naar ons eigen dorpje.

Thuisgekomen helpen we elkaar met de voorbereiding van het verjaardagsfeest van Antonio. Straks zal ie letterlijk en figuurlijk uitgebreid in de bloemetjes worden gezet. Eënzestig jaar mag ook met luister en de nodige “égards” worden gevierd, zeker als je zo ver van huis bent.

Het wordt een prachtig groepsgebeuren. De grote vergaderkamer, een soort kelder en toch weer niet, is versierd. Tafeltjes gezet, stoelen, muziek en feestmaaltijd. Een reeks catechisten zijn mee uitgenodigd en eten mee van de lekkere spaghetti. Gezellig babbelen in Spaans en Nederlands over kinderen, bevrijdingstheologie, de bisschop, de verschillende gerechten en eetgewoonten in beide landen, de vakantie, het huwelijksfeest dat we mochten meemaken, studeren in Cuba, het systeem van immigratie naar USA via Mexico om toch wat geld te verdienen. Wat me vooral trof was de opmerking van Padre Eric dat je indien je een arme een brood geeft je beschouwd wordt als een heilige, maar als je durft vragen waarom ie arm is, je als communist wordt gebrandmerkt.

Marie-Thérèse heeft samen met een reeks reisgenoten iets samengesteld om op te voeren en zo haar lieve echtgenoot blij te verrassen: d.w.z. de tekst van het liedje E viva Espana omgevormd tot een leuk dingetje dat in groep wordt gezongen. Elke begeleidt het geheel op gitaar. Ziehier het resultaat:

E viva Antonio!

**Hij houdt van dansen en muziek
Ook van dam(e) blanch(e) en romantiek
Doch kokos en rode kool
Dat lapt hij al aan zijn zool**

**E viva Antonio, Antonio por favor!
Hermanos: Antonio
Hermanas: Antonio
Todos: Antonio**

**Geboren als een Drongens kind
Tussen saucissen welgezind
Als een sergeant-niet militair
En ook niet voor het meubilair**

**Hij trouwde met ons Marie-Thérès(e)
En samen vinden zij het wijs
Vier kind'ren kwamen er dra bij
Drie kleinkind'ren maken hem blij**

**Verpleger in de Jan Palfijn
Maar ook beenhouwer in het klein
De mens, het rund en ook het zwijn
Ze houden hem niets meer geheim.**

**Antoin(e) is in heel veel bekwaams
In cijf'ren, rijden en in Spaans
Ook snoeien en in 't digitaal
Hij weet een hulp voor elke kwaal**

**In ons parochies heel actief
C.M., buurtwerking, kerkewacht
Ja, Drongen heeft hem heel erg lief
Achter de schermen wat een kracht**

**Zijn carrière heeft hij afgerond
Maar lui is hij geen enen stond
De dagen zijn hem veel te kort
t vier uur 's nachts nog op 't Spaans gestort**

**Felicitamos est(e) hombre
Aniversa en San Miguel
Un hermano simpatico
Asi es nuestr(o) Antonio**

Antonio is ontroerd en dankt ons allemaal. En met het liedje is de kous nog niet af! Hij krijgt nog cadeautjes ook en van elkeen drie dikke kussen. Ook zijn lieve echtgenote Marie-Thérèse glundert en geniet van het spektakel.

Ook ik heb ter zijner ere een versje gemaakt. Luister maar even mee:

**Ik kon vannacht niet slapen
dacht, zal maar een gedichtje maken
voegde het woord bij de daad
ziehier het resultaat.
Antoine, ook Antonio genoemd
en bijna zo beroemd
als de heilige Antonius,
jij verdient een dikke kus
omdat jij steeds onverstoord
snijdt het brood
voor onze hongerige magen
en dit al zeven dagen.
Je bent een chauffeur eerste klas
geeft nooit teveel gas
vertelt graag over het leger
en is onze dierbare verpleger
kent Spaans als geen een**

**en is tolk voor iedereen.
Vandaag vieren wij zijn verjaardagsfeest
en zingen om ter meest:
Antonio, Antonio
Feliz aniversario!**

Vrijdag 01/08/03

Om half acht word ik wakker door het getik van metaal op straat. Het zijn de metsers die de muur van het huis van Padre Eric aan het herstellen en bepleisteren zijn. De gevel is bijna klaar. Het huis wordt mooi. Padre Eric's gezicht en eer is gered, want morgen komt de bisschop op bezoek. En voor zo'n hoogwaardigheidsbekleder past een mooi en deftige woonst. Ik heb relatief goed geslapen. Ik geraak de verschillende geluiden 's nachts stilaan gewend. Frank niet. Hij is razend en zegt in overdreven macho-stijl: "Ik ga die hond doodschieten. Die staat daar zo maar midden in de nacht op straat, op ons kruispunt een conversatie te houden met een andere hond ergens heel ver weg. Natuurlijk dat hij dan luid roepen/blaffen moet."

Na het ontbijt hebben we wat vrije tijd. Het dochttertje van Martha wordt verwend met een reeks ballonnen. Ze is wel niet jarig zoals Antoine, maar een lief kind dat meer dan gelijk wie een ballonnetje verdient. De vrouwelijke reisgenoten doen de was. Antoine hakt hout. Reinout, Mia en Eli spijkeren hun dagboeken bij. De kaartspelers zijn ook weer van de partij en wisselen regelmatig van partner: Mia, Kristin, Antoine, Reinout, Elke. De garage wordt uitgeveegd en opgeruimd door Frank en Mia. Een zak perzik is hun loon. Lekkere perziken! Padre Eric is naar het "containerpark". De vuilnisbelt nabij het kerkhof (symbolisch?) die we later eens zullen bezoeken. Frank doet loodgieterwerk: het plaatsen van de aangekochte WC-brillen op de WC's. Helaas het ontbreekt hem aan vijzen (niet in zijn hoofd) en aan ander bevestigingsmateriaal. Een der studenten doet ook zijn flodderwas in een emmer op de zonnige binnentuin. De kat, (een kat is hier een zeldzaamheid, dit in tegenstelling tot de overvloed aan honden), krabt de vuilbakken leeg, op zoek naar de visresten. De visresten zijn door Frank geproduceerd tijdens zijn reinigingswerk uitgevoerd op de vier door Padre Eric gevangen vissen. Martha, bijgestaan door de vlijtige Marie-Thérèse is aan de kook geslagen. Het wordt menu a la carte: vis, gebakken ananas, pollo. Ik, gek op appelsienen, zeker in het land van productie, pel er enkele en verdeel ze onder de aanwezigen.

Plots valt een groene aguacuarto (een grote dikke vrucht van wel een kilo of zoiets) met veel gedruis op het golfplaten dak en vandaar holderdebolder bijna op mijn hoofd. Het geluk ligt op een klein plaatsje. Dirk vind een spin aan een draad en speelt er hartelijk mee. Is zeker een filmscène waard. Om elf uur bel ik nog eens naar huis. Het is dan 19 uur. Zou Albrecht TV kijken? Neen...neemt niet op. Ik probeer Elfride, de dochter. Ook neen. Straks na het eten nog eens proberen. Stom dat ik het nummer van Alice en Frans, Peter's ouders. niet bij me heb. Die zijn altijd,

bijna altijd thuis. Ik heb de moed opgegeven om het aantal geprobeerde telefoons te tellen. Gisteren ook tevergeefs mijn best gedaan.

Dirk rijdt naar de gemeentelijke stortplaats en ik rij mee, samen met nog twee andere mannen uit de buurt. Het vuil wordt uit de laadbak geschept en bovenop de vuilberg gedeponeed. Ach ja, in mijn kindertijd was dat ook zo in mijn dorp. Ondertussen bezoek ik het kerkhofje en film wat. Het is dezelfde stijl van kerkhof als in Bolivië. Heldergroene- blauwe geschilderde graven versierd met blauwe papieren bloemen. Verwaarloosd eigenlijk. Geen "hof" zoals bij ons. Toch heeft het ook zijn charme. Heb altijd graag in het buitenland kerkhoven bezocht. Het is er op een vreemde wijze vreedzaam. Op de terugweg passeren we een boer met een ezel, volgeladen als een ezel (de ezel van een ezel).

Voordat het middagmaal wordt opgediend stappen we voor de tweede maal naar de Zweden om te mailen. Het kantoor is nog steeds gesloten. Mailen is interessanter dan bellen. Al moet ik ondertussen toegeven dat mijn verwoede pogingen zijn bekroond. Albrecht nam op toen ik om half een probeerde. Het kostte me 22 Q voor enkele woordjes die dan nog met enkele tijdsvertraging heen en weer vlogen over de oceaan. Of is het onder de oceaan? Is wel eigenaardig en verwarrend zo bellen. Je denkt dat de overbuur je niet hoort of verstaat en je begint te herhalen. Tot dat je dan met twee tegelijk spreekt. Alles OK in Vlaanderen. Een hele geruststelling.

Het eten is lekker. Ik proef en eet de kop en de kaken en de rest van de graten van de vis. Lekker, echt waar. Zie je me dat al doen bij ons thuis of op de firma of in het restaurant? Er is ook kip, gebakken aardappelen, gebakken ananas, tomaten, mayonaise. En als drank lekker zoet sap van papaya vruchten en water met wat citroenschijfjes. En ook fritten! Gebakken in een kom olie op het houtvuur. Op mijn grootmoeders wijze zou ik zeggen, toen er nog geen friteuses bestonden. En ze zijn lekker.

In bendeform doen we de afwas met het laatste restje water uit de betonnen bak. De kraan zegt droogweg foert. Tot 15 uur hebben we platte rust verdiend. Zo zullen we fit zijn voor de door Padre Eric geplande bergrivierwandeling. Want zal wel niet van de poes zijn.

Het wordt een prachtwandeling, door de woeste natuur. Steil bergaf, voetje voor voetje. Je vasthoudend aan de het rollend zand, aan elkaar, aan de takken van de bomen. Een helse tocht langsheen struikgewas en grote weelderige planten die bij aanraking pikken en branden als netels. We steken een bergriviertje over. En nog eens en nog eens. Het is niet zomaar oversteken. Neen, telkenmale dienen we zelf een doorwaadplaats te creëren met het gooien en schikken van grote en kleine stenen en rotsblokken. We lijken uitgelaten kinderen, spelend in het water, scouts, jeugdbeweging. Ik film het spektakel. Padre Eric loodst ons tot bij een snel naar beneden donderend watervalletje. Puur natuur! Slechts eenmaal is er een klein houten bruggetje. Maar ook dat vraagt moed en behendigheid. Maar het lukt ons wonderbaarlijk. De ene al wat gemakkelijker dan de andere. De mannen tonen zich in al hun krachtige bezorgdheid voor het zwakke geslacht. Zeker de gehuwde mannen zorgen voor hun wederhelften die zich soms zo wanhopig aan hen vastklampen. Nietwaar An en Dirk? Dirk, weliswaar mager en tenger, maar wat een fysiek! Hij stapt en stapt en is nooit moe. Is gewend van veel te wandelen vertelde hij me.

De stenen in het riviertje zijn prachtig. We willen er enkel meenemen als souvenir. Zijn wel geen diamanten of goudklompen, maar wel mooi. Wat is waardevol, wat is mooi? Na twee uur raken we stilaan vermoeid. Padre Eric evenwel is onvermoeibaar. Hij stormt vooruit en verkent de weg zodat zijn schaapjes volgen kunnen. Hij is werkelijk de goede herder die ons leidt langs wonderbare wegen, malse groene weiden, klaterend water. Ons elke hindernis, steen en rotsblok aanwijst waarover wij zouden struikelen kunnen. Daarenboven sleurt hij in zijn rugtas al onze stenen mee. Het lijkt wel of hij al onze zonden met zich meedraagt. We zijn van hoog naar laag gevallen (figuurlijk). Is normaal, het water stroomt naar bergafwaarts. Betekent dus dat we weer naar hogerop moeten om terug in de bewoonde wereld te geraken. Drie uur bijna duurt nu de tocht.

Mia is doodop en geraakt uitgeput. Haar hart protesteert, haar polsslag stijgt gevaarlijk hoog en ze krijgt alle tekenen van een hitteslag. Het is ook stikkend warm in de brandende zon. Allen zijn bezorgd om haar en steunen haar met woord en daad. Antoine vervult zijn rol als verpleger perfect. Elkeen die wat eerste hulp bij ongevallen heeft geleerd (o.a. deze schrijfster) legt ook zijn steentje bij om haar het leven zo aangenaam mogelijk te maken. Steentje bijleggen? Van stene gesproken. Leven? De gieren cirkelen al boven ons hoofd. Plots wel echt luguber. We geven haar wat snoepjes om op adem te komen en ondersteunen haar hoofd, geven te drinken en goede raad. Terwijl zij uitrust gaan Reinout, Rudy, ik en nog enkele anderen samen met Padre Eric iets verder een klein paadje naar beneden. Daar is een hangbrug. De extra uitdaging om daar over te lopen lokt ons. Helaas het is een groot eind weg, te ver eigenlijk en we nemen node afscheid van het mogelijke avontuur. Dag hangbrug, hang nog maar wat verder tussen hemel en aarde. Ons zul je niet hoeven te dragen...

Padre Eric stelt voor dat ie wederom voorop loopt en de wagen gaat halen om zo aan de vermoeiden redding te brengen. Een perfecte redder in nood. We klauteren nog wat verder naar huis toe. Een oud ventje, lopend achter een volgeladen paard kruist ons pad. Ik heb medelij met het zwaar geladen paard. Het dier zoekt geduldig en behendig de juiste plaatsjes om zijn vier poten stap voor stap te kunnen neerpoten. De natuur is hard voor al wat leeft. Ik film paard en mens en beloon de oude boer met een muntje van 5 Quetzal. Heeft hij zeker en vast verdiend van zo'n luxepaard als ik.

Hijgend en zwaar vermoeid, met stramme spieren en loodzware benen geraken we uit het diepe dal (letterlijk en figuurlijk) en bereiken de hoofdweg. Af en toe stapt een Indiaanse man, een vrouw, een kind voorbij, groet ons vriendelijk en hop zijn weer verdwenen in de natuur. Ik bewonder hen. Als een jonge hinde, als een atleet, als een fluitje van een cent lopen zij de bergen op. Voor hen geen reddende wagen.

Padre Eric komt eraan. Leve de vervoermiddelen. Vroeger de boerenkarren van mijn vader, nu een snelle en krachtige pic-up. Buiten in de laadbak nemen de mannen plaats: Frank, Rudy, Reinout. "De vrouwen binnen in de auto" zegt Frank. Ik protesteer. Om twee redenen. Eerst en vooral, ik zit het liefst buiten, of beter sta het liefst buiten, voelend hoe de wind mijn haren verwildert, uitkijkend naar de omgeving, vrij en ongeremd, niet opgesloten, genietend van de versnellende beweging, het hotsen en het botsen. Ten tweede, ik laat me niet commanderen, toch niet met het

argument van “vrouwen binnen”. “Jij bent mijn directeur niet” zeg ik schalks tegen Frank “en zelfs dan nog, zou het niet pakken”. “Jij moest in de politiek gaan” zegt Reinout. “Milieu, dat zou nog gaan “ is het antwoord “en ja, emancipatieambtenaar, dat ook”. Aangekomen in het dorp rijden we plots de man met het volgeladen paard voorbij. Hij herkent ons en groet vriendelijk.

We vergaderen van 18 uur tot 19u30. Ja, zelfs op vakantie is vergaderen een noodzakelijk en nuttig kwaad. Ik haal mijn Guatemala-plan boven en we bestuderen de verschillende wegen die we nog verkennen en bewandelen moeten. Ook wiskunde blijkt een nuttig iets zij het met behulp van Frank’ s rekenmachientje. Geld moet nu eenmaal rollen en elkeen zijn steentje wordt gewogen en beoordeeld. Zoveel in kas, zoveel uit kas, zoveel per persoon, zoveel per gezin.

Ondertussen heeft Padre Eric een volgende misviering en kwijt hij zich prachtig van zijn taak als touroperator. Hij regelt onze uitstap naar Tikal en naar Honduras, Copan. Dit betekent: vliegtuig reserveren, bus en chauffeur aanvragen. Het wordt opnieuw Edgar, tot grote vreugde van elkeen en Kristin in het bijzonder.

Het avondeten verloopt opnieuw in een gemoedelijke gezellige sfeer. Het is wel relatief koud geworden en de pulls worden uit de valiezen gehaald. Padre Eric vertelt dat de maand januari de koudste is. Er is geen verwarming in de huizen. Gewoon wat meer kleren aandoen. Hij licht ook het landbouwsysteem toe en de invloed op het milieu. We zagen inderdaad hoe middenin de bossen de bomen worden omgehakt en hier en daar wat mais wordt aangeplant. Het is een kwestie van overleven en pure noodzaak. Zowel om hout te hebben om zich te warmen, als mais te planten voor voedsel voor mens en dier.

Deze avond is dé avond van Elke en Kristin. Ze hebben een grote quiz opgesteld en elkeen speelt mee. Uren voorbereiding heeft het hen gekost. We worden allen uitgenodigd in de grote vergaderzaal, achteraan in het complex, onder de slaapkamers van een deel van ons. Er worden tafels, stoelen en allerlei versiering aangehaald en ook wat drank en versnaperingen. Gezelligheid troef. We worden ingedeeld in drie groepen en mogen (moeten) elk een naam kiezen. De namen zijn:

Groep 1: Marie-Thérèse, Annie, An en Rudy. Zij noemen zich de “aliassen”

Groep 2: Antoine, Elie, Eric en ik. Wij zijn de Chichi, naar de stad Chichicastenango

Groep 3: Reinout, Dirk, Mia, Frank. Naar analogie noemen zij zich de Huehue

Het spel is voor een stuk gebaseerd op het TV-spel van de mol. Elke groep bezit een eigen mol. Daarom moeten we een voor een “te biechten” bij Elke of Kristin die ons zullen mededelen of we de mol zijn of niet. Het wordt spannend en gezellig, met zowel praktijk als theorievragen. We moeten bv. een ballon opblazen. Padre Eric doet het fantastisch. Een man met een grote adem. De proef waarbij eieren stijf moet worden geklopt is gesneden koek voor onze superkok Marie-Thérèse, maar mislukt toch. Er zijn vragen over filmsterren, TV, wetenschap, taal... Het uitbeelden van gezegden brengt ook heel veel gelach en kabaal in de zaal. Gedronken wordt er ook. Ja,

zoutwater, om het eerst uit en leeg glas omgekeerd op het hoofd. Tot 22u30 duurt het jolige spel. De winnaars zijn de Huehue's met 232 punten, dan de aliassen met 209,5 punten. De verliezers, neen de derde plaats is voor de Chichi's met 82 punten. Ook de namen van de mollen worden bekend gemaakt. Spannend, zeg wel. Het zijn Reinout, Eli en Marie-Thérèse. Ze deden het geweldig.

Een dikke proficiat en een daverend applaus voor de organisatoren Elke en Kristin. Moe en voldaan trokken we naar onze bedstede. De groep werd wederom een stuk hechter aan elkaar geklonken.

Zaterdag 02/08/03

Rond acht uur het is het klassieke gezamenlijke gezellige ontbijt. Verveeld nooit. Antoine doet het relaas der nachtgeluiden. Kroniek van aangekondigde decibels. Om 3 uur het getoeter van de eerste nachtbus, om vier uur de volgende symfonie van claxons, tussendoor de honden en dan de haan nog, zonder uur.

Na de afwas wordt het een variëteit aan activiteiten. Elkeen naar godsvrucht en vermogen: keuken- en terrasvloer schrobben, kleren wassen, hout hakken, Martha helpen koken, (Marie-Thérèse en ik), electriciteit leggen (Elie en Dirk). Waarom zo druk? Is het omdat straks de bisschop komt? De voorbereiding van het grote avondmaal wijst er in elk geval op. Martha werkt continu door, kindje op de rug. Vis wordt gebakken en ook deegwaren gekookt en de bijhorende groentjes klaargemaakt. Frank en Rudy zijn een kunstenaarscollectief geworden: ze lijmen de stukken van een enorme grote bloempot. Was ooit gebroken en nooit hersteld geraakt. Het is net een archeologische puzzel, stuk voor stuk meten en passen. En het lukt! De vaas staat nu voor eeuwig (?) te pronken op Padre Eric's terras. Een souvenir van Vlaamse noeste arbeid, doorzettingsvermogen, inzicht, handigheid, kunstminnendheid en intellect. Mits een korte onderbreking door de middagpauze duren de activiteiten tot laat in de namiddag voort. Marie-Thérèse de vlijtige bij zorgt voor de koffie. Het boekje "Tussen god en goud" van Mario Coolen dat ik met interesse uitlas wordt door Padre Eric in het buurtwinkeltje in de straat gekopieerd voor verder gebruik.

Na wat opruimen ga ik zowel in de voormiddag (= 8 uur s' avonds in Denderhoutem), als in de namiddag (= 11 uur s' avonds op het thuisfront) telefoneren. Geen kat thuis bij de dochter. Ik probeer nog eens, verkeerd verbonden en geef het op. Kost me wel 55 BEF voor wat getoeter. Stel dan al mijn hoop op de kans om morgen te mailen. Heb mijn best gedaan en nu wacht de bisschop. We gaan naar de kerk. Deze zit stampvol, een drukte van je welste. Elkeen wacht. De bisschop is meer dan een uur te laat.

Padre Eric maant de mensen aan om wat buiten te gaan en niet gewoon in de kerk te blijven zitten wachten. Hijzelf zet zich joviaal en spontaan op de trappen van de kerk, in de zon, op het kerkplein en geniet van de vriendelijkheid van zijn mensen. "De mensen", zoals men nu bij ons stilaan spottend zegt. Wordt een interne politiek gekleurde joke. Zijn mensen, waar Padre Eric zich thuis bij voelt. Hij de Vlaamse missionaris,

afkomstig uit de Vlaamse Ardennen (Etikhove, 24/01/49). Nu al negentien jaar Padre hier in San Miguel. Een bergdorp in de provincie San Marcos, niet ver van de grens met Mexico. Zijn mensen, minstens 30.000. Officieel. In werkelijkheid zullen er wel enkele duizenden meer zijn. Zijn mensen die hij met respect behandelt, waardigheid bijbrengt, ontvoogding van de vrouw, kansen biedt aan de zovele kinderen die hier geboren worden. Onvergelijkbaar hoeveel kinderen in vergelijking met bij ons. Nu, was amper twee generaties voor ons ook zo. Onderwijs en vorming, steunpalen in de verbetering. Steun ook door zijn pastoraal werk en zijn diep geloof. Diep geloof en waardering die hem er toebracht om de bijbel in het “mam” te vertalen waardoor deze inheemse taal, de moedertaal van deze mensen bewaard bleef voor het nageslacht. Spaans is immers de officiële taal. Elke taal die verdwijnt is een tragisch iets, een verlies, niet alleen voor het volk zelf dat die taal spreekt, maar de ganse mensheid in zijn geheel. Helaas....

Deze gemeente is wel zo groot als de provincie Oost-Vlaanderen en heeft nog werkende vulkanen, zoals we mochten zien met eigen ogen. Sommige gehuchten, aldea's zijn enkel te voet bereikbaar!. Wat anders dan bij ons. Guatemala heeft ongeveer het zelfde aantal inwoners als België, maar is wel drie keer zo groot. Alleen al die uitgestrektheid en onbereikbaarheid maakt het leven hier totaal anders dan bij ons. Er wordt niet gesproken in kilometers ver, maar in uren of dagen ver. Kilometers hebben geen betekenis, wel de aard en de hellingen der wegen. Vijfennegentig procent van de bevolking zijn Indigenas, afstammelingen van de Indiaanse bekende volkeren uit de Maya-cultuur. Hier in deze bergdorpen zijn het bijna uitsluitend Indigenas. Sinds dit continent een plaats kreeg op de wereldkaart door de ontdekking ongeveer vijfhonderd jaar geleden, worden zij uitgebuit en als minderwaardig beschouwd. Zij werken hoofdzakelijk op de velden. Maar de opbrengst is voor enkele heel rijke, schatrijke families en voor wereldbedrijven. De rol van de overheid, die kansen zou moeten scheppen, kansen voor elkeen van de samenleving, infrastructuur aanbieden, wegeniswerken, scholen, water, industrie, energievoorzieningen, ziekenhuizen, gezondheidszorg, algemene nutsvoorzieningen enz, kortom alles wat wij zo gewoon vinden in onze Westerse, Europese samenleving (we betalen voor iets vijftig % of meer belastingen) enz. is beperkt. De rol van die overheid die zo totaal anders is dan bij ons. Politiek? Democratie? Belangrijk, natuurlijk. Maar basisbehoeften blijven basisbehoeften. Dat betekent: veiligheid op de straat, goede scholen, eten op tafel, gezondheidszorg. En even belangrijk de geestelijke waarden: vrijheid van denken en ideeën, godsdienst, religie, cultuur. Op deze stoep van zijn kerk komen de mensen bij hem. In het huis ernaast, vergelijk het met een pastorij bij ons, “casa parroquial” woont hij samen met enkele studenten waar hij zorg voor draagt.

Na enige tijd wordt de bisschoppelijke komst aangekondigd. Frank, grote organisator luidt persoonlijk de klokken. Trekt aan de klepel en de mensen stromen weer binnen. Wij zitten achteraan in de kerk. De bisschop treedt binnen. Schrijdt binnen, in groot ornaat, voorzien van alle toebehoren zoals staf, mijter, rode kleren. Het maakt indruk op mij. Indruk en verwarring. Moeilijk uit te leggen. Wil meegaan in het eerbetoen, het enthousiasme, de bewondering, het geloof, de show, de onderdanigheid der

massa. Heb het er moeilijk mee. Heb het altijd moeilijk gehad met hoge pieten (zowel wereldlijke als geestelijke) en de aanbeddende massa die omhoog kijkt en de situatie blijkbaar normaal en gewoon vind. Toch charmeert de schoonheid van het ritueel me en beroert mijn hart, ziel en gemoed. Iets in mij maakt me, ondanks het sterke rationele, gevoelig voor dit gebeuren. Ik stel me op met open geest. Een parachute werkt het best als ze open is, zo ook een geest. Ik onderga en geniet van het opwindende, vreugdevolle, blij van de muziek uit de vele meezingende kelen, de marimba en het diepe geloof dat straalt van Padre Eric's gezicht en van zijn gelovigen.

De bisschop verontschuldigt zich voor het oponthoud. Diende te bemiddelen in een conflict waarbij een Italiaans meisje door drugstraficanten werd vermoord en waarbij nog vier andere doden vielen. Hij praat indringend en boeiend en speelt met glans en perfect de rol die blijkbaar van hem verwacht wordt. Zijn boodschap is vrede- en vreugdevol. Bemoedigend. Juist datgene wat een religie, wat godsdienst zijn moet. Naast de vervulling van een dienst aan "god", evenzeer een dienst aan de mensheid door menslievend, humaan, en tolerant te zijn. Voor alle soorten mensen, dus ook voor vrouwen en kinderen, arm en rijk(er). Met als basis de mensenrechten. De bisschop vertelt het verhaal van de inzet van een moeder die jaren en jarenlang haar zieke zoon verzorgde. Pure liefde. Moederliefde. Doet het altijd goed. Is ook de basis van het leven zelf. Er wordt opnieuw met volle inzet gezongen en gevierd. De liedjes zijn prachtig van tekst en ook de melodie bekoort mij. Eenvoudig, opgewekt, blij, goed gevoel-effect. De begeleidende marimba muziek charmeert me evenzeer. Een echt muzikkenner zal wellicht foutjes enz ontdekken, maar mij maakt het gelukkig. Al kan ik geen noot (juist) zingen, in gedachten doe ik mee. Het klinkt zo oprecht en eerlijk. Klopt het dan toch dat een mens, elke mens, sowieso nood heeft aan religie, rituelen, overgave?

**Es muy poco, Señor, lo que venga a traer,
Es muy poco lo que puedo dar
Mi trabajo es el agua que quiero ofrecer,
Y mi esfuerzo un pedazo de pan.
Es muy poco, Señor, lo que venga a traer,
Es muy poco lo que puedo dar
En tus manos divinas lo vengo a poner,
Tu ya pones, Señor, lo demás.**

Vrij vertaald: het is weinig Heer dat ik u breng, weinig dat ik u geef. Mijn werk is het water dat ik u offer en mijn inspanningen het mandje met brood.

Het vormselritueel is boeiend en vergelijkbaar met wat bij ons gebeurt. Hier zijn het niet alleen kinderen, maar ook heel wat volwassen mannen en vrouwen die het sacrament krijgen toegediend. De kaarsen die ze ontvangen worden gedurende de ganse viering met zorg brandend gehouden. Soms panikeert de veiligheidsingenieur in mij als ik zie hoe onbezonnen en nonchalant de vlammetjes waaien en overal dicht bij kleren, haren en baby's worden gehouden. Wat zei Padre Eric weer? "Maak u geen zorgen..."

Plots merk ik twee "bleekhuiden", twee blanke meisjes. Stel me natuurlijk vragen vanwaar die hier zo plots opduiken. Voel me direct met hen verwant. Raar, racisme? Als je het zo noemen wilt... Ik schuif langzaam naar hen toe en geef hen de tekst van de liedjes in het Spaans en in het Mams, de inheemse taal hier. Ze lachen dankbaar en ik pols naar hun herkomst. Ze praten Duits en Engels. Kein probleem, no problem. Ze zijn meegekomen met de bisschop en komen zelfs bij ons avondmalen. Als dat geen surprise is. Wordt beslist boeiend. Ze, Olivia en Yvonne, zijn afkomstig uit Duitsland. Ik noteer hun adressen voor eventueel later contact.

Vijfendertig man/vrouw tel ik aan het avondmaal. Een variëteit van talen, rassen en nationaliteiten. Ook de vele pastorale werkers, huisvrienden van Padre Eric zijn aanwezig. Basilio, Juan, Mattheo, Mario en Felicita, Francesco, Modiglia, Martha... Het is een ganse uitdaging om elkeen snel en efficiënt te bedienen. Tenslotte zijn wij maar gewone huisvrouwen en geen beroeps restaurant/traiteurpersoneel. Maar het lukt. Er is rijst, stoofvlees, appelmoes. Dan pannenkoeken, taart en ijscrème. Het drukste lichaamsdeel is de mond; want naast al dat lekkers wordt er ook nog heel wat afgebabbeld onder en met elkaar.

De bisschop is met een witte jeep 4*4 traktie gekomen. Geen pausmobiël! En heeft een lekke band. Werk voor de mannen onder ons. Padre Eric op kop, bijgestaan door Frank, Eli, Dirk en nog vele anderen. Frank heeft zijn chirurgenuitrusting bij, d.w.z. een koplamp, een licht met riem bevestigd op zijn hoofd. Mooi én praktisch. Elie en ook ik filmen het hele gebeuren. Ook een ganse delegatie van de plaatselijke mannelijke bevolking is op post. Supporters zijn nu eenmaal even noodzakelijk als spelers. Tot grote vreugde van elkeen lukt het herstel. Maar dit is nog niet alles. Ook de batterij is leeg. Daarom met alle vereende mannelijke krachten het ding de garage uitgeduwd tot de motor zin kreeg om toch te draaien en te doen waarvoor ie ontworpen werd.

De avond kan dankbaar worden afgesloten met een gezamenlijk, eerlijk en oprecht gebed aan de grote eettafel. Daar waar twee of meer mensen in mijn Naam samen zijn ben Ik in hun midden. De bloemen in de tuin, de sterren aan de hemel, de slapende dieren en de afwezige dierbaren aanwezig in onze gedachten zijn onze stille getuigen. De bezoekers keren huiswaarts. Een harde kern van onvermoeibaren legt nog een spel kaarten op tafel. De rest kruipt onder de wol. Ik ook, met de zachte vertelstem van Padre Eric op de achtergrond val ik, in de armen van Morpheus bij gebrek aan beter gezelschap, in slaap.

Zondag 03/08/03

Bij het ontwaken zie ik doorheen het kleine raampje naast mijn deur een andere harde kern: pastoor/deken Rudy, diaken Dirk, Elie, Mia, Annie, Antoine. Samen zittend in een kring, aan de rand van het zwembad, gezegend door een stralende morgenzon lezen zij elk om beurt voor uit de bijbel en andere godsvruchtige boeken. Frank komt aangewandeld, buigt sacraal en eerbiedig het hoofd en vouwt even de handen.

Om acht uur wordt door Marie-Thérèse het ontbijt geserveerd. Binnen in de woonkamer van Padre Eric, dicht bij de warme kachel. Van de resterende deeg heeft zij voor elkeen een pannenkoekje gebakken. “Ik heb de bus van vier uur gemist” hoor ik iemand laconiek zeggen. Teken dat ie goed en ononderbroken heeft geslapen. De slaap der onschuldigen. Reinout slaapt nog en is niet bij het gezelschap dat duchtig vertelt over zovele leerkrachten die ooit in Drongen actief zijn geweest. Het is een mooie revue waar ik niks van snap gezien ik niet van die regio ben. Ook de vele Vlamingen die hier in Guatemala actief zijn worden, tegen het licht gehouden. Wees gerust, de goede kanten van elkeen worden gewaardeerd (over) en de mindere ondergewaardeerd. Toch leert de ervaring, zo zegt Padre Eric, dat minimum twee jaar inwerktijd noodzakelijk is om min of meer de gang van zaken hier te kennen en echt nuttig werk te leveren. Ontwikkelingshulp is een heel ernstige en ingewikkelde zaak. Rudy denkt aan het glasfabriekje dat we bezochten en lanceert het idee van hen als mogelijke leverancier te promoten voor de wereldwinkels in onze thuishaven.

De klokken luiden, straks begint de mis. De bisschop is nog in de buurt en komt ons nog even groeten. De grote meerderheid der vakantiegangers gaan naar de mis. Verkiezen thuis te blijven: Reinout, Elie, Elke en ik. Mia en Marie-Thérèse gaan om tomaten. Uitgave ten behoeve van de hongerigen: zeven Quetzals.

Reinout en ik wensen te gaan mailen. Helaas de barak is op slot. Ik ga dan maar naar de zondagse markt. Is gemakkelijk, we wonen op de markt. De kraampjes staan in onze straat, zowel aan de achterdeur als aan de voordeur. Ik koop vier kleurrijke speelgoedautootjes. Een voor elk kind van onze huishoudhulp Martha. Ze zijn er blij mee, al lijkt het hen niet zo evident. De kleinste op mama's rug snapt het nog niet te goed. En het meisje is blijkbaar niet zo direct gewend om “mannelijk” speelgoed te krijgen. Kan haar maar deugd doen en hopelijk rijdt ze later ook als een echte gelijkwaardige, geëmancipeerde dame met een wagen. Westerse gedachten? De andere twee autootjes zal Martha meedoen voor haar twee andere kindjes. Twee zoontjes die gisteren ook in de mis aanwezig waren. Twee mooie jongentjes met grote zwarte ogen en zwart blinkend sluik haar.

Ik ben gek op appelsienen en koop er dan ook . Smaken lekker en voor de prijs moet ik het zeker niet laten: 1 BEF het stuk! Ook een bloemetjes slaapkleed wordt aangekocht, is handig om niet continu te moeten wassen nu ik mijn handen als wasmachine moet hanteren. Tien quetzal, vijftig BEF. Als zorgzame huismoeder doe ik aankopen voor de rest van de bende. Vierentwintig bananen. Heel goedkoop. Helaas, het zijn niet de goede soort om te bakken. Martha legt het ons uit als ze merkt dat de bananen die wij bakten niet mooi goud- geel en stevig zijn zoals bij haar, maar eigenlijk een grote hoop moes. Er zijn de eetbananen en er zijn de bakbananen. Simpel, je moet het enkel weten.

Het bandje van mijn horloge is stuk. Geen nood, een handige Indiaanse jongen tovert er snel een nieuw aan. Ook Annie behoort tot zijn klanten. Ook voor haar zet hij de zaak weer in orde. Prijs 18 Quetzal. Gezellig zo'n markt. Net als bij ons enorm veel volk en een gedrum van jewelste. Er is wel wat meer spektakel. Met microfoons in de hand worden allerlei dingen, vooral schoonheidsproducten aangeprezen. Biologische

producten, kruiden, zalfjes a la ginseng zijn ook hier in de mode. Blijkbaar geloven ze er hier nog méér in dan bij ons. Zeg “biologisch” en het is al koek en ei. Of is het weer mijn wetenschappelijke vorming die me achterdochtig maakt? Een rasechte verkoper roept en schreeuwt in alle mogelijke toonaarden en prijst zo zijn waar aan. Hij heeft een slang bij zich en toont het dier in al zijn glorie. En ook het lesvak scheikunde is hem niet vreemd. Een glas wordt gevuld met een kleurloze vloeistof, wat koffie erin, wat poeder erbij, een ander vloeistof, de boel wordt rood, begint te bruisen. Ongeloof en succes verzekerd. Ik waan me in de eerste laboles in de middelbare school. Ik hoop de mensen krijgen waar voor hun geld. Hopen maar. Een andere attractie is een, jawel gewonde vogel op de arm van een jongen. Een havik? Doel van de vertoning is me niet duidelijk. Ik heb meelij met het dier en wil eigenlijk direct wondverzorging toepassen, maar durf niks te zeggen.

Ik spring nog even binnen in de kerk waar de mis ten einde loopt. Het gezang blijft even bekoorlijk en hemels als altijd. Na de mis komen ook Reinout, Elie en de ganse bende, door mij nieuwsgierig gemaakt, kijken naar de gratis circusdierentuyn voorstelling. Naast de vele kraampjes met voeding zijn er ook geschenkartikelen te koop en zelfgemaakt aardewerk. Heel leuk en origineel aardepotjes. Spotgoedkoop, 5 BEF het stuk. Ongelooflijk. Annie heeft er een ganse voorraad van gekocht en is zo vriendelijk elkeen die het wenst verder te bedienen. Spijtig dat het spul zo breekbaar is en moeilijk mee te nemen in het vliegtuig. Toch neem ik er twee mee. Zo’n mooi aandenken is het risico op breuk echt wel waard.

Marie-Thérèse heeft ondertussen gekookt. Superlekker rundvlees. Heel veel, eigenlijk bedoeld voor twee dagen. Maar zie, er is plots weer extra volk aan tafel. Geen nood, we delen wel. Elkeen heeft twee stukjes en verder gebakken banaan en tomaat. De afwas is opnieuw een groepsgebeuren, teamwork. Snel en gezellig efficiënt. Ik wil nog even naar huis bellen. Helaas het winkeltje waar je bellen kunt is gesloten. Ik mag dan bellen van in het bureel van Padre Eric. Rudy helpt me want het is niet zo van a een, a twee, a drie. Ik heb eerst schoonzoon Peter aan de lijn, dan dochter Elfride. Alles prima ginder met zoon, echtgenoot en de ganse familie. Ik vertel over het programma, de reisgenoten, Guatemalastad, Honduras, de oceaan, het oerwoud. Het moederhart is tevreë... Ik betaal Padre Eric, al weigert hij eerst. Neen, hij verdient het, trouwens, in de winkel moet ik toch ook betalen.

Om 14 uur vertrekken we op pastoraal ziekenbezoek. We moeten eerst een eindje te voet, tot aan de Calvariekerk waar de auto van Padre Eric ons opwacht. Omwille van de markt kan de garage niet worden gebruikt en wordt de auto daar gestald. Padre Eric rijdt. Elie zit naast hem. Annie, An en ik achteraan. Ik zit in het midden. Dachten we dat we met ons zessen zouden zijn, dan hebben we ons inderdaad nog niet aan de realiteit van Guatemala aangepast. Een auto is een kostbaar iets en openbaar of privé-vervoer niet evident. Dus als de Padre ergens heengaat heeft ie altijd compagnie. De kipbak zit al volgeladen met 5-6 mensen, mannen, vrouwen, kinderen. En onderweg kunnen er altijd nog enkelen bij. We nemen de weg naar Huehuetenango, die we stilletjes aan al kennen. Padre Eric vertelt honderduit zoals altijd. Hij kent de meerderheid der mensen wonend

langsheen de weg naar Huehuetenango. Enthousiast wijdt hij ons in in hun harde leven. We verlaten de hoofdweg en slaan nog slechtere en smallere paadjes in. De wagen kreunt maar geeft niet op. Na een eindeloze herhaling van bergop en bergaf stoppen we aan een schoolgebouwtje. Verder kan niet meer. We stappen uit en gaan met eigen gerief (twee benen) verder. Even een steile helling opklauteren. Een behulpzame plank geeft ons enig comfort. Op de helling grazen vreedzaam naast elkaar, elk op zoek naar wat gras: een koe, een veulen, een soort schaap, een zwart varken. Het lijkt de ark van Noach wel. Mannen, vrouwen, kinderen in vuile, kapotte, sjofele kledij staan ons op te wachten. Padre Eric gaat voorop, wij wachten, aarzelen, kijken onwennig van op afstand toe. Dan komt het droeve bericht als een pijnlijke snede van een verwondend mes: “de zieke vrouw is zowat een klein uur geleden overleden”. De droefheid, gelatenheid, verslagenheid is aangrijpend. Ook wij worden binnengevraagd.

Wat wou ik dat ik nu een groot en begenadigd schrijfster was om de ontroering, het diepmenselijke van wat we daar mochten meemaken te kunnen beschrijven. U te laten delen in hetgeen ons zo plots overviel. Midden in de ruimte, een enkele kamer, lag de overleden vrouw, opgebaard. Aangrijpend. Haar lichaam en hoofd bedekt met een doek. Dood is inderdaad iets eenzaam en alleen. Sterven doe je alleen, dood gaan evenzeer. Rondom haar, rechtstaand, zittend indien mogelijk op enkele stoelen, op het bed in de hoek van de kamer, stil en droef, mannen, vrouwen, kinderen. Padre Eric zat dicht bij hen, en deelde woordeloos én met woorden hun verdriet. Al begrepen we niet alles wat ie zei, het leek ons als zalf op wonden, als troost. We baden samen met hen de gebeden die Padre Eric ons zacht en teder en tot in zijn diepste diep beleefd en doorleefd voorzei. Weer kwam een vreemde rust en vertrouwen over ons. De dood was ons nabij en toch leek het alsof het leven ons nog nooit zo omhelsde en in zijn greep had. Verdriet om een moeder, om een geliefd persoon is universeel. Sterven leek hier plots zo normaal, zo evident, zo natuurlijk, zo vanzelfsprekend. En toch weer niet. Met het verdriet in hun ogen, op hun gelaat leek hun onmacht, hun armoede mij nog schrijnerder. Mensenkinderen geslagen en gekwetst in lichaam en ziel. Ik zag de lemen muren, de openingen die licht en lucht dienden binnen te laten, het gebrek aan de meest elementaire meubelen, essentiële dingen om te koken, te eten, te slapen, te leven, de gehavende kleren. Ik zag de zware last van de arbeid gebeiteld in hun gelaat, een gelaat waarop ik geen leeftijd kon plaatsen, in de neerdrukkende houding van hun schouders, in de ruwe vergroeide handen der mannen. Ik zag de vrouwen met de niet aflatende zorg om de kinderen op hun rug, of bengelend aan hun armen en uitgeputte lichamen, hun wijde rokken waaronder wellicht weer een kind groeide. Waar was hun jeugd, schoonheid en onbekommerdheid heen?. Ik kon enkel stil bij hen zijn en hopen dat mijn aanwezigheid hen iets minder droef zou maken. Dat zij zouden begrijpen net als ik dat wij allen behoren tot eenzelfde mensenras, een zelfde leven. Maar zijn zij het niet die ons dat leerden en niet wij hen? Moeder aarde, het universele leven?

Het was stil in de auto als we terugkeerden, diep gevoelens verdragen geen lawaai. Thuis vertelden we ons verhaal aan onze medebroeders en –zusters en het luchtte ons een beetje op. Gedeelde smart is halve smart.

Na het middagmaal trekt de groep op wandeltocht, op buurtverkenning. We zoeken het huisje waar ze die koperen gewichtjes verkopen waarmee op de markt de koopwaar wordt gewogen (en te licht bevonden?). Vragen en vragen en zoeken, maar vinden doen we niet. Padre Eric zal het weer voor ons moeten oplossen. Een deel van de groep gaat naar een molen waar, logisch, wordt gemalen. Niet veel spectaculairs te zien. Ook de gieren op het kerkhof laten het afweten; niks te vreten? Uiteindelijk vinden we toch de gegeerde gewichtjes, Marco's genoemd en kopen er een ganze reeks. Reinout heeft er voor mij gekocht. Ik betaal hem terug. Dank. Prijs 37 Q. De rest van de namiddag breng ik, lezend in een boek over Guatemala door in de zonnige binnentuin. Zelig. Hemels.

Na het avondmaal is het zangavond. De vlijtige zanggroep heeft een speciaal boekje gemaakt met Vlaamse liedjes, oude gekende wijsjes. Maar geleerd, kosmopolitisch en intercultureel als we zijn, gaan we ook de internationale toer op en wordt ook de Franse en Engelse taal melodieus in de eter gestuurd. Op het einde van de avond, het is dan al na 22 uur, krijgen we als aandenken een stempel van Padre Eric in het boekje ingedrukt. Ondertussen heeft die vlijtige bij Padre Eric ook gebeld voor het vervoer naar Guatemala Ciudad en Copan. Na wat onderhandelen (goede huisvader), komt de prijs op drieduizend zeshonderd Q voor drie dagen rijden. Met acht personen komt dit dus op vierhonderd vijftig Q per persoon (tien op tien examen wiskunde). Omdat we met acht zijn kan alle bagage niet direct mee. Maak u geen zorgen!. Een deel van de valiezen kan met de tweede achter komende groep, de vijf overblijvende collega's, worden meegebracht, Donderdag dus. De volgende opdracht luidt dan ook: bagage in twee splitsen: het deel dat mee mag en het deel dat niet mee moet. Is een oefening in nederigheid die aantoont dat je niet veel nodig hebt om te leven.

De tijd kort. Het wordt de voorlaatste nacht hier. Heimwee begint te knagen. Dubbel heimwee. Zowel naar huis als om het afscheid hier. Al bij al groeide op deze korte tijd hier een intense verbondenheid met dit huis, deze levenswijze zonder stress en zorgen. Morgenavond afscheid van dit huis en een deel van de groep. Ik voel weemoed komen, weemoed om zoveel...

Maandag 04/08/03

De laatste week is gestart. De nieuwe werkweek der Indianen ook. Om drie uur de eerste toeterbus, om vier uur de volgende. Ook de haan is trouw op post en bejubelt de vroege nieuwe dag. De aard van het beestje komt sowieso boven of het nu op een Vlaamse boerenmesthoop is of hier in Zuid-Amerika in de binnentuin van een pastorie. Om zeven uur de stemmen van de wakkere Vlamingen. Doodmoe sta ik op. Slapen zal voor een andere keer zijn. Om zeven uur, zeven uur kwart start het ontbijt. Marie-Thérèse heeft wat eieren gebakken. Ik neem haar job over en bak verder voor de rest van de groep. Inspraak nihil, de uitvoerder is de baas, dus doe ik het op mijn manier. Ik bak het letterlijk bruin. Heb het graag bruin gebakken (eieren bedoel ik). Bruin? Ja, mijn huid is ook al goed gebruind onder de Guatemalteekse zon. Mooi volgens de nu heersende normen.

Elkeen zonder uitzondering is blij met de eieren. Het doet me denken aan mijn kindertijd op de boerderij van mijn ouders. Hoe belangrijk toen een kip was, en haar dagelijks ei. Want, zeker kort na de tweede wereldoorlog, was er geen overvloed en ook de huidige luxe van alles en nog wat op de ontbijttafel is maar langzaam aan gegroeid. En ook hoe ik als “vakantiejob”, lang voor het woord bestond bij een tante van mij, die in de jaren zestig als uitgeweken Vlaming kiekens kweekte voor de Brusselaars, hoe ik daar urenlang de kiekens diende gade te slaan om dat kiekens te betrappen dat windeieren legde. Even ter verduidelijking: een windei is een ei met enkel een vliesje, dus zonder schelp. De kip die dat durfde bekocht die ongeoorloofde daad met de dood. Haar eieren konden niet worden verkocht, dus werd ze maar geslacht en opgegeten. Tussen haakjes, ze had gewoon gebrek aan kalk waardoor ze geen schelp kon maken. Bijna onvoorstelbaar in 2003. Evenmin als het feit dat op honderd jaar tijd het aantal mensen die voedsel produceren in België gedaald is van zegge en schrijve 100 naar 2. Zou ook hier een dergelijke evolutie kunnen plaatsgrijpen, en met welke gevolgen? No answer.

Padre Eric, zoals steeds om zes uur op, heeft al ontbeten. De reeks inwonende studenten eten mee. Allen gezellig samen aan de tafel in de keuken. Er wordt wat Nederlandse les gedoceerd. Direct zo moeilijk mogelijk: hij (wijzend op een man), zij (wijzend op een vrouw) en dan ei (wijzend op wat op hun bord prijkt). Om dan nog te zwijgen van de lange en de korte ij/ei.

Een deel van de groep, Rudy, Kristin, Reinout, gaat samen met Padre Eric een schooltje bezoeken. Ik ga samen met Mia, Dirk en An mailen. Beloofd is beloofd. Helaas de persoon die het internet van het Zweedse Sociaal centrum beheert is er niet. Gewend om preventief op te treden (beroepsmisvorming?) heb ik lectuur bij, mijn dagboek en een schrijfstok. Ik installeer me rustig en ongedwongen op het tuinmuurtje langs de straat, in de zalige zon. Genietend van het zoete leven besteed ik toch nog nuttig mijn tijd. Een typevoorbeeld van hoe het aangename aan het nuttige wordt gepaard.

De overigen besluiten weer te keren naar de zoete thuis.

Om negen arriveert de internetman. Hij start de PC op. Hopeloos, geen verbinding te verkrijgen, het zandlopertje blijft maar draaien. De internetman, hoewel een raszuivere Indiaan begint de Westers kenmerken van nervositeit te vertonen: wiebelen met voet en benen, draaien met de muis op de muismat, tokkelen met de vingers, zuchten, blazen, hoofd schudden... Na tien minuten geeft hij het op. Ik niet. Hij vraagt om rond 14 uur deze namiddag terug te komen, of morgen. Onmogelijk voor mij. Ik leg het uit en besluit buiten nog een uurtje verder te lezen en in mijn dagboek te schrijven. Ondertussen is Mia teruggekomen. Samen brengen we dan een stukje van ons leven door, zittend in zon en wind, hoog in de bergen op een laag terrasmuurtje van rode vierkante tegels met helderwitte voegen en ontwikkelen verder onze intellectuele capaciteiten.

Om half tien komen Annie en Elke ons vervoegen. Annie ziet het niet zitten en vertrekt maar weer. Na een half uurtje waag ik opnieuw mijn kans. Het lukt! Volhardend in mijn doen en laten. Het heeft mij al dikwijls resultaat opgeleverd. “Koppigheid” zegt mijn man. Ik mag als eerste mailen.

Twee berichtjes naar zoon Robrecht. Nieuws van het thuisfront: de uitnodigingen voor het huwelijksfeest van Robrecht en Maaïke zijn klaar. Komt goed. Als ik thuiskom wacht me weldra een groot feest. De rest van de berichten moet even wachten. Ook de overige reisgenoten geven zich over aan het allernieuwste communicatiemiddel en mailen er op los. Leve de moderne techniek. Mia, Elie, Elke, Frank, Dirk allen genieten van de letters op het scherm. Zelfs een stuk plaatselijk nieuws wordt opgesnord en zie wat lezen ze daar? De Belliardstraat in Brussel, waar ik werk is opgebroken. Ja, tegenwoordig is de wereld klein en het nieuws snel, waar je ook zit.

Thuisgekomen nog even wasmachine spelen en de vuile stoffen sandalen met de hand wassen. Stilaan de valiezen voor morgen klaar maken. We dekken de tafel. Het middagmaal bereid door Martha en Marie-Thérèse is lekker. Zowel de soep met maïskolf erin, de gebakken frikandellen, de aardappelen, de wortelen, de appelmoes en het perzikendessert, alles wordt met krot en mot binnengesmuld. De hongerige magen heb ik niet geteld, alleen zodanig de beschikbare hoeveelheid verdeeld dat elkeen voldaan was en vooral dat Padre Eric en de overige reizigers die nog steeds niet zijn teruggekeerd ook nog iets te bikken zouden hebben. We bakken dan nog maar wat ons rest aan eieren. Zie eieropmerking, iets hoger. Zeker twintig man/vrouw zaten aan. Van een groot gezin gesproken. Later, als extra, worden de door mij gekochte appelsienen in partjes verdeeld en ook naar binnen gewerkt. Elia, het schattige dochtertje van Martha speelt wat onwennig met het kleurige speelgoedautootje dat ik haar gaf. De drie andere autootjes zal Martha aan haar drie zoontjes Adolfo, Samuel en Alexander overhandigen. Ik hoop dat ze er heel veel plezier mogen aan beleven.

Het is over 13 uur als Kristin, Reinout, Rudy en Padre Eric, totaal uitgeput arriveren. Auto defect. Toch iets of wat kunnen herstellen en ondertussen onderweg nog een zieke vrouw opgepikt. Haar voet totaal gezwollen en één open wonde. Een student geneeskunde wordt erbij geroepen. Diagnose: waarschijnlijk kankergezwell. Van hieruit zal getracht worden haar naar een ziekenhuis in San Marcos te voeren. De ambulance wordt opgeroepen. Of ze komen zal is afhankelijk van... zegt of zwijgt Padre Eric. We begrijpen het niet. Reinout stelt voor om wat geld in te zamelen want een ziekenhuis kan ze zeker niet betalen. Het maakt ons opnieuw stil en duizend vragen zonder antwoord spoken in ons hoofd.

Ik ruim mijn kamer op. Deze werd vroeger bewoond door een dokter. In de open (rommel)kast vind ik een medisch dossier met allerhande consultaties. Een hele titel: Registro diario de consulta y post-consulta puesto de salud y centro de convergencia. Ministerio de salud Publica. Geïnteresseerd tracht ik de Latijnse namen van de ziekten te ontcijferen: parasitismo, gastritis, anemia, pneumonia, conjunctivitis, artrosis, vaginosis, flujo vaginal, dolor ovario, varicela infectada. Al zijn het Latijnse, neutrale woorden, ze maken me stil. Achter iedere ziekte schuilt immers een zieke, een mens met pijn en angst. Wat zijn de kansen op genezing, op hulp? Merkwaardig is ook de vele duimafdrukken naast de naam van de patiënt. Dit betekent dat ze niet konden lezen of schrijven.

Na de berg afwas te hebben doorworsteld en een half uurtje rust gaan we naar Chisnan. Chisnan is een der zestien gehuchten, aldea's van de

parochie San Miguel. San Miguel is de parochie die toevertrouwd werd aan Padre Eric en is een der vele parochies van het bisdom San Marcos. Elk gehucht of dorp of aldea, zoals je het noemen wilt, heeft zijn eigen kerkje. Net als bij ons eigenlijk. Omdat er slechts Padre Eric is wordt er ter plaatse een soort parochiecoördinator, een catechist aangesteld die de dingen beredert. Op gezette tijdstippen gaat Padre Eric dan deze aldea's bezoeken en ook een misviering doen. Chisnan is hoog in de bergen gelegen en onbereikbaar met de wagen. Er wordt een regeling uitgewerkt voor onze arme benen en voeten. Padre Eric zal samen met Mia met de auto gaan tot zo ver als mogelijk is. Daar zal ze op ons wachten om dan samen de verdere klimtocht aan te vatten. Padre Eric gaat wel alleen verder tot hoog in het dorp. Voor ons zeker een uur werk. Padre Eric doet zoiets met een dubbele snelheid, een half uur en hij is er. Onvoorstelbaar zijn fysieke (en mentale) conditie. We klimmen en dalen, ik zou zeggen dat het een lust is, maar het is wel een lastige lust. Mooi is de natuur, dat wel, mooi maar zwaar en hard. Na een poosje merken we in de verte Mia duchtig zwaaiend met beide armen. Dat geeft ons moed. Tener miedo. Moed houden.

En er komt hulp. Twee paarden en twee mannen. Door Padre Eric naar Mia gestuurd. Maar ze dierf er niet op te klauteren.... Ze mag dan eens op haar paard zitten en dan doet ze het niet. De Indiaanse mannen begrijpen het niet. Keerden terug en werden opnieuw door Padre Eric naar ons gestuurd. Marie-Thérèse klautert op het grootste. OK. An verkiest het kleinste paard. Maar o wee. Plots met zijn achterste poot een stamp, recht in haar buik. An krult ineem van de pijn. Ongeloof en ontsteltenis alom. Niemand durft niet meer. Ik misschien? Ik trek mijn stoute schoenen aan (figuurlijk) en zet mijn voet, ja, nergens. Want er zijn geen stijgbeugels. Vanop een zijberm geraak ik (klein van gestalte) toch op zijn rug. Het stampt nog eens, maar ik zit hoog en droog en ver weg van zijn hoeven. Een echt zadel is er evenmin. Enkel een constructie om dingen mee te transporteren. Een mens, een ding. Is de constructie hard voor mijn rug en onderstel, het is toch comfortabeler dan te voet. Eigenlijk heb ik meelij met het dier. Steil klautert het naar omhoog, pootje voor pootje, zoekend de beste plaatsen om zelf niet te struikelen. Ook de man die het dier begeleidt klimt gestaag voort steeds hoger en hoger de bergen in. Het dier volgt gedwee aan de leiband. Een onprettig gevoel overvalt me als ik andere Indiaanse vrouwen zie voortsjokken. Ik voel me een koningin op haar paard, maar dan wel geen gelukkige koningin. Het is een gevoel van schaamte om mijn blanke zwakke "soort", om een niet verdiend voorrecht.

De ganse kerkgemeenschap wacht ons op. Opnieuw zijn we een curiosum en zwermen kinderen stormen op ons af. Het kerkje is een constructie van golfplaten bevestigd op vier palen. Drie zijden open. Enkel vooraan is een stukje houten afrastering aangebracht of toch iets dergelijks. Binnenin, je begrijpt wel, staan rijen houten banken. Binnenkort wordt gestart met de bouw van een "echte" kerk. Zal een hele verbetering zijn, ook omdat het gebouw onmiddellijk multifunctioneel wordt opgevat. Heel veel volk. Mannen, maar vooral vrouwen en nog meer kinderen. Het altaar is prachtig versierd met een weelde aan bloemen, kaarsen, kleurige slingers en spandoeken. Vandaag vierden zij het twintigjarig bestaan van de katholieke gemeenschap en dat mag feestelijk worden gevierd. Een

elektronische muziekband met een blinde dirigent speelt opgewekte liedjes. Padre Eric wordt bijgestaan door een reeks mannelijke en vrouwelijke catechisten en ook twee vrouwelijke gitaristen. Uitzonderlijk. Maar ook hier wordt geëmancipeerd gewerkt. De misviering is opnieuw een intense ontroerende gebeurtenis. Padre Eric vertelt gemoedelijk en rustig. Waarom moet ik zo plots denken aan die donderpreken uit mijn kindertijd? Een wereld van verschil! Nadien is het de beurt aan de catechisten. Onvervaard vertellen zij in de microfoon over wat God voor hen betekent, smeken om regen en zijn dankbaar om de natuur die hen voedsel en leven brengt.

Intense vreugde, vrede overvalt me, hier op deze bergweide, hoog in de wolken met de vele mensen en vooral kinderen. Het leven lijkt zo vanzelfsprekend, zo waardevol. Enkele meters verder speelt een moeder met haar kinderen, voedt ze, draagt ze op haar rug wijl ze eten kookt in een stenen pot op een open vuurtje. Een klein meisje brengt water aan, in een kleurrijke vaas op haar hoofd. Het is hard labeur en toch ontroerend gewoon. Een jongetje, nog donkerder dan het van nature al is door het vele stof dat aan hem kleeft, amuseert zich rot met behulp van een of ander stuk rollend ijzeren wiel dat hij behendig als een circusartiest met een stok in alle richtingen laat draaien. Deken Rudy vertelt wat elk van ons aan het andere eind van de wereld doet als gelovige gemeenschap. Padre Eric vertaalt. Samen met de ganse gemeenschap zingen we de liedjes die ons al zo eigen zijn geworden. Een deel wordt in het Mams gezongen, de plaatselijke Indianentaal. Padre Eric hielp mee om de taal op schrift te zetten, te verspreiden en te bewaren. Anders ware ze zeker al uitgestorven en voor altijd verloren. Ook op dat vlak levert hij nuttig en belangrijk werk.

Na de misviering zijn we uitgenodigd bij een der mensen thuis. Maar vooraleer we ter plaatse zijn, dienen we eerst echt een heuvel af te dalen, steil langs kronkelde weggetjes, ons vasthoudend aan de struiken langs het pad, bijna op handen en voeten of schuivend op ons achterwerk. Toch geraken we er, zij het heel wat minder elegant en lenig als de plaatselijke schonen. Vrouwen in keurige kledij zitten gehurkt rond kokende potten, roeren er in en lachen ons toe. Alles wriemelt door elkaar: kinderen, honden, mannen, wij. Wederom zijn wij de eregenodigden. We worden als eersten binnengelaten, na het lieflijke ritueel van handen wassen met een weinig water uit een klein kommetje te hebben volbracht. In een klein maar gezellig kamertje, met witte gekalkte muren en houten ruwe ongeschaafde balken nemen we plaats aan een houten tafel. Doorheen een opening in de muur zien we de houtoven waarop ook eten wordt klaar gekookt. Lekker. En hoe die mensen gastvrij zijn en zich uitsloven om ons te dienen. Onvoorstelbaar.

We danken hen en vatten de terugtocht langs berg en dal aan. Het is een mooie romantische deugddoende natuurwandeling. Leve de vakantie, leve dit land en dit volk dat ons zo heeft blij gemaakt en getoond dat er een ander leven is dan dat van onze welvaartmaatschappij. Waar minder niet minder betekent. Maar evenmin een alibi is om geen verbetering van de levensomstandigheden en een verhoging van comfort na te streven.

De laatste avond samen in San Miguel. Bij kaarslicht en wat later bij wat electriciteitslicht wordt alles geregeld voor de splitsing van de groep in twee afzonderlijke groepen. Praktische schikkingen voor het verblijf in

Guatemala Ciudad, het reisprogramma van beiden, het weer samenkomen, de afscheidsviering van Padre Eric op donderdagavond en nog duizend en een dingentjes. Na het avondgezag (o weemoed), nog wat aan de valiezen prutsen und schnell das Bett hinein.

Dinsdag 05/08/03

Iets na zes wakker. Het bioritme is allang up-to-date, of beter up-to-minute. De grondige lichaamswas gebeurt op primitieve wijze, maar gebeurt. Padre Eric zit al aan de ontbijttafel. Is niet te kloppen in snelheid, werklust en waakzaamheid. Waar haalt hij toch die energie, die kracht? We babbelen en filosoferen nog wat tussen boterham en koffie door. Over Guatemala, de ervaring van onmacht om aan de bestaande structuren iets te kunnen veranderen, de intense ervaring van twaalf dagen hier als groep te zijn, het leven van de mensen hier en het voorrecht om hun cultuur te mogen meemaken en delen.

We nemen enkele groepsfoto's. Plezant. Elkeen lacht en fotografeert. Aan de kerkdeur, aan de voordeur, in de tuin. Steunmateriaal voor ons geheugen. Hulpmiddel om latere herinneringen intenser te beleven. Promotiemateriaal voor dit mooie land. Goede dingen neem je mee zolang je leeft. En vooral Padre Eric moet op de gevoelige plaat en film. Ook de lieve lachende Martha, onze hulpvaardige zorgzame "moeder". En haar dochtertje Elia, een beeld van een kind.

Om half tien splitst de groep. Doet wat pijn. We omhelzen elkaar en wensen elkaar het beste en een vlug en behouden weerzien in de hoofdstad. We nemen plaats in de auto: vooraan "onze" chauffeur Edgar, Frank en dochter Elke. Op de tweede zitbank, de drie A's: Antoine, An en Annie. Achteraan in de kipbak, de valiezen en in de mate van het mogelijke niet erop, maar ernaast : Dirk, Marie-Thérèse en ik zelf. We zitten luchtig en vrij en zien een stukje van de prachtige Guatemalteekse natuur aan ons voorbijvliegen. Groeten de mensen langs de weg, kijken onze ogen uit, nemen alles zoveel mogelijk op in ons hart en op de harde schijf van onze bloedeigen computer daar ergens onder onze schedelpan. Het is zacht zonnig weer. Maar stof mijn jongens! Het stof waait en vliegt in het rond, waait binnen in de kipbak, legt een dikke witvle laag over de valiezen en onszelf, snijdt de adem af. Ik zoek een oplossing. Roep mezelf uit tot fabrikant van stofmaskers. Zonder CE-keuring natuurlijk. Recept: men neme een oud washandje (heb ik bij om mijn videocamera te beschermen tegen schokken en van alles en nog wat), scheur het open tot een lap stof, pruts langs weerszijden een gaatje. Neme dan een elastiek (heb ik ook altijd bij), en knoop die dan langs weerszijden in die gaatjes vast. Trek het ganse gedoe dan over uw neus en mond, zet een grote donkere zonnebril op en.... bekijks gegarandeerd. Ik voel me net een woestijnbewoonster, een moslimvrouw. Gelukkig is de koran (Soera 4, 34 e.a.) niet op mij van toepassing en moet ik niet letterlijk van kop tot teen bedekt zijn om buiten te mogen (buiten komen staat gelijk met mannen in verwarring te brengen),

is mijn stem wel evenveel waard en niet de helft, krijg ik de evenveel van mijn ouders geërfd als mijn twee broers, moet ik niet gehoorzaam zijn aan mijn man, mag hij mij niet slaan, niet verstoten of onbeperkt met andere vrouwen gaan en zegt de God waarmee ik ben opgevoed dat ik evenveel waard ben. Gerustgesteld door deze gedachte val ik een uurtje in slaap, ondanks het geschok van de hotsende botsende terreinwagen.

We rijden door vele dorpjes. Leuk om de namen te lezen en mee te volgen op de wegenkaart: Tierra Blanca, Pologua, San Cristobal Totinicapan. Om half één bereiken we Cuatro Caminos: Vierwegen. Waar hebben we dat nog gehoord? Het vierarmen kruispunt in het dagelijkse file overzicht op de radio bij ons. Vanaf dit kruispunt nemen we de CA , de grote weg naar de hoofdstad. Voorbij het stof, nu is het asfalt onder onze wielen. Het gaat snel vooruit nu. De volcan Santa Maria, 3772 meter hoog groet ons van in de verte. Om 13 uur arriveren we in Xela, Nahuala waar we een kaascoöperatieve bezoeken. De nieuw aangelegde spaarpot betaalt ons elk een heerlijk fruit yoghurtje. Amaai smaakte dat hemels lekker. Onvoorstelbaar die rijkdom aan fruitsmaken. Omdat ook toeristen moeten eten, kopen we kaas voor als onze maag rammelen gaat. Ondertussen is onze vlijtige Edgar het stof uit de auto en de valiezen aan het kloppen. Opgeruimd staat netjes. Aan een volgend kruispunt bloeit onze koopwoede verder en schaffen we ons aan een kraamstalletje blozende appels aan. Wel niet goedkoop. Omgerekend kost een appel twintig BEF het stuk. Raar maar waar.

Het landschap wijzigt van uitzicht. Op zo'n honderd zeventig km van de hoofdstad is het net of we in Alaska zijn terecht gekomen. We zitten boven de boomgrens. Enkel gras en schapen met hun schaapherder, of is het omgekeerd? De herder, beter herderinnetje is aan het breien. Geld verdienen, inkomen verzekeren, tijd nuttig gebruiken. Plots voel ik me thuis. Langsheen de weg herken ik kleien bouwsels, het systeem van watervang zoals ook bij ons in Brabant bestaat. Het water vloeit uit de berghelling, wordt via een aangelegd kanaal opgevangen en verder naar een centraal punt gevoerd voor verdere distributie.

Om 14.15 u bereiken we het kruispunt Los Encuentros Junction en nemen de richting Chichicastenango. Langsheen de weg kraampjes met prachtig houtsnijwerk, kasten van kasten, houten speelgoed paardjes en ook kraampjes gespecialiseerd in fruit, manden en manden vol. Spijtig dat het vliegtuig zo maar niet het vervoer van kasten en meubels mogelijk maakt, want wat heb ik zin om te kopen. En ook het mooie fruit bijt in mijn been.

Een half uurtje later zijn we in de relatief grote stad Chichicastenago. Moeilijk om lezen/uitspreken? Voor ons niet meer. Zo vertrouwd zijn we al met dit land. Het is een druk, actief toeristisch stadje met vele winkels, restaurants, café 's. Edgar blijft bij onze auto wijl wij op zoek gaan naar ons dagelijks eten. We vinden een prachtig gezellig restaurant. Las Brasas staat op het grote uithangbord. Een soort steakhouse. Wat eten we? Wat denk je? Beafstuk frit. Je ziet we naderen stilaan onze thuishaven. Lekker en niet te duur. Ongeveer 50 Q de man/vrouw. Drank inbegrepen. Het interieur is magnifiek, prachtig, kunstvol, waardevol. Ik film met genoegen en bewondering de schilderijen en de houten kunstig versierde maskers aan de

muren, de geweven doeken met kleurrijke beelderige taferelen en ook mezelf in de met houtwerk omringde spiegel. Zo sta ik ook eens op de film!. Ook de tafels en de stoelen zijn opgetut met prachtig uitgesneden motieven. Op het eerste verdiep is een exotische binnentuin met een weelde aan bloemen en groene varens te aanschouwen en te bewonderen.

Buiten, minder poëtisch zoeken we prozaïsch een (geld)bank op. Het is wat zoeken om tussen de vele gesloten banken er eentje open te vinden. De bank waar slimme Antoine en Dirk, tussen de soep en de pataten (alléé de frit en de beafstuk) zijn geweest is ondertussen gesloten. Na wat heen en weer geloop vinden we er toch een open. Ondertussen heeft Frank zijn reispas bij de auto opgehaald. Zo kan ook hij genieten van zijn zuur (?) verdiende centen. Grapje. Dat aan iedere bank gewapende mannen staan, geweer in aanslag zijn we ondertussen gewend, of toch niet. Ik wissel al mijn resterende travellers checks en nog wat dollars.

We bezoeken het drukke marktplein met zijn witte Sint Thomas kerk. Deze werd rond 1540 door de Dominicanen op de ruines van een Mayatempel gebouwd. Santo Tomas is een belangrijke heilige en zijn feestdag wordt uitgebreid gevierd. Op de trappen wordt door de Indianen wierook gebrand. De trappen en de gevel zijn dan ook zwart en als je de kerk binnenstapt komt een geur van wierook en gebrand hars je tegemoet. De kerk is gekend om zijn talrijke ceremonies en rituelen aan de kerkdeur uitgevoerd, waarbij door de Indianen (zal ook wel niet voor elke Indiaan zijn weggelegd) aan de geesten en voorouders offers van bloemen en wierook worden gebracht. Hier werd ook het heilige boek van de Quiché- Indianen, de Popol Vuh (het boek van de raad) ontdekt. Het is een "bijbel", en de belangrijkste informatiebron over de Maya-cultuur. Het bevat ook een scheppingsverhaal. Of beter drie. Na twee mislukte pogingen met hout en klei werd de mens uiteindelijk geschapen uit mais. Ook wereldrampen komen er in voor, wonderen verricht door de goden en het verhaal van een goddelijke tweeling die na hun offerdood veranderden in de zon en de maan. Dat was het begin van de mensheid.

Frank loopt wat voorop en verkent een volgende kerk. Niet mis, maar niet de moeite om op te nemen in ons beperkt tijdschema. De vele kraampjes op de markt en in de drukke winkelstraten bieden prachtig handgeborduurde doeken aan. Echte schilderijtjes. Ik koop een relatief groot doek met afbeeldingen uit de Indiaanse mythologie, de vulkanen, de prachtige unieke vogel, de Quetzal, de voorouderlijke tempels. Uren en uren handwerk moet dit hebben gekost. Maar het werk der vrouwen wordt weinig of niet beloond. Op welke plaats en in welke tijden hebben we dat nog gehoord? Ooit al anders gehoord? Het spel van bieden en afbieden leidt tot een eindprijs van 50 dollars. Ook Marie-Thérèse kan het kopen niet laten en neemt een blauw gebordurd tafellaken mee. Ze tovert hiervoor uit een zakje op haar rug allemaal kleine dollarbriefjes tot ze aan het juiste getal van 30 geraakt. Grote dollarbiljetten zijn echt van het goede teveel voor deze eenvoudige verkoopsters. Het zijn duidelijk geen mega-deals die hier gesloten worden.

Edgar heeft ondertussen een tukje gedaan en loodst ons veilig over een stukje autopista naar Guatemala Ciudad. Nog drie uur rijden voor de boeg. Hij is een goede lieve chauffeur en verontschuldigt zich zelfs voor een

kleine botsing met een hoge borduursteen waardoor de wagen even schokken gaat. Langsheen de weg nodigen talrijke groenten- en fruitstalletjes en ook een enorm kraam met terracotta aardewerk ons uit tot kopen. Maar we hebben niks nodig en rijden gewoon verder. De grootstad nadert. Enkele grote pompeuze gebouwen trekken onze aandacht o.a. de militaire kazerne. Net een groot wit versterkt kasteel met kantelen muren. Imposant vind ik. Aangepaste stijl.

We herkennen de straat en het gebouw waar we bij de aanvang van de reis logeerden. Bellen aan zoals afgesproken en zeggen wie we zijn : kwestie van het opvolgen van de veiligheidsregels. Een lange slanke dame met kort geknipte haren en bril, de huishoudster/conciërge/ bediende doet open. We herkennen elkaar. Het wordt een hartelijk weerzien. Ze vraagt naar de coördinator. Ik doe mijn best in ' t beste Spaans dat ik ken en neem dan die rol op mijn schouders. Zoals meestal gebeurt (aangeboren reflex, aangeleerd gedrag?) nemen we onze vroegere plaats in en verhuizen de valiezen naar dezelfde kamers als toen. Ik beland dus op het gelijkvloers naast de binnentuin en achter de grote vergaderzaal. Wijl wij op zwier waren is er hard gewerkt in mijn kamer. De muren zijn geverfd, de douchecel is verder verfraaid en er werd ook een bed bijgeplaatst. De jeugd d.w.z. Kristin en Elke willen samen op de kamer. Geen nood dan neem ik later moeder Mia wel bij me. Zo is er een kamer vrij en kan ook de chauffeur Edgar hier in dit voormalig kloostergebouw de nacht veilig en wel doorbrengen. s' Nachts alleen op straat wordt ons ten stelligste afgeraden.

Probleem is evenwel, wat doen we met de auto? We bellen Padre Eric (de man die voor alles raad weet) en hij legt ons uit waar in de buurt een veilige plaats voor de wagen te vinden is. Na een tijdje telefoon. Het is Rudy. Bezorgd over ons en de reis. "Alles goed met ons" is de boodschap. Ginds is er regen gekomen en Mia diende in allerijl naar de tandarts. Ook een gans avontuur op zich. De rest is evenwel prima en dik in orde. Frank praat nog wat verder met Rudy over onze dagtrip en weet ik veel.

No water today. Geen nood we geraken toch op een of andere wijze aan warm water, suiker en melk voor de koffie en eten onze zelfgekochte kaas van de Coöperatieve en de meegebrachte eetwaar van Martha op. Selfservice noemt zo een systeem, of redt uzelve zo helpe u God. Op mijn goed van pas komende wegenkaart wordt, samen met de hulpzame dame van ter plaatse, het reisschema naar Copan uitgedokterd. Ziet er een hele onderneming uit. Minstens acht uur rijden en de zon zal branden. Het probleem zal evenwel de auto zijn. Wellicht zal die de grens niet over mogen, zal Edgar moeten achterblijven en kunnen vanaf de grens met pak en zak te voet opstappen. We zien wel. Wie niet waagt blijft maagd. Om half tien, doodmoe de tram in.

Woensdag 06/08/03

Om half zeven eruit. Eigenlijk doodmoe. Niemands' schuld dat er nog steeds geen water is, een ganse nacht het water in het aquarium in de gang maar door broebelde en ganse reeksen vliegtuigen overvlogen in hels

gedraas. Zou men hier evenveel tamtam maken als in Zaventem waar straks de mensen in het vliegtuig niet meer slapen kunnen van het lawaai dat daar beneden wordt gemaakt inzake de overvliegende toestellen? Marie-Thérèse wordt geplaagd door de snelle vooruitgang van de achteruitgang en komt daarom regelmatig bij mij over de vloer. 't Is te zeggen naar het toilet. Niet alle kamers zijn uitgerust met WC privé. We eten wat er is, aangevuld met marmelade gekregen van het huis.

Om acht vertrekken we, hop naar het volgende land. Naast de chauffeur op de eerste rij Marie-Thérèse en Kristin. De tweede rij wordt bevolkt door mezelf, Antoine en An. In de pick-up Annie, Frank (met nieuw hemd uit Chichicastenago), Elke en Dirk. We toeren wat rond in de stad vooraleer we op de goeie weg geraken. Het stratenpatroon is dat van een dambord, even zoeken in die vierkantenpuzzel naar de juiste Calle om er uit te geraken. Na twee uur gerij stoppen we in een wegrestaurantje met een dak van stro, palmstro. De eigenaar slaat een babbeltje met ons. Was ooit werkzaam in de USA en is zeer vriendelijk. Het is er gezellig en proper, echt vakantie in de zon. Nabij de wasbak buiten zitten reuzen van wespen. Ik krijg een flinke "kus" van hen op mijn blote rug. Leuk is iets anders. Het wordt een dikke rode bubbel, maar gaat wel over.

We tanken in een service-benzinestation onderweg. Net als bij ons is er van alles te koop. Gretig kopen we wat belegde broodjes, frisdrank, snoep, fruit. Voorraad voor onderweg. Het is ondertussen stilaan tropisch warm geworden. Zelfs de vele loslopende honden zoeken de schaduw op. Als ik hen tijdens het wachten bij het vullen van de benzinetank wat kostbaar water uit mijn drinkfles wil geven, lopen ze weg. Stom van mij of van hen? Het landschap is volledig gewijzigd. We zitten in de tropen. Wuivende bananen- en palmbomen, cactussen. Ook paarden, ploegen met ossen als lastdier, koeien in de weiden. Plots langs de weg op de grond, o is dat schrikken, een dood paard! Niet enkel het feit dat daar zo maar een dood paard op zijn zijkant neerligt, (de vorm van zijn bolle buik is duidelijk zichtbaar), maar vooral de massa's grote zwarte vogels, gieren die er omheen vliegen, er op zitten en pikken. Het doet ons kokhalzen. Hoewel. Ik vraag Edgar om even een stukje achteruit te rijden, wat dicht. Ik wil graag het spektakel filmen, al vinden sommigen het alles behalve een aangename bedoening. Ook ik, maar het leven een reporter kan hard zijn. Wrede natuur? Neen praktische natuur. De ene zijn dood is letterlijk de andere zijn brood/voedsel.

We naderen Jocotan. Het stadje waar die kennis uit Oostende, Padre Regelio Strobbe werkzaam is. Door ons gebabbel zijn we aan een kruispunt de verkeerde kant opgereden. Geen nood. We rijden nog twee keer heen en weer, doorheen wat smalle hobbelige weggetjes en geraken weer also wederom op het geliefde rechte pad. Dan verder naar de grens met Honduras.

Aan de grens zelf, een heel gedoe. Luister maar. Eerste fase: Guatemala uitgeraken. Kost ons tien Quetzal per persoon. Ik betaal uit de pot. Nu de auto nog overkrijgen. Edgar moet papieren tonen. Invullen. Er ontbreken formulieren. Edgar belt baas. Geen oplossing. De auto mag de grens niet over. Edgar is immers niet de eigenaar van de wagen. Dat hij werknemer is bij zijn baas helpt niet. Hiervoor bestaat een specifiek

document en dat heeft hij niet. Het wordt ons zwart op wit, in het Spaans aangetoond. Lees maar even mee. “Dirección Ejecutiva de Ingresos Honduras. Circular No SNLP-109-2003. El transportista debera portar su respectivo carnet de la federacion de transportistas que lo identifica como tal o carta poder del dueño del vehiculo”. Klopt. Verslagenheid alom. Edgar legt er zich gelaten bij neer. Wij niet. Met handen en voeten leggen we onze situatie en doelstelling uit. Geen vooruitgang. We drementelen, lopen rond, babbelen verder met elke beambte die we maar vast krijgen. Frank legt al zijn Belgische en Europese documenten die hij maar heeft op tafel. Ook zijn imposante verschijning, net een grote zware rijke Amerikaan, speelt hij als een volleerde acteur uit. Niks te vermurwen. Zelfs de aanval op Pearl Harbour (vandaag juist zoveel jaar geleden, waar die Hondureese en Guatemalteekse mannen aan denken) komt ter sprake. Daar lijkt precies de oplossing te liggen. Wij zijn van Europa, Belgica. Wij zijn geen Gringo's, geen Amerikanen. We zoeken tevergeefs naar bekende sportfiguren, voetballers, filmsterren om hun interesse te wekken en aan de praat te houden en zo tot een overeenkomst te komen. We blijven beleefd en vastberaden en tonen geen enkele intentie om hen om te kopen. We willen overkomen als nette eerlijke brave mensen die enkel de grootse bouwwerken van hun voorvaderen gedurende een halve dag willen bewonderen. Meer niet. Enkel enkele kilometers Honduras binnen en weer terug.. OK we mogen. Maar Edgar niet! Néén, niet akkoord. We zijn solidair. Alle mensen zijn evenveel waard en we hebben Edgar nodig. Nieuwe onderhandelingsronde. Nieuw geloop naar andere loketraampjes. Een verklaring wordt opgesteld waarin beloofd wordt (bezegeld met handtekening) enkel de stad Copan en de ruines te bezoeken en morgen terug te zijn. We betalen om Honduras binnen te mogen. Achteraf merk ik op de grote uithangborden bij het kantoor dat de prijs maar de helft is van wat we betaalden. Och ja. En ook de mededeling dat omkoperij niet geduld wordt. Weten we dus ook.

En zo geraakten we Honduras binnen. Na een half uurtje rijden, ondertussen natuurlijk duchtig de voorbije gebeurtenissen verder becommentariërend, komen we aan in Copan. Wel hebben we eerst even gestopt om het landschap te bewonderen, of is het om het in ons te laten doordringen dat niet lang geleden hier een vreselijke modderlawine was voorbij geraasd die heelder dorpen en landerijen had verwoest? We vinden niet onmiddellijk het centrum van het stadje en rijden wat verkeerde rondjes. Eindelijk geraken we er. Nu nog hotel vinden en parking. We zoeken en vinden toch iets dat ons aller goedkeuring wegdraagt. Hotel camino Maya. Mooi, deftig, standigvol, versierd met Maya-symbolen, heel veel exotische planten en bloemen in de gangen, in de binnentuin en ook op het dakterras. En toch niet té duur. We krijgen korting omwille van de hoeveelheid. Het staat vermeld in de reisgids Lonely Planet en geklasseerd onder de more expensive hotels. Edgar zoekt een ander onderkomen. Spijtig. Wellicht wilt hij wat spaarzamer omgaan met zijn centen dan wij. Het is een prachthotel. Maar na het vervullen van de formaliteiten willen we eerst en vooral eens een flinke én koude pint drinken. Bovendien willen we Edgar bedanken om ons toch tot hier te hebben gekregen. In de gezellige bar wordt het snel een gezellige boel. Elkeen zonder uitzondering, ook ik, drinkt een fleske bier van dit land. Omdat het speciaal is, -je drinkt niet elke dag

Hondurees bier-, vraag ik of ik het flesje houden mag. De dienstster stemt in. Helaas is er een iet of wat pijnlijk misverstand. Kristin, wou haar moeder Mia, lesgeefster aan de brouwerijschool in Gent, verrassen met het flesje. Ikzelf had als doel het te geven aan mijn zoon die zijn ingenieursdiploma aan dezelfde brouwerijschool haalde met als eindwerk een studie over een nieuwe brouwerij/mouterij in Leipzig en dus een enorme belangstelling bezit voor allerlei uitheemse bieren. Het misverstand wordt joviaal in de doof (bier)pot gestopt. Dank u Kristin en Mia.

We verdelen de kamers. Ik slaap samen met Kristin en Elke in een gezamenlijke grote driepersoonskamer. Gezellig met TV en een uitgebreide mooie badkamer. Na het verfrissende en luxueuze gebruik van het overvloedig beschikbare water storm ik naar een internetcafé en mail en mail. Elkeen gaat alleen of in kleine groepjes op winkeltocht. Copan is een vriendelijk toeristisch stadje met talrijke winkels en mooie dingen om mee te nemen. Kleurrijke tapijten, schilderijtjes, vazen, prullaria, beeldjes. Ik koop enkele stenen beeldjes, afgietsels van Maya-beelden en figuren uit hun rijke verleden. Ook een Maya-kalender voor mijn toekomstige schoondochter die Maaike noemt, maar dikwijls met Maya wordt aangesproken. Ik wandel, geniet, film. De avond valt en hoog aan de hemel begint de maan te schitteren. Het schijnt dat zij hier op een andere wijze aan de hemel hangt, hier in het zuidelijk halfmond. Ik weet het niet, kan me eigenlijk op dat ogenblik niet schelen. Ik zie enkel hoe mooi de lucht is. Hoe mooi het stadje is als aan de gevels de kleurrijke lichtjes aan floepen. Nog romantischer dan bij ons op Kerstdag. Ik word zowaar weemoedig...

We spreken af en gaan op zoek naar een lekker restaurant. Keuze te over. De keuze valt op een romantisch verlicht en zuiders druk restaurant waar allerlei antieke ambachtsmateriaal met lampjes is versierd. Het eten is uitgebreid en lekker. Stampevol zit het restaurant. Elk plekje bezet door uitgelaten toeristen. De serveersters, mooie donkere meisjes, zijn echte acrobaten. Ze zetten alle schotels, hoe groot ook, alle kruiken met drank op hun hoofd en laveren zo tussen de tafels door, en zelfs trap op, trap af tot bij de hongerige klanten. We kijken onze ogen uit en bewonderen hun elegantie. Ja, vakantie is dit wel. Net zoals in de reclameboekjes. Er is een serveerster bij met een reclamesticker op haar broekzak. Niks speciaal reclame op een broekzak, ware het niet dat de naam Rudy is. We plagen Rudy ermee en ik tracht het te filmen als aandenken. Na wat heen en weer gezwier met de camera, is niet zo simpel om een beweeglijke zwierige dame te volgen, staat het op de gevoelige filmrol.

Donderdag 07/08/03

Om half zeven is de wekker present en wij na een tijdje ook. Alle drie hebben we lekker en intens geslapen. Een mooie omgeving doet veel. Een zacht en goed bed ook. Comfort is inderdaad comfortabel. Niet essentieel, maar wel aangenaam, welzijnsbevorderend. De airco op het dak heeft nochtans de ganse nacht gedraaid. Voor de rest was het rustig stil. Elk om beurt in de badkamer en dan om 7 uur aan de receptie voor het

gezamenlijke ontbijt in het restaurant van gisterenavond. Eerst betalen. Ik beoefen de taak van boekhouder, geldcontroleur enz. De prijs klopt niet helemaal. Er was overeengekomen van 18+18+19 US dollar. Ze rekent om in Quetzal, want Hondurees geld hebben we niet. Dat kost ons extra wisselkoers waardoor de rekening 178 Q bedraagt ipv 428 Q. Een verschil van tweehonderdvijftig BEF. Zo zie je maar dat geld geld schept.

Ik zie Edgar. Ook hij heeft goed gegeten en geslapen. We spreken af om acht uur, na het ontbijt. We maken een nieuwe pot, de tweede voor deze groep. Het wordt rekenen en nog eens rekenen met al die wisselkoersen: Libra's, dollars, Quetzals, om te zwijgen van Euro's en Belgische franken. Dat brengt Frank in "beursstemming" en de perikelen van de beurs, de ups en downs worden uit de doeken gedaan. Er wordt weer wat afgebabbeld en gelachen. Tussendoor schrijf ik nog snel wat in mijn dagboek. "Respecteer je de wet op de privacy?" vraagt Frank al zwanzend "je weet maar nooit." De desayuno is lekker, ei en vlees, koffie, fruitsap, chocomelk en nog allerlei. Frank en Annie hebben al aan de toekomst gedacht en wijn gekocht om deze avond het afscheid van Padre Eric te vieren. Jaja, deze avond zien we de andere groep al terug. Het is ook de laatste avond samen. De tijd gaat plots zeer snel.

Zo, we zijn klaar om de grote beroemde ruïnes te gaan bezoeken. Edgar gaat natuurlijk ook mee. Voor hem, nog zoveel meer dan voor ons is dit waardevol, belangrijk, interessant. We betalen in dollars, 10 dollar per persoon. Edgar, als Guatemalteek krijgt korting op de toegangsprijs en mag binnen voor tien Quetzal. Frank gidst en Annie leest voor. Zo hebben we onze eigen privé-gidsen.

In deze vallei leefden wellicht al voor twaalfhonderd voor Christus mensen. Ongeveer vierhonderd vijftig voor Christus regeerde een belangrijke koning, erkend als de halfgoddelijke stichter van de stad. Belangrijke gebouwen werden opgetrokken rond 750 na Christus. Naar schatting bedroeg de bevolking toen 20.000 inwoners. Waarom deze stad verdween is niet echt geweten. Wellicht bij gebrek aan voldoende voedsel voor de steeds groeiende bevolking. De landbouw diende te worden uitgebreid, ontbossing begon, erosie, verschuiving van gronden, lawines in regenseizoenen. Lijkt ons precies een bekend verhaal. Milieuproblemen zijn blijkbaar van alle tijden. Soms vergeten we dat de wereld nooit, maar dan nooit iets statisch, iets onwizigbaar is geweest of het evenmin ooit zal zijn. Rond 1200 werd de Copan vallei verlaten, was het volledig gedaan en kwam de jungle terug.

Het duurde ongeveer driehonderd jaar voor de restanten werden ontdekt en nog eens drie eeuwen voor ze eigenlijk echt werden ontdekt, bestudeerd en in de belangstelling kwamen. Doet mij altijd wat angstig nadenken. Stel je voor dat zoiets ook gebeurt met onze steden?. Aalst bv. Gewoon verdwijnen en na 600 jaar plots weer ontdekt worden?. Science fiction? Voor de beschrijving van de 3450 ontdekte gebouwen en gebeeldhouwde monumenten, tempels, hiërogliefen, verwijs ik graag naar andere, meer ter zake onderlegde wezens. Maar indrukwekkend is het geheel wel, prachtig. Vooral de gebeeldhouwde grote reusachtige rechtopstaande stenen van 3 tot 4 meter hoog, stèles genoemd zijn fascinerend. De afbeeldingen van mensen, dieren, papegaaien, jaguars, tapirs, slangen, mais, maskers. Zo raadselachtig, vreemd, mooi. Cultuur,

echte cultuur. Hoed af voor de Maya's. Iets anders dan ons modern gedoe van mosselpot of cloaca-toestanden. Copan is inderdaad het Athene van de Maya's. Om nooit te vergeten.

Na deze wondermooie historische beelden en monumenten te hebben bewonderd vertrekken we, zoals beloofd terug naar ons dierbaar Guatemalaland. De oude stad Copan en zijn bijhorende ruines Copan Ruinas liggen amper 13 km van de grens met Guatemala, maar grenzen zijn grenzen. We herkennen de grensovergang en ook de grenswachters. Zij herkennen ons ook. We slaan een babbeltje, vertellen hoe mooi Zuid-Amerika is, hoe rijk en imposant hun cultuur en betalen de noodzakelijke taksen. Honduras hasta la vista. Al bij al was het toch weer een ganse pantomime om het ene land uit en het volgende land in te geraken, zij het iets minder erg dan gisteren. Eerst een echte bareel. Edgar moet dat document dat hij ondertekende en waarin hij beloofde om enkel de ruines te bezoeken terug inleveren. Muy bien. Dan gaat een koordje omhoog en mogen we even verder. Opnieuw een bareel, opnieuw stoppen. Dan mag/moet ik een document afgeven. Het was het bewijs van betaling van gisteren waardoor we Honduras binnen mochten. Moest ik er een afgeven, wel dan krijgt Edgar een ander document terug. Netjes ruilhandel. Hop beiden de auto in en enkele meters verder. Weer een bareel. Edgar weer uit de auto. Stempel op volgend papier en de vierde bareel gaat omhoog. Oef, je zou voor minder blazen. En eigenlijk hadden we het allemaal bij voorbaat kunnen weten. Het staat zoals wij het beleefd hebben beschreven in de Lonely Planet gids gewijd aan Guatemala. Heb ik ook maar achteraf gelezen.

We rijden Jocotan voorbij. De Vlaamse missionaris Strobbe is er toch niet, zit zelfs nu ergens in Oostende en ja de overige mensen kennen we niet. We rijden dan maar echt naar "huis" terug. Ik kijk zoveel ik kan, al is het moeilijk om het resultaat van dit kijken onder woorden te brengen. Op de hellingen van dit bergachtig gebied vol groene struiken, bomen, bosjes staan hier en daar huisjes met een dak uit stro of beroeste golfplaten. Waar de struiken zijn weggehakt waait de maïs in de wind. Soms is de grond bloot en schraal, erosie. Vandaar waarschijnlijk die modderlawines zoals bij de vorige natuurrampen. Modderlawines die alles met zich meesleuren en ellende veroorzaken.

Schoolkinderen in kraaknette witblauwe uniformen, te voet langs de weg nadat de schoolbus hen dropte. Mannen met zakken maïs op hun rug. Aan hun heup bengelend de vervaarlijk uitziende manchetes. Elektriciteitsdraden vol kleurige snippers papier: restanten van feestelijkheden. Naarmate we de hoofdstad naderen heb ik de indruk dat dit blijkbaar een rijkere regio moet zijn. De wegen zijn beter, er staan bushokjes en hier en daar grotere villa's en huizen in steen, proper geverfd.

De terugweg verloopt vlot, behalve de laatste acht kilometers, bij het binnenrijden van de hoofdstad. Op 1,2,3 zitten we vast in de file. Tijd om de mede-fillenaren te bestuderen. Autobussen in alle kleuren van de regenboog. En volk! Allen laverend tussen de auto's door, om toch maar op hun bestemming te raken. Tot rolwagens en een man op krukken toe. Maar we geraken thuis. We betalen de afgesproken prijs van 3500 Q en geven Edgar 100 Q als dank voor zijn inzet. Hij overhandigt ons zijn adres. Misschien groeit er nog een heuse correspondentie met een of ander iemand

van ons. Edgar Francisco Morales Perez 16 Avenida O-38 Zone 1 Quetzaltenango Guatemala CA (Centro-America).

Een kwartiertje na ons komt de “verloren” broedergroep aan. De relatieve stilte in het voormalige klooster wordt een lawaai van jewelste. Net een kleuterklas, roepen om ter meest. Velen onder ons staan in het onderwijs en zijn dat dus wel wat gewend. Elkeen wil zijn belevenissen aan de andere vertellen. Wat is er nieuws voor ons? Regen in San Miguel, zelfs door het dak door. Padre Eric en Mario dolblij om de regen. Dansend en duikend in het zwembad. Het zwembad dat plots sloddervol liep door de regen. Valiezen die onderweg van de auto donderden. Reinout die er om liep en ze terughaalde. In Chicicastenago een begrafenis volgens de Maya-rite. Verboden te filmen, toch gedaan. Het verhaal van de plotse tandpijn van Mia en haar bezoek aan de tandarts.

We bereiden ons voor op de afscheidsviering van Padre Eric. Als verrassing is een speciaal souvenirboek, gastenboek, aangekocht waar elkeen wat mag in schrijven. Ik schreef het volgende snelle karamellenversje:

**Beste Padre Eric,
wat ben jij goed en lief,
daarom schrijf ik nu een lange brief
straks lees ik hem voor
zingen wij voor u in koor
en later stuur ik hem via PC
naar u, van aan onze Vlaamse zee.**

We serveren een feestmaaltijd, een koud buffet. Onze mannen/vrouwen uit San Miguel hebben van alles en nog wat gekocht. Om te watertanden: sla, tomaat, mayo, soorten vlees, worstjes, brood, koffie en wat witte en rode wijn. Dan volgt de “prijsuitreiking”. Padre Eric is de hoogste en enige winnaar, buiten concurrentie. De geschenken worden overhandigd. Eerst een kaart met dankwoord van Rudy, dan het guestboek van Annie, een broeksriem met kleurige rode bloemen van Elie, een witte T-shirt van de parochiegemeenschap van Drongen met de drie cirkels van verbondenheid, een zakje met de fantastische dokterslamp van Frank, en tenslotte mijn gedicht dat ik voorlees. Luister maar:

**Joepie, de groep is weer bijeen
intenser, hechter dan ooit voorheen.
Twee dagen zijn we gescheiden geweest
maar nu is het groot feest
want we zijn weer samen
al is het straks voorgoed: amen.
Amen en uit, voorbij, gedaan,
we moeten naar huis toe gaan.
Drie heerlijke weken
onze ogen uitgekeken
ieder uur
een nieuw avontuur**

uren stappen in de zon
tot niemand nog verder kon.
Maar Padre Eric, de sterke man
hij loopt zo hard hij kan
helpt ons de lasten te dragen
komt terug met de reddende wagen.
Duivel - doet - al
helpt altijd, overal.
Een auto defect?
Eric herstelt perfect.
Geen brood?
geen nood.
Geen water?
zorgen voor later.
Maak u geen zorgen
noch vandaag, noch morgen.
Wat hebben we zoal gedaan?
gezwommen in de oceaan
gezongen in de mis
geplast in de mais
Martha helpen koken
de stank der gieren geroken
heel veel dingen gekocht
kerken en musea bezocht
gekrabt aan muggenbeten
lekker gegeten
van de bergen gerold
honderden kilometers gebold.
Er waren loslopende honden
vergeving van zonden
Guatemalteekse mannen en vrouwen
die sleuren en sjouwen
kinderen, stenen, hout
maar zeker geen zilver of goud.
We hebben een bisschop gegroet
maar bovenal bewonderd de moed,
de energie en de kracht
van Padre Eric, blijvend zacht.
Padre Eric die lief de dingen tegemoet treedt
voor alles raad weet.
Bewondering voor zijn diep geloof
in een wereld die doof
en vooral onverschillig is
voor wie arm én donker is.

Dankbaarheid vervult mijn hart,
want zie het leven is hard
maar met deze dertien mensen om me heen
was ik nooit alleen.

**Ik leerde dag na dag
wat liefde vermag.
Leerde hoe zij vertrouwen op hun Heer
steeds weer en weer
hoe zij blijven onderrichten
werken aan inzichten
hoe zij goede werken doen
gratis, voor niks, zonder poen
én bovenal zingen en zingen
over alle mooie dingen.
De tijd doet de dingen vervagen
maar deze dagen
zeker weten
zal ik nooit vergeten.**

**Muchas gracias, muchas gracias
voor alles wat ooit was.**

**Dank voor deze tocht
ik vond wat ik zocht:**

EN TODO AMAR Y SERVIR!

Padre Eric, en hij niet alleen is diep ontroerd en dankt ons intens. We zingen, in diepe verbondenheid het liedje dat ondertussen ons lijflied is geworden: En todo amar y servir. De tafel wordt afgeruimd, maar afwassen hoeft niet. Doet het personeel voor ons. We bedanken hen met honderd Q. Om half tien dek ik mezelf een laatste maal toe in dit mooie land en droom van ik weet niet meer wat.

Vrijdag 08/08/03

Om 4 uur de tram uit. We moeten immers tijdig in de luchthaven zijn voor onze uitstap naar Tikal. Er is geen water. Geen nood. Padre Eric zet de pomp op. Om half vijf is elkeen klaar. Een allerlaatste rit in de auto van Padre Eric. Weemoedig denk ik aan drie weken terug, de eerste rit in zijn wagen. Wat een heerlijke periode hebben we beleefd. Wat een verbondenheid is er intussen gegroeid.

Frank en Annie zitten vooraan, naast Padre Eric. Op de tweede rij Marie-Thérèse, An, Elie. De overige acht in de kipbak. Aan de vlieghaven allen snel de wagen uit, de tijd dringt.

Alles OK met de tickets voor de vlucht naar Flores op voorwaarde dat we elk twintig Quetzal extra betalen. Luchthaventaks voor toeristen. De balie van Iberia is nog dicht. Onmogelijk dus om bevestiging te krijgen van onze vlucht morgen naar Madrid. Hopen dan maar dat alles OK is. Mia, Elke en ik wachten. De rest drinkt nog even een koffietje. Om half zes worden we

verwacht aan gate 8. De controle van de bagage is miniem. Toch moet Kristin haar spuitbus met deodorant onverbiddelijk inleveren. Een briefje vormt het onderpand. Deze avond bij de terugkeer kan ze dan weerom ruilhandel voeren. Antoine's zakmes en ook het mijne hebben ze niet ontdekt. We worden in een kleine ruimte bijeen gedreven en krijgen elk een gekleurd briefje. Verdeling in groepen op basis van kleur. Gelukkig niet op basis van huidskleur. Na een tijdje begint de kleur afroeping en mogen we het vliegtuig(je) in. De meerderheid zit vooraan in het vliegtuig. Ik zit ergens op mijn eentje in het midden. We krijgen een koffie en een koekje. De vlucht is snel voorbij. De landing verloopt vlot. Het grote bezoek aan het wonderbaarlijke tropische Tikal kan beginnen.

Eens de luchthaven van Flores uit is de eerste opdracht de speurtocht naar een vervoermiddel, liefst zo economisch mogelijk, voor 13 man. Lukt na wat gepalaver en heen en weer geloop en de nodige en onnodige besluiteloosheid. We vinden ons gedacht voor 60 Quetzal per persoon. Heen en terug, een mooi busje waar we allen in kunnen en zelf niet hoeven te rijden. Busje komt zo...Laat je rijden... Het is een aangenaam gezellig, zo met zijn allen samen in het busje, net een groepje uitgelaten schoolkinderen. Samen op weg naar de stad Tikal, een zestigtal kilometer verder van Flores, diep in het grote natuureservaat van deze regio, Petén genoemd. De ruines van de ceremoniële Maya- gebouwen zijn in een beschermd natuurgebied ondergebracht, dat op minstens een uur rijden van de luchthaven.

Ik kijk opnieuw mijn ogen uit. Het regenwoud in het echt. Zoiets beleef je niet alle dagen. Aan een bewakingspost kopen Frank en ik de tickets. Elke mag gratis binnen. Het is drukkend warm geworden, we zweten ons te pletter. De chauffeur brengt ons tot bij de ingang van het nationale park. We spreken het vertrek uur af: 14 uur. De heenvlucht is om 16 uur en die mogen we zeker niet missen. Eerst zorgen we voor ons middagmaal in een der restaurants nabij de ingang. We bestellen nu al de menu. Zestig Quetzal voor een ganse menu. Zo, de zaken zijn geregeld en nu joepie jé, de toekomst tegemoet, naar het verleden toe.

De jungle is prachtig. Reuzebomen, slingerplanten, lianen, kronkelwortels over de grond. Het geluid van het oerwoud is betoverend. Af en toe staan we stil en luisteren naar de vele geluiden van vogels, krekels. Ook de geur van bloemen, kruiden, aarde is uniek. Tikal is een oude Maya-stad, metropool uit lang vervlogen tijden, 1200 jaar geleden ! Slechts een klein gedeelte van de stad is momenteel opgegraven, echt ontdekt. Meer dan 3000 tempels, paleizen, woningen, terrassen, rechtopstaande stenen met versieringen (stèles), piramides...werden blootgelegd en opgekalefaterd. Doch de jungle, the mighty jungle, groeit maar door. Vele bouwwerken zijn als dusdanig niet herkenbaar, het zijn precies gewoon heuvels in het groene weelderige landschap. In werkelijkheid zijn het stenen gebouwen bedekt met grond, begroeid met planten en een weelde van groene natuur. Archeologen zeggen dat er minstens gedurende 1100 jaar werd gebouwd en verbouwd. Vernietigd en weer herbegonnen. Onder de oppervlakte van struiken, wortels, aarde moeten nog minstens tienduizend en meer gebouwen verdoken liggen. Het zijn ceremoniële gebouwen. De eerste dateren van 292 na Christus, de laatste van 869 na Christus. Toch vermoed men dat de

geschiedenis van Tikal reeds van 600 jaar voor Christus begon. In de periode van 600 voor tot 205 na Christus kenden zij de ontwikkeling van een waterdistributiesysteem. Doorheen de stad werden reservoirs aangelegd. Deze werden gevoed door water afkomstig uit de jungle dat via verhoogde kalkstenen wegen (een soort pijpleiding) vervoerd werd. De landbouw bloeide. Moerassen werden drooggelegd. Plots vraag ik me af of er ook een milieuvergunning voor nodig was. Overvloedige oogsten, stijging van de welvaart, bevolkingsaan groei. Ontwikkeling van bouwkunst en andere kunsten. Nog grotere gebouwen, tempels, reservoirs, aquaducten. Het hoogtepunt werd bereikt in de periode 550-900. De samenleving was gestructureerd, met duidelijke klassen: adel, priesters, functionarissen, wetenschappers. En, kan het anders, de werkende bevolking. Wiskunde, sterrenkunde bloeiden. Ze kenden de beweging der planeten en hadden een eigen Maya-kalender. De tempels en diverse gebouwen die we nu kunnen bezoeken en dus overbleven dateren uit de laatste periode, voor de val van Tikal rond 900 na Christus. Van de vroegere gebouwen blijft weinig over. Het was namelijk zo dat iedere nieuwe heerser de gebouwen van zijn voorganger afbrak en op en met het puin nieuwe eigen gebouwen optrok. Eigen haard, goud waard.

We wandelen en klimmen, fotograferen en filmen. Laten ons imponeren door de grootte en de uitgestrektheid van de gebouwen. Trappen en trappen. Indrukwekkend. Een der mooiste en meest imposante piramiden, de Tempel I, de Gran Jaguar, is speciaal voor de moedige toeristen voorzien van een externe trapconstructie. Zo wordt de oorspronkelijke stenen trap voor verdere erosie en afbrokkeling gespaard. Na wat getwijfel, bedenkingen allerhande, zelf onder- en overschatting besluit ik toch om ook de beklimming te wagen. Het is een goede oefening voor de beenspieren, het hart en de overwinning van de hoogtevrees. Daarenboven, indien ik het niet zou hebben gedaan, zou ik het later mezelf nooit vergeven. Unieke kans om ginder heel hoog het uitgestrekte regenwoud te aanschouwen. De beloning op 44.5 meter hoog is groot. Het uitzicht is immers immens en aangrijpend. Ik film en kijk achteraf naar de vele foto's van het regenwoud om mijn ervaring te toetsen. Maar de werkelijkheid is niet te vatten in film of beeld. Je moet het zelf meemaken zoals eigenlijk met alles.

Waarom Tikal verlaten werd zal wellicht steeds een raadsel blijven. De natuur die bleef. Om alles te zien en de vele gebouwen en piramides te beklimmen heb je naar het schijnt drie dagen nodig. Kilometers boeken zijn er al over vol geschreven. Ik doe dat dus niet. Als je iets weten wilt over deze machtige stad, de kennis, gedachtewereld, levensbeschouwing en werken van deze mensen dan raadpleeg je best de gespecialiseerde wetenschappelijke boeken terzake. Wat ik onthou is de kracht van het leven in al zijn verscheidenheid. Van plant en dier, van microscopisch klein tot verbazend groot. Hoe elk leven strijdt om te leven en te overleven. Daarin de mens die zich een plaatsje zoekt. Die overwint en weer verliest. Die zijn leven samen met anderen organiseert, goedschiks en kwaadschiks, met en zonder oorlog, met en zonder vrede. Niks nieuws onder de zon? Steden vergaan, geen troon blijft bestaan. En de vraag wat maakt een samenleving succesvol? Hoe ontstaat een rijk? Hoelang blijft de heerschappij? Hoe start

het verval? Wat nu Europa? USA? China? En hier Guatemala? Wat brengt de toekomst?

Beneden is een kleine openluchttentoonstelling over de ontdekking van Tikal en deze gebouwen en monumenten. Een grappig diertje, een miereneter komt ons gezelschap houden. Het is duidelijk toeristen gewend en heeft veel bekijks. Is ook iets dat je niet alle dagen tegen het lijf loopt. Heeft een lange snuit en een wapperende staart. Een soort mix van hond, kat, varken, weet ik veel. Wat een natuurrijkdom we hier beleven. Reuzenbomen en weelderig groen, bloemen, insecten.

En dan plots boven ons apen. Echte, levende wilde apen. Ik film als bezeten, al is het niet simpel om die snelle beesten in de lens te vangen. Het zijn echte slingerapen die vliegensvlug van de ene tak naar de andere bengelen en zwierend tussen de bladeren verdwijnen en weer te voorschijn komen. Plots begint het te regenen. Gelukkig. Het brengt wat verfrissing in de hitte. Maar daarna wordt het nog drukkender en zwoeler. Als je wil weten wat tropisch is, wel kom maar eens hier wandelen! Wandelen? Klauteren, stappen, springen, hinken tussen bomen, planten, smalle paadjes.

Na het apenavontuur is het nog een heel eindje stappen. Bezweet en uitgeput bereiken we om half een het restaurant .We zinken neer op onze stoel. De tropische zwoele hitte heeft ons in haar greep en eist haar tol. Dringend nood aan koud fris bier, aan voedsel om op krachten te komen. Gelukkig is er koud bier en koud water voorhanden. De tafel is sierlijk gedekt. Soep wordt geserveerd. Gek, er is een bord soep teveel. Ik slurp ze (beleefd) uit. Elkeen krijgt wat ie besteld heeft. Zo moet het zijn, oogsten wat je gezaaid hebt. Al is er een vleeschotel teveel. Wordt omgewisseld. Het dessert is pannenkoek met fruit binnenin. Lekker. Maar het vraagt tijd en eigenlijk gaat het héél traag. Zo traag dat er geen tijd rest voor koffie. De chauffeur wacht, tot daar aan toe. Maar we MOETEN ons vliegtuig halen. We starten de betalingsonderhandelingen. Kunnen we het teveel aan soep en vleeschotel ruilen voor niet-koffie? Blijkbaar niet. Betalen maar en weg wezen.

Ik vertrek snel nog iets vroeger dan de rest. Dringende boodschap: zichtkaarten kopen. Wordt wel stilaan tijd om kaarten te schrijven en naar het thuisfront te sturen. Ik vind vlug de nodige gading in een winkeltje naast het restaurant. De chauffeur staat plichtsgetrouw te wachten aan ons busje. Ik betaal de overeengekomen prijs van 780 Q. Goed systeem eigenlijk. Wij kunnen niet zonder hem terug naar de luchthaven en hij zal ons niet in de steek laten daar hij nog niet betaald is. Het wordt een snelle rit teneinde tijdig het vliegtuig te halen. Toch vraag ik om even te stoppen nabij het meer van Petén Itza. Het is té mooi om het niet te filmen of er een foto van te nemen. En inzake fotografie hebben we een specialist, een kunstenaar bij ons, met name Dirk. Hij maakt prachtfoto's. Prachtfoto's waarmee hij later een kalender 2004 zal ontwerpen ten voordele van Padre Eric en allen die Guatemala liefhebben en waarderen. Daar hij daarenboven drukker is van beroep is hij zeker de geknippede man om ook van dit meer een onvergetelijk beeld te maken en als souvenir te vereeuwigen. Het paard dat rustig in de nabijgelegen wei staat paard te zijn in al zijn schoonheid weet van niks. Ik vergeet de ontroerende charme en schoonheid van dit plekje op aarde niet.

Ondertussen is het al flink beginnen regenen. Niet voor niks noemt dit ook het regenwoud.

Zijn wij op tijd, het vliegtuig niet. Eerst dertig minuten vertraging. Dan vijfenveertig. Dan een uur. Dan twee uur. De spanning stijgt. Het is een kleine luchthaven. Amper twee lokalen groot. Eén om in te checken en dan, na de controle, de wachtzaal. Elkeen zit dicht op elkaar. Het bericht komt dat het vliegtuig nog moet opstijgen in Guatemala Ciudad. Eigenlijk zijn deze binnenlandse vluchten gewoon een soort pendeldienst tussen de twee steden. Twee vliegtuigen die twee keer per dag heen en weer vliegen. Een groep Spanjaarden maakt zich kwaad. Typisch? Begrijpelijk? Misschien wel als je denkt aan de geschiedenis. Zij kennen dit continent hier al vijfhonderd jaar en het is tenslotte hun taal die hier de officiële taal is. Het wordt ook letterlijk drukkend warm en zwoel binnenin het kleine gebouw. De sfeer wijzigt, wordt familialer tussen de gestrande toeristen. Er wordt heen en weer gelopen en de controle vermindert. Elkeen lijkt vrijgevochten, mag de wachtzaal in en uit naar believen. Ik ga naar buiten. Daar is het ondertussen heerlijk fris geworden. Het wordt stilaan avond. De anderen van de groep volgen ook. We zetten ons op den dorpel van het gebouw, op straat eigenlijk en ...beginnen te zingen. Vlaamse liedjes, op eigen wijze, met zelf gefantaseerde woorden. We amuseren ons rot. Zit niks anders op dan wachten en het filosofisch op te nemen. Het vertrek is uitgesteld tot 20 uur, dan tot 22 uur. Dat is op zijn minst zes uur vertraging. Enkele Indiaanse kinderen komen aangezet en bieden eetwaar aan. Wellicht kennen zij het klappen van de zweep en weten zij dat er hier af en toe gestrande toeristen honger krijgen. Ik besluit een goede daad te verrichten én voor mijn lege maag én voor de lege portomonée van deze twee schattige kinderen, een jongen en een meisje. In hun mandje ligt iets speciaals, onbekend voor mij. Het zijn zelf gebakken koekjes, deeg met wat tomatensaus, gerold in groene maïsbladeren. Een beetje zoals wij in San Miguel aten. Ik overwin mijn argwaan inzake hygiëne, schat de bacteriologische besmettingskansen als verwaarloosbaar in en koop er eentje. Het kost 1,5 Q, maar ze krijgen er 2. Het smaakt naar niks, maar het avontuur is ook iets waard en ik beloon mijn eigen durf met een eigen applaus.

Na wat verder heen en weer geloop van alle mogelijke bedienden en luchthavenpersoneel, wordt er doorheen de microfoon in Engels en Spaans gebroebel aangekondigd dat elkeen straks een broodje en een drankje krijgt. Een eethoek wordt geïmproviseerd. De eetwaar wordt uitgesteld. Een rij gegadigden dient zich aan, rijtje schuiven om het rantsoen in ontvangst te nemen. Elkeen krijgt een geroosterd driehoekig broodje met kaas en hesp en nog iets geelachtig ertussen. Ook een drankje naar keuze. Water, coca, fruitsap. Naast bier zal ik hier nog coca leren drinken ook. Al bij al lekker en niet ongezellig. Kamperen op een luchthaven is ook nie mis. De wachtzaal is allang nonchalant een gezellige boel geworden. Een thuishaven. Niet meer streng deftig elkeen op zijn stoel, zwiwend voor zich uitstarend of stil lezend in een boek. Neen, de stoelen worden verschoven, herplaatst. Mensen komen in groepjes samen, nestelen zich als het ware. Een thuisgevoel ontstaat. Sommigen gaan op de grond zitten of op hun bagage. Enkelen liggen zelfs al languit op twee-drie bijeen geschoven stoelen. En typisch, een harde kern blijft onbewogen zitten staren, als van de hand gods' geslagen,

kaarsrecht, net standbeelden, de emotielozen, de berustenden in hun lot. Het wordt rumoeriger met de minuut. Het toiletbezoek stijgt exponentieel. Het alarmsysteem is afgezet en de bewakers verdwenen. Overal vrij in en uit. Ik maak me de bedenking dat het nu het moment wordt om een aanslag te plegen.... “Stijging van het risico in abnormale omstandigheden” zegt mijn veiligheidsbrein.

Ik bel de thuishaven in Guatemala Ciudad. Zo zijn ze niet ongerust. Ik meld in mijn beste Spaans aan de onthaaldame dat ons vliegtuig 4-6 uur vertraging heeft en de aankomst gepland is rond 22-23 uur. Plots bijna slaande ruzie aan Boarding Gate 3. Een dik geblokte man in witte short, met aan zijn zij een vrouw in roze outfit willen hun bagage terug. Deze staat al enkele uren op een rolwagentje op de tarmac uit te blinken in nutteloze uitmuntendheid. Er is immers ondertussen een vliegtuig geland en opnieuw vertrekkens klaar gemaakt. Daarmee willen ze mee. Kan niet volgens de beamtten. Ze moeten, zoals iedereen mee met het vliegtuig waarvoor zij hebben geboekt, dat waar ook wij op wachten. Het is als een virus dat zich verspreidt. Ook de andere passagiers beginnen van hun oren te maken, te roepen, te duwen, te trekken, te sleuren. Het personeel verdedigt met lijf en leden de toegang tot de landingsplaats. Het is donker geworden ondertussen. De rode en witte lichtjes van de vlieghaven en het geland vliegtuig scheppen een surrealistische sfeer. Ufo-achtig. Crisismanagement is hier wel op zijn plaats. Gelukkig de personeelsleden die dat beheersen. En zoals dikwijls, de aanhouder wint, agressie loont. Ja hoor ze mogen mee. De dikke heer en roze dame spurten naar de rolwagen grabbelen hun valies en holderdebolder het vliegtuig in. Alle veiligheidsmaatregelen zijn plots overbodig. Het vliegtuig begint eveneens ogenblikkelijk zijn spurt en na amper twee minuten stijgt het op. Werkelijk fits en floep en weg. De achterblijvers voelen zich in het zak gezet, bedrogen. Kwaad op zichzelf dat ook zij niet zo stoutmoedig waren.

De pers is ondertussen gearriveerd. Eerst mogen ze niet binnen. De ingangsdeuren zijn dicht en de tralies naar beneden gelaten. Wat geharrewar en geroep en ja, de tralies worden opzij geschoven en ze mogen binnen. Werkelijk een persmeute die wild (nieuws) heeft geroken. Microfoons en camera's in aanslag, notitieboekjes, reporters. De haantjes de voorste dringen zich op en praten erop los, schreeuwend, roepend in de microfoons onder hun neus. Straks op TV, morgen in de krant. Kortstondige roem, maar heerlijk.

Mooi om alles met een weemoedige filosofische blik te aanschouwen. Een groep Italianen maakt het erg bont en tatert honderduit. Een stoere Italiaan legt alles uitvoerig uit. Schande! Ook enkele Duitsers zijn aanwezig. Ja, het zullen wel in hoofdzaak toeristen zijn die hier in de “val “ zitten. Ook ik mag een woordje zeggen en vertel over de groep van dertien Vlamingen-Belgen die hier zijn, en nog twee extra Walen erbij. De Vlamingen blijven rustig. Opstand en overrompeling gewend? Een nieuw kaarspel wordt gestart. Ik heb eindelijk wat tijd om de kaartjes naar familie en vrienden te schrijven. Tijd nuttig besteden. Er is zelfs een brievenbus in de luchthaven. Iets wat in gans Guatemala niet bestaat, hebben ze me verteld. Ter info: ik denk toch dat het een brievenbus is, maar twijfel er nu sterk aan want geen enkel kaartje kwam ooit op zijn bestemming. Het mooie boek dat Kristin

over Tikal kocht, lees ik van voren naar achter en van achter naar voren uit. Bellen naar huis, d.w.z. naar ons nachtverblijf in Guatemala Ciudad. Is ook een bezigheid die de tijd verdrijft en het gemoed sust. Al is het minder zeker nu. Stel je voor geen vliegtuig meer. Pas morgen. Te laat voor het vliegtuig naar Europa. Niet denken. Rudy belt Padre Eric. Om raad? Ook hij heeft dit nog nooit meegemaakt. De luchthaven hangt vol posters met zichten van de natuur en de gebouwen van Tikal. Ik film als amusement en om wat didactisch materiaal te verzamelen.

Eindelijk landt het langverwachte vliegtuig. Half tien. Handgeklap. Elkeen plots klaar wakker. Grabbelen naar de valiezen. Alles wordt in plan gelaten. Het lijkt wel de vlucht naar Egypte. Controle nul. Elkeen de vlieger in. De vlucht gaat snel. In het vliegtuig is het onwezenlijk stil. Zit elkeen te denken? Zijn zonden in ogenschouw te nemen? Uitgeput van de emotie? We tellen. Twaalf apostelen. Waar is de dertiende? Wie ontbreekt? Is niet waar hé? Elie kwijt? Oef, hij zit vooraan. Roept ons toe. De rust keert weer.

Met drie taxi's naar huis. Ik geef het adres door. De chauffeur vliegt, net of hij onze vertraging wil goed maken. Snijdt bochten af en negeert bijna de verkeerslichten. Er is iets speciaals met die verkeerslichten, maar ik ben vergeten wat. De stad lijkt uitgestorven. De buurt toch waar wij logeren. Wel enkele trippelende dames. Werk aan de winkel. Zal wel van alle tijden en streken zijn. We stappen uit, juist aan de voordeur. Alles OK. In onze straat is er ook een luidruchtige disco- bar. Enkele mannen zijn nieuwsgierig en gaan vlug eens kijken. Keren snel terug en sluiten veilig de deur.

De dames-hostessen zijn vriendelijk en regelen alles voor morgen. Ontbijt moet zeker om half tien morgenvroeg afgehaspeld zijn. De eetzaal moet dan dienst doen als vergaderzaal. Op tafel, onder het plastic tafellaken een brief van Padre Eric. Dankwoord voor ons allen. We verorberen nog snel, rechtstaand, een boterham met een sneetje vlees. Roepen de valiezen tot orde en dan de tram in.

Zaterdag 09/08/03

Elkeen slaapt wat langer. Ook de tweede nacht met Mia als kamergenoot verloopt uitstekend. Mia slaapt als een roos. Antoine en Marie-Thérèse zijn vandaag dertig jaar getrouwd. Ze worden door ieder van ons hartelijk gelukgewenst. Deze heuglijke gebeurtenis belet niet dat Antoine, de immer helpende hand, al snel naar een buurtwinkeltje is om twee soorten confituur en bananen. We ontbijten zonder de jeugd. Om tien uur zijn ze uitgeslapen en schuiven bij aan tafel. Padre Eric is en blijft bezorgd om ons. Vanuit San Miguel belt hij nog eens om te vragen hoe het ons gaat.

Onze laatste uitstap is een wandeling naar het centrum. De grote markt, het centrale en belangrijkste stadsplein, Plaza Mayor. Is niet ver af. Vele wandelaars, toeristen, duiven, marktkraampjes, spelende kinderen. Een ijverige predikant verkondigt zijn geloof aan de omstaanders. Tracht hen te bekeren, zwaaiend met een boek in de hand. Merkwaardig en niet denkbaar in ons eigen landje. Het grootste gebouw op het plein, Het Palacio Nacional, is een mengelmoes van stijlen. Spaans, moors, gotisch, klassiek.

Het werd gebouwd in de jaren veertig van vorige eeuw, een zestig jaar geleden dus. Het was vroeger een nationaal paleis, nu een museum. Het heeft wel iets van charme. Vind ik toch. Er is ook nog een aartsbisschoppelijk paleis en nog wat andere gebouwen. We bezoeken de kathedraal die ook staat te prijken op hetzelfde plein. We hebben geluk. Er is blijkbaar iets te doen. Eigenlijk hebben we alle belangrijke vieringen al meegemaakt: doop, trouw, vormsel, begrafenis en nu een huwelijksjubileum. Een stokoude man, met stok, en een even stokoude dame zonder stok, komen onder feestelijke orgelmuziek, arm in arm, met in hun kielzog verscheidene andere feestkoppels de kerk uitgewandeld. Ze vieren hun veertigjarig huwelijk. Zo Antoine en Marie-Thérèse jullie zijn met tien jaar geklopt. Het is ontroerend hen te zien: teder, verliefd, zorgzaam, gelukkig. De vloer van middengang van de kerk is bedekt met bloemenblaadjes die ter hunne ere werden uitgestrooid. Het herinnert mij aan de processies uit mijn kindertijd, vijftig jaar geleden waar ook bloemenblaadjes op straat werden uitgestrooid.

Na het kerkelijke, het wereldse. Door de drukke winkelstraten wandelen we, op aanraden van Padre Eric naar de overdekte winkelgalerij met propvolle winkeltjes. Onderweg vlug nog enkele kleurrijke sjaaltjes gekocht. In massa. Is goedkoper. Ook een aalmoes gegeven aan een gehandicapte bedelaar. Niks specifiek. Bij ons in de grote stations van Brussel zitten er ook alle dagen bedelaars. In de winkeltjes heerst een even grote economische bedrijvigheid als in onze rijke westerse stedelijke centra. Luxe dingen, geschenken, prullaria, alles wat je kooplust maar kan opwekken. Overvloed tot en met. Ontwikkelingsland? Armoe? Niks te merken. We kopen er duchtig op los. Cadeautjes nietwaar. Geen geld? Eerst naar de bank, is het niet Frank, Annie, Elke? Voor mezelf koop ik, in navolging van Elke ook een handgemaakte, geborduurde bloeze. Blauwe en los wapperend. Mooi? Natuurlijk, anders koop je het niet. Koffie wordt gekocht en ook allerhande speciale alcoholische en niet-alcoholische dranken, Ron Zapaca Centenaria, Licor de Anis, Ron Colonial. Ik film ook wat. Het is té kleurrijk, té opwindend om niet te doen. Wel gevaarlijk zegt men me. Videoamera goed vast houden en vlug opbergen.

Na de inkoop sessie gaan we naar huis voor een meer geestelijke activiteit. Boven op het dakterras, met uitzicht over de stad en een verre berg als getuige wordt een afscheidsviering voor ons en door ons ingericht. Een oude tafel die daar staat, doet dienst als altaar. Een Gualtemalteeks tafelkleed erop. Elke brengt twee glazen water en wijn. Het brood door Martha gebakken symboliseert de hostie. De kelk is afkomstig uit Drongen. Deken Rudy is de priester-voorganger. Hij heeft de mis grondig voorbereid met uitgelezen aangepaste teksten. Het wordt een intens ontroerend gebeuren, zo diep-menselijk dat de emotie niet kan uitblijven. De essentie van wat kan beleefd en gevoeld worden als mensen samen zijn wordt hier eenvoudig en spontaan beleefd. Wij wenen van vreugde, van dankbaarheid om de drie voorbije weken. Een tocht in verbondenheid, in steun en vertrouwen, zonder één enkel woord van wrevel, ongenoegen. Ging het wat minder, was de tocht zwaar, dan was er steeds iemand die nog wat kracht over had om de ander op te beuren, te helpen. En todo amar y servir. In alles liefhebben en dienen. Het lijkt bijna niet waar te zijn. Onmogelijk te

zijn. Toch hebben wij dertien (+ Padre Eric) het gerealiseerd. En toch zijn we maar gewone mensen. Geen helden. In managementtaal: een perfect team, a winners team. Woorden schieten tekort, ook al gebruiken wij de woorden en de teksten uit de bijbel waar ook over op tocht gaan wordt gefilosofeerd. We zingen, lezen gedichten voor, wereldse en andere teksten. Gebruiken symbolen, rituelen. Elie, Dirk, beiden zeer actief en bedreven in kerkelijk en godsdienstige gebeurtenissen, iedereen hier eigenlijk, verhogen nog de waarde van het ganse gebeuren. Elkeen krijgt een kleurrijk geborduurd bloemenlint, gekocht op de markt in Chichicastenango. We maken een kring en verbinden ons via dat lint letterlijk én symbolisch met elkaar. Het wordt het meest intense en intiemste moment van de ganse reis. Velen krijgen tranen in de ogen of een krop in de keel.

Het laatste middagmaal is feestelijk en vrolijk. We hebben pizza besteld, drie verschillende soorten, van Pizzahut. Bestaat ook hier. Zelfde systeem als bij ons. Heerlijk, al is het wel duur. Maar gemakkelijk, zeker daar er geen tijd was om te koken. Klinkt modern en vertrouwd. Nog wat gedroogde hesp uit Gent en lekkere verse ananas. Witte, rode en schuimwijn parelt in de glazen. Feest. De twee Guamalteekse gastvrouwen worden als vriendinnen in de groep opgenomen. Met handen en voeten, lachend, giechelend, hakkelend vertellen we over duizend en één dingen. Over serieuze en minder serieuze onderwerpen. Over de verkiezingen, President Portillio en Rios Montt, publiciteit, de wereld en haar bewoners. Een echt diepgaand gesprek over de toestand in Guatemala is moeilijk gezien mijn toch relatief beperkte kennis van het Spaans en evenzeer van wat politiek en democratie betekent in Zuid- en Midden-Amerika. Ik weet dat er in dit werelddeel regimes waren die eigenlijk synoniem waren van wrede dictaturen. Met repressie, doodseskaders, guerrilla en gewapende strijd, burgeroorlog, leger, politie, actie en reactie, waarbij, zoals altijd de kleine man/vrouw/kind, hier dan vooral de bevolking in de dorpen, de arme Indiaanse bevolking het grootste slachtoffer is. Een situatie die tien-twintig jaar duurde. Ik ben zoals men zegt van na de oorlog, kan me nauwelijks die vier jaar oorlog voorstellen, maar nog minder wat het betekent te leven in een land waar zo maar vierhonderd of meer dorpen werden vernield (techniek der verschroeide aarde), waar honderdduizend mensen verdwenen of vermoord werden, evenveel of meer naar het buitenland vluchtten, waar foltering en politieke moorden als een normaal aanvaardbaar militair (en ander) gedrag werd beschouwd, aangeleerd, massagraven realiteit zijn. Het is zo abstract dat schenden van de mensenrechten, grootgrondbezit, landloze boeren. Wat is vluchten? Vluchten in het regenwoud, om daar te overleven ver weg van de gewapende conflicten en gevaren. Want wie moest je, zoals dikwijls gebeurt bij oorlogen, soms het ergst vrezen: het leger, de guerilla, wie? Overleven in het regenwoud dat werd iets concreter nu ik dat regenwoud even mocht aanschouwen. En zeggen dat ze hier bij ons daar een soort reality show van maken als TV-voer: overleven in primitieve omstandigheden.

We zingen, comme toujours. En vooral samen met onze gastvrouwen het mooie liedje over Guatemala. Een waardig afscheidslied.

**Guatemala tierra mia,
tierra linda del quetzal.
Este canto
es el canto de tu pueblo
que's el son.
Este son.**

Om drie uur arriveren de vier bestelde taxi's. Het afscheid is nu wel definitief. De burens kijken geamuseerd toe. Na tien minuten heen en weer geloop zijn de valiezen ingeladen, de bende ingestapt en zet de gele taxistoet zich in beweging richting vlieghaven. We rapen al onze Quetzals samen. Genoeg, gepast om te betalen. De "afrekening" onder elkaar volgt later wel. Stilaan beginnen we even moeilijk te rekenen als de Guatemalteken hier, of zijn het de zenuwen? Alles verloopt prima bij het uitstappen, het uitladen der valiezen. Een groep geeft inderdaad meer aanzien dan een enkeling.

Het is bijna half zeven. We zitten, na de zoveelste controle reeds een uur te wachten. Het vliegtuig heeft vertraging. Buiten is het beginnen regenen. Eigenlijk hebben wij heel weinig regen gezien of gevoeld. Het onweert zelfs. Marieke, een der vier kinderen van Annie en Frank is erbij gekomen. Ze was hier op vakantie met een jongen uit Guatemala die in Vlaanderen als kind werd geadopteerd. We hadden haar reeds even ontmoet toen we hier drie weken geleden arriveerden. Ze vertelt honderduit. Kleine zus Elke doet niet onder. Haar ogen glinsteren van geluk bij het zien van haar zus. De uitwisseling der ervaringen is enorm.

Tijdens het wachten wordt er aan economie gedaan. Alle rekeningen worden vereffend. Een ganse klus. Elkeen heeft bijna van elkeen wat geleend of gekocht. De verschillende munten tonen het belang van een goede wiskundige knobbel erg duidelijk aan. Per slot van rekening komen we terug uit in Euro. Gek, ik was het uitzicht van een briefje van vijf Euro zowaar al vergeten.

Nog wat controle en nog maar eens taks te betalen. Dertig dollar cash, direct af te geven aan een uniform-man. Weerom grabbelen naar geld. Ik heb nog een beetje goeie ouwe Euro's en ruil ze dan voor dollars zodat elkeen veilig naar huis mag. Antoine moet gaan wisselen. Gaat op zoek naar een bank. Niet eenvoudig in deze toch wel uitgebreide luchthaven. We spelen opnieuw de sterkte van een groep uit. We geven de dertien reispassen af, de dertien tickets, de dertien keer dertig dollar, de dertien (groepen) valiezen, de dertien handbagages (equipage de mano). De bedienden zijn duidelijk in de war met onze namen. Is wel ingewikkeld ook met de drie Lippens en de twee van Dammes. Ze worden maar steeds bijeen gezet al zijn ze geen familie van elkaar, toch niet zoals je zou verwachten.

Het wordt weer een uurtje pauze. Naarmate de tijd voortschrijdt gaan de stemmen van de wachtende passagiers luider en luider klinken. Ook het heen en weer geloop gaat in stijgende lijn. Het is bijna 19 uur. Dit betekent binnen 18 uur thuis, om 3 uur in de nacht. We zien wel. De moeheid begint zich te laten voelen. Twee rode vrachtwagens van een cateringsbedrijf komen aangereden. Eindelijk mogen we weg.

Het wordt een lange vlucht in de Boeing 747. We landen in Miami. Het is een enorm gedoe om door de Amerikaanse controle te geraken. De veiligheidsnormen zijn hoog. We komen terecht in de immigratiezone. Treintje in en een stukje rijden. Dan een eerste controlebalie. We dienen een groen papier in te vullen. Er wordt zelfs gevraagd of meegevochten hebben met de Duitsers in 1939-1945. Dan een tweede en een derde controlebalie. We moeten een roltrap op en krijgen een blauwe kaart. Dan een lift in en opnieuw een roltrap. Weer een treintje in. Alleen "ticked passengers only". Dan onze schoenen uit!. Reinout en Kristin worden zelfs aan een uitgebreid lijfonderzoek onderworpen. Ze moeten in spreidstand gaan staan, benen en armen wijd open. Het lachen is hen ondertussen allang verleerd

Eindelijk kunnen we het volgende vliegtuig in. Na twee uur vliegen krijgen we warm eten voorgeschoteld. Stoofvlees met groenten. Begint Vlaams te gelijken. Ik reken het uit. Nog zes uur vliegen en we zijn in Madrid. Het is nu 10 uur in de voormiddag bij ons in Atom. Vlug nog wat slapen. Plots is het ergens twee uur. Je zou voor minder je tel kwijt geraken. We krijgen ontbijt, koffie en ook een koek. Het ochtendlicht/ zonlicht schijnt weer door de raampjes. Ik doe wat intellectueel werk en vertaal een brief die Elie wil geven aan een jeugdgroep in Guatemala die hij daar leerde kennen. El grupo Juvenil Catolico "Buscando el camino". Ik doe het met plezier en zo goed en kwaad als ik kan. Spaans is maar mijn vijfde taal. Mijn prijs? De tekst opnemen in dit dagboek.

Verslag van het interview met de christelijke jongerengroep :
"De weg zoekend" uit San Miguel in Guatemala.

Elie Mekeirle

Vraag 1 : Wat zijn jullie zorgen vandaag ?

- We hebben **een tamelijk grote vrijheid** en zijn vandaag vrijer dan vroeger;
- We doen eigenlijk wat we zelf willen en wat we trachten te bereiken.
- De meerderheid van onze leden leeft zonder hun ouders te raadplegen.
- We hebben wel eens **problemen met onze familie; oorzaak :**
 - ze leven patriarchaal
 - de vaders nemen alles voor zich
 - de vader beveelt (en slaat soms) de moeder enz.
 - onze ouders hebben niet gestudeerd, zijn onwetend over vele zaken en kunnen daardoor ook geen aandacht hebben voor onze zorgen en problemen.We kunnen bij hen dus niet terecht.
- Alcoholisme is het grootste probleem, zowel bij de ouders als bij onze leden zelf.
- We hebben gebrek aan economische middelen voor studies, eten en kledij.

Vraag 2 : Wat motiveert jullie om groep te vormen met de naam “De weg zoekend”

- Dat wij daarin **het leven leren kennen dat God van ons wilt.**
- We **delen onze (experimentele) ervaringen**, die ons helpen wanneer we in de problemen zitten.
- **We ontvangen hulp van onze medeleden tot verandering bij onszelf** wanneer daar nood aan is.
- Via **ontspanning en spelen** trachten we onze problemen van thuis, van ons werk, studies enz. te vergeten. Onze spelen hebben een opvoedende waarde.
- De **bezinningsmomenten**, zijn heel vormend en verrijkend.. Van daaruit maken we **klare en duidelijke besluiten naar ons persoonlijk leven toe**, die er ons minder toe aanzetten om naar alcohol en drugs te grijpen.
- **Er worden beslissingen genomen** om komaf maken met onze slechte gewoonten en aan al “het minder goede” waaraan we worden blootgesteld.

Vraag 3 : Waaruit bestaan jullie activiteiten ?

1. De bijeenkomsten rond spiritualiteit

We komen 3 maal per week samen :

- op maandag en vrijdag in het parochiezaaltje
- op woensdag in het huis van iemand van de leiding.

We behandelen daarin thema's over :

- Jezus, Maria, de heiligen, de voorbeeldfiguren in de Kerk
- Jeugd-, familiale-, en sociale problemen.
- Wie ben ik ? – zelfkennis en ontplooiing – vriendschap, enz.

Daarnaast houden we parallelbeschouwingen over de verhalen van martelaren, religieuzen en mensen die zich op een of ander vlak hebben onderscheiden door menselijke en sociale oplossingen uit te werken.

Ook zang komt aan bod.

2. In de vieringen

- We lezen voor uit de bijbel
- Bij speciale gelegenheden : duiding van de lezingen

3. In de kerk en in vergaderingen :

- Behandeling van de maatschappelijke problemen : vb; het leven van een jongen (meisje) waarvan de vader alcoholieker is of het leven van een jongen (meisje) die zelf alcoholieker is.
- Bezinningsverhalen vooral rond Kerstmis.

4. Onze sociale activiteiten

- Af en toe **nodigen we andere jeugdgroepen uit** die een thema komen opvoeren met animatie en zang.
- Ook organiseren we ieder jaar gokwedstrijden enkel voor het amusement.
- We hebben éénmaal een gemeentelijke activiteit georganiseerd.
- We richten ook een danscursus in om ons feest (met eetmaal) op 1 december en andere activiteiten te helpen bekostigen zoals het bezoeken van zieke kinderen, en de gezongen plechtigheden bij jubilea en voor onze overledenen,
- Op 6 januari (dag van Driekoningen) **bezoeken we de arme en zieke kinderen** met eten (snoep?) en speelgoed die we hebben ingezameld.

Besluit :

We hebben het verlangen om verder te doen zoals we nu bezig zijn.

We danken God omdat wij ervaren dat Hij onze werking steunt en onze groep groeit

Hetgeen ons het meest verheugd is de grote steun en medewerking van Padre Eric, zowel op geestelijk, moreel, als financieel vlak. Daarom heel veel dank Padre Eric !

Ook veel dank aan Zuster Maudillia en aan alle andere broeders en zusters van onze Kerkgemeenschappen.

Dank voor jullie belangstelling in onze werking en moge jullie het ook goed gaan.

Om 16 uur plaatselijke tijd landen we in Madrid. Ieder uur een nieuw avontuur! Maak u geen zorgen. We zijn onze aansluiting naar Zaventem kwijt. Was te denken, gezien de grote vertraging van in Guatemala. Wat een gedoe. Het wordt spannend. Weer werken we in groep samen en trachten toch mee te mogen met het volgende vliegtuig. Het enige en laatste vandaag. Anders wordt het een nachtje in Madrid. De groep is nu zelfs nog groter gezien de dochter van Frank en nog drie andere vrienden er zijn bijgekomen. Natuurlijk willen ze met ons mee. Voorlopig mag bijna iedereen mee. Bijna. Wie blijft hier? De nieuwkomers? En wat met de bagage? Allerhande vragen duiken op. Nadat de zenuwen genoeg op de proef werden gesteld komt het verlossende verdict. Elkeen kan mee. Enkelen onder ons hebben zelfs nog dubbel geluk en mogen in business class reizen. Het vliegtuig is tot het kleinste en laatste plaatsje bezet.

Er wordt vanuit Madrid druk naar het thuisfront gebeld. Naar de kinderen, de familie, de geliefden. "We zijn in aantocht" klinkt het overal. Ik hoor zelfs al West-Vlaams koeten. Zalig die klanken. Ook ik bel. Wonder boven wonder de telefoon wordt vanaf de eerste keer opgenomen. De twee mogelijkheden worden besproken: ofwel haal ik de laatste trein naar Denderleeuw, ofwel niet en dan dient er een andere oplossing gezocht. Maak u geen zorgen, het lukt wel op een of andere wijze. Afwachten. Het blijft

spannend. Hopelijk geraak ik dus nog thuis op zondag. Het zal dan bijna 24 uur aan een stuk zijn dat ik onderweg was. Ik bel ook broer William. Als herinnering aan onze gezamenlijke reis naar Madrid. Hij is heel blij. Ook daar alles goed en wel in orde. Zijn vakantie aan zee viel echt mee. Everything fine. We hebben nog even vrij. De laatste vlucht is nog niet onmiddellijk. Nog twee uur geduld oefenen. We zoeken een plaatsje om wat te eten en te drinken. Velen nemen een ijsje. Het is er het weer voor. Of een grote pint, fruitsap, broodje ham of kaas. Ik koop een flesje water. Na champagne mijn lievelingsdrank. Gelukkig kunnen we in Euro betalen, gedaan de Peseta en de Frank.

Ik loop nog wat te dwalen door de grote ruimte. Toch heeft zo'n vlieghaven iets speciaals, groots, gezellig en ongezellig tezelfdertijd. Een non-place noemt dit. Ik vind een internetconsole en begin, na betaling, te tokkelen naar de zoon. Hopelijk leest hij het nog voor ik land, allee het vliegtuig landt. Anders, straks hoor of zie ik hem toch. Raar hoe ongeduldig een mens plots wordt na drie weken.

Eindelijk het laatste stukje vlucht. Ik zit op de laatste rij. La ultima fila. Doorheen het raampje aanschouw ik beschouwend de laadwerkzaamheden. Een speciaal hiertoe ontworpen wagentje met achteraan nog drie karretjes aangehecht komt aangereden. De valiezen worden op de rolband geplaatst. Nog eens twee wagentjes komen het gezelschap vervoegen. We naderen inderdaad de thuishaven, want zie ik begin al mijn job van preventieadviseur uit te oefenen. De werklui dragen perfect hun werkkledij en gebruiken hun persoonlijke beschermingsmiddelen. Handschoenen, hoorbescherming, veiligheidsschoenen. Sommige dragen signalisatiekledij. Er is ook drinkwater voorhanden. Mag wel met dit hete, ja zelfs zeer hete weer. Blusapparatuur is aanwezig op de karretjes. Het systeem om de valiezen in de buik van het vliegtuig te krijgen is ergonomisch ontworpen qua hoogte en manipulatie van materialen. De uitoefening van manuele arbeid is as low as possible.

De bergen in de verte trekken mijn aandacht. Op een van hen staat een groot wit geschilderd huis. Zowaar romantisch contrasterend met het rosse bruine gras er rond. Ook zo sterk verschillend van het weelderige groen van het regenwoud. Alle veiligheidsmaatregelen worden volgens de internationale normen opnieuw uitgelegd. Zelfs in het Nederlands nu. We zijn bijna thuis. Het vliegtuig komt in beweging. We rijden voorbij een controletoren. Sierlijk en slank rijst hij als het ware uit de grond uit. Net een stamper uit een bloem, een metalen beker om op te vullen met ijscrème. Het maakt mijn kunsthart blij om opnieuw eens en stukje moderne architectuur te kunnen bewonderen. We passeren een zandwinning. Tientallen vrachtwagens rijden op en aan. Moet er nog zand zijn? En dan gaat het snel en steil naar omhoog. De lucht in.

De Westerse realiteit dringt meer en meer tot me door als ik de blanke blondharige mannen en vrouwen om me heen zie. Als ik de moeders door de gang zie lopen met een witte verse pampier klaar voor de schoonmaak van hun mollige blanke baby gedragen op hun arm. Zo totaal anders dan de Guatemalteekse moeders met hun ingewikkelde baby (niet ingewikkeld, maar ingewikkeld, snap je), verborgen bijna, op hun rug. We vieren graag

feest. Grijpen elke gelegenheid aan die er maar is. Er wordt mij verteld dat als je geluk hebt het gebeurt dat de vliegtuigmaatschappij bij een belangrijke gebeurtenis bij een van haar klanten, bereid is iets extra te doen. Daar, (toch nog niet vergeten?) Antoine en Marie-Thérèse vandaag dertig jaar zijn gehuwd, kunnen we misschien iets in de vlieger organiseren? Ik wordt aangeduid als uitvoerder. Zet me dus zo goed en zo kwaad als het kan aan het schrijven. In het Engels misschien, is de wereldtaal voor iets. Als ik het kan verkocht en uitgelegd krijgen aan het boordpersoneel lukt het misschien.

“Dear Mr./Mrs. Is it allowed to ask something special? We are a group of 17 persons from Belgium. We spent 3 weeks in Guatemala. In our group there is a man and a woman who just on this day married 30 years ago. We liked to celebrate them. We liked to surprise them on your airplane. Is it possible to give them a little attention in the form of a glass of wine and big congratulations by microphone? Thanks a lot. We will never forget it. They are sitting on places 19A and 15 F”. De vriendelijke air-hostess aan wie ik mijn gekribbel geef is vriendelijk, maar iets te zeggen hebben is iets anders. Ze zal het vragen. Komt na een tijdje terug dat het lukken zal. Zo geschiedde. Er wordt een fles aangebracht voor het “jeugdige” koppel. Daar ze, gezien de perikelen met de vlucht, niet naast elkander gezeten zijn wordt er geswitched en kunnen ze nu wel dicht als tortelduifjes bij elkander zitten. Hoog in de lucht. Waar duiven thuishoren. Een applaus volgt. Beiden zijn ontroerd. Ja, gebeurt niet elke dag zo’n verrassing en dan nog zo hoog in de lucht.

Het wordt avond. Ik kom ogen te kort om het spel van licht door de raampjes te volgen. Kijk ik rechts dan zie ik de zon ondergaan. Kijk ik links dan zie ik de maan opstaan. Ik wou ik was nu even Van Gogh of om het even welke andere schilder om dit prachtige kleurenspeel vast te leggen op doek. Of Guido Gezelle of om het even welke andere woordkunstenaar om het te kunnen beschrijven. Of een beroemd cineast of fotograaf. Maar ik ben maar ik. Misschien best zo.

De zon straalde te fel om mijn ogen te kunnen open houden. Dus kijk ik maar door het andere raampje naar het schouwspel links. Eerst zag ik een blauw wolkendek. Net een grote weidse vlakte en daarop pal op het einde van de horizon een vage witte bol. Surrealistisch. Echt iets voor Dali. De bol ging langzaam naar omhoog en aarzelend verscheen boven de vlakte een roze tint die blauwer en blauwer werd. De bol steeg en steeg om als fel wit licht tot stilstand te komen. De vlakte verdween in donker blauw en witte wolkjes als bergen van pluimsneeuw. Een vliegtuigje, belicht door de zon aan de overzijde schitterde als zilver of vers gepolijst staal. Een schitterende vogel met achter zich twee witte stralen wolkjes. Het was net of hij me effen groette om dan uit mijn van bewondering opengesperde ogen te verdwijnen. Plots kwam een ander zilveren vogeltje aangedreven en verdween even geruisloos als het was gekomen. De lichtintensiteit van de maan nam toe. Zijn aantal lux steeg en stralen vormden zich rond de helle schijf. Binnenin de schijf werden de donkere vlekken van de bergen (op school geleerd dat er daar bergen waren) zichtbaar. Hoewel totaal onbeweeglijk leek het of de schijf me fascinerend aankeek. De lucht rondom de schijf was nu compleet egaal donkerblauw geworden. Het deed me

denken aan een reeks schilderijen in het Stedelijk Museum van Aalst waar ontelbare variaties van blauw de enige werkelijkheid was op die doeken. Misschien had die schilder ook ooit eens in dit vliegtuig gezeten en diezelfde maan gezien en bewonderd. Ik had zin om mijn armen uit te strekken en de maan vast te nemen. Haar te plukken, op te nemen. Kan niet zegt mijn verstand. De zwaartekracht is te groot. Daarbij straks valt ze gewoon door dat ijle blauw door, pats boem naar beneden, de grond op. En zie zo geschiedde het warempel ook nog! Raar maar waar. Doch het was niet de maan die tuimelde, maar het vliegtuig dat plots naar boven schoot. De magie was gebroken.

We naderen Zaventem. Onderaan zie ik een opdoemende donkere vlakte met ontelbare lintjes van lichtpuntjes. Net kerstversiering. Weg maan en maneschijn. Weg romantiek. De werkelijkheid treedt aan. Het is een mooi schouwspel van lichtjes flikkerend in een donkere ongrijpbare massa. Een wirwar van draden, recht en krom, alle mogelijke geometrische en niet-geometrische figuren. Helemaal niet het strakke afgelijnde van de rechte Calles en Avenidas van Guatemala. Neen this is Belgium. De vrijheid, blijheid van de niet-geplande urbanisatie, van de welvaart en de baksteen in de maag. Vlaanderen, een der rijkste regio's ter wereld, waar onze geliefden en dierbaren wachten op onze wederkomst. Het vliegtuig zwenkte en schudde meer en meer. De luidspreker maande ons aan onszelf te omgorden. De lichten in het vliegtuig doofden en de boodschap van gordel aan verscheen in lichtende pictogrammen boven onze hoofden. Weldra zal het vliegtuig landen en zal ik met mijn beide voeten op de grond staan. Niet om neer te buigen en de, zelfs Vlaamse, grond te kussen. Neen om terug wortel te schieten en verder te groeien, te bloeien vruchten te dragen. Gedaan met het hoofd in de wolken. Het hoofd wordt weer geacht de problemen van alle dag het hoofd te bieden: boulot-metro-dodo.

Nawoord.

Ik heb die avond de laatste trein naar mijn vertrouwde Denderleeuw nog gehaald. En ik was zelfs niet alleen want velen van onze groep, de Drongenaren, namen dezelfde trein. Zelfs de zoon van Frank en Annie was er bij, zodat hun gezin nog sneller opnieuw verenigd was. Mijn echtgenoot stond zorgzaam met de auto aan het station te wachten en zo werd het laatste stukje van de grote reis aangevat. De dochter had mooie welkoms bloemen op tafel gezet en het huis was piekfijn in orde. Zalig dat thuis komen. Het verwacht worden door kinderen, schoonkinderen, familie, vrienden. Het gemist worden en het weer samen zijn. En ik dacht aan een gedicht van jaren geleden al.

Terugkeer.

**Het is feest vandaag
ik voel de stemming rondom mij
elk geluid verwijst ernaar
de straten zijn versierd voor je komst
de inhuldiging is nabij
de spanning is haast te snijden
de kanonnen zijn geladen
de lont wacht
vreugdeschoten zullen galmen
bij een glimp van jou
het brons tot klok gegoten
hangt schitterend in de zon
en wacht op een teken van jou
twee tonen kan ze galmen
de ene is "wel"
de andere is "kom"
die wel heeft reeds gedaverd.**

**Ik
ik wacht beroerd op die "KOM".**

Hoe ik sindsdien verder door het leven ging? Eerst heel onwennig. Ik begreep plots wat ontwenningsverschijnselen zijn. Besefte hoe "raar" onze levenswijze is. Hoe druk en complex. Maar de dingen en de zorgen van elke dag, vooral geconcretiseerd in het uitvoeren van de stresserende en veeleisende job om het dagelijkse brood te verdienen, zorgden voor een groeiende laag van stof en bedekking van de intense ervaringen van ginder. Ik draag weer vele juwelen, voel de airco in mijn sportwagen, zap tussen

zevenentwintig TV-stations, aarzel in de supermarkt tussen twintig soorten snoep, laat het thermostatisch geregelde water, overvloedig geparfumeerd met het zachtste neutrale badschuim, over mijn huid vloeien (al denk ik wel aan een mogelijke Legionella-besmetting, hét nieuwe besmettingsitem in de waterwereld). De wasmachine draait op stipt dertig graden en de droogkast doet het werk van wind en zon. Ik zit weer bijna constant binnen, tussen de vier muren die mijn werk- en leefwereld vormen, verzonken in documenten, rapporten en analysetoestellen. Een radertje in het netwerk dat een bedrijf uiteindelijk drinkwater doet produceren. Ik zie geen moeders meer met kinderen op hun rug, maar mensen die met hun honden gaan wandelen, geen overvolle kleurrijke bussen waar mensen aanhangen, maar meestal bijna lege bussen, geen kleurrijke klederdracht maar grijs-zwarte-bruin egale vesten, mantels, kostuums, weinig of geen kinderen op straat, bijna uitsluitend volwassenen. Het regent hier, de lucht is anders, het landschap. En evenmin kan ik niet heen om de continue stroom van nieuws op TV, radio, kranten.

Ik tuimel sowieso weer in de alles overheersende jacht van het nieuws en politieke gebeurtenissen van elke dag. Die totaal andere wereld, waar de overheid via onderwijs, gezondheidszorg, infrastructuur, goed uitgeruste voorzieningen, omkadering een positieve rol speelt, of althans tracht te spelen en vooral er in min of meerdere mate in slaagt elk, of toch het overgrote deel van zijn burgers, een stukje welvaart en welzijn te schenken. Een wereld waar het geweld en de dreiging stukken en stukken minder is, waar er kansen zijn voor (bijna) allen, tot ontplooiing en realisatie van de meegekregen talenten. Talenten die elkeen, ook de Guatemalteekse bevolking heeft maar die door zovele oorzaken, eigenlijk steeds veroorzaakt door de mede-bewoners van deze planeet, niet tot bloei kunnen komen.

Nochtans, sinds eeuwen en eeuwen zorgt dit volk, deze mensen van maïs, zoals de Maya's soms worden genoemd, vanuit zijn geloof in het leven, voor deze wereld, voor Moeder Aarde die het hem mogelijk maakt te leven en te overleven. Zo mooi vertolkt in de woorden van Rigoberta Menchu Tum:

**Wij moeten zeven maïszaadjes zaaien.
Drie van de zaadjes zijn voor de eigenaar,
één ervan voor de vogels
één is voor de wind
één voor de weduwen en de weduwnaars
één is er voor de reizigers, voorbijgangers of dieven.**

Mijn doodgewone leven gaat doodgewoon verder. Toch is er een gevoelige snaar blootgelegd, is mijn blik verruimd, mijn aandacht verscherpt. Om onrecht te ontdekken, om de wereld en zijn bewoners te bevragen over de mechanismen en structuren van onderdrukking, over het vermogen en onvermogen van ons brein om samenlevingen te organiseren, over de rol, met zowel open en verborgen agenda's, van godsdiensten en niet-godsdiensten daarin, de invloed van culturele ideeën, tradities, kennis, techniek en wetenschap. Het besef is gegroeid dat hulp helpt, dat elke druppel die dorst lest een goeie druppel is, elke kruimel die de honger stilt geen verkwistte kruimel is, dat elke vooruitgang van een man, een vrouw,

een kind een pluspunt is voor de betrokkene zelf én voor de mensheid in zijn geheel. Deze houding en overtuiging overbrengen, delen met anderen, zodat zij op hun beurt gevoelig worden en in actie schieten om daadwerkelijk rechtvaardigere en eerlijker structuren op te zetten, hier ginds, overal waar zij kunnen, kan enkel de voorbije reis nog méér zin geven.

Her en der in Vlaanderen, en vooral door de zeer actieve parochiegemeenschap van Drongen werden succesrijke solidariteitsacties en bewustwordingscampagnes georganiseerd. Doel : Padre Eric, zijn werk, zijn mensen, Guatemala, financieel en moreel steunen door hen ons gebed, onze liefdevolle aandacht en een stukje van onze eigen immense welvaart te schenken, opdat die tomeloze energie en kracht die Padre Eric bezit, gestoeld op zijn intens en oprecht Godsgeloof moge bloeien en vrucht dragen zoals de ontelbare maïsplantjes op de milpa's in de Guatemalteekse bergdorpjes.

Mijn doodgewoon leven zal dus wellicht, en hopelijk nog lang, doodgewoon verder gaan. Maar soms, zoals een plotse vlinder plots op een zonnebloem neerstrijkt, even fladdert en weer verdwijnt, komt af en toe een flard herinnering overgewaaid, herinneringen aan die drie weken in Guatemala. Herinneringen die ik koester, zoals je een vlinder en een zonnebloem koesteren moet opdat ze niet zouden verdwijnen.

Dankbetuiging.

Méér nog dan vliegtuigen, Quetzals, Maya-tempels, vulkanen of tropische hittedagen zijn woorden van dank inherent verbonden aan dit reisverhaal. Woorden van dank aan:

- mijn echtgenoot die zo graag dit alles had medebeleefd, maar omwille van ernstige gezondheidsproblemen gedwongen was thuis te blijven, maar mij ondertussen toch toeliet deze droom waar te maken;
- mijn zoon Robrecht en Maaïke die mij evenzeer een stukje dienden te missen, vooral daar zij ondertussen alles in kannen en kruiken dienden te brengen voor hun nakend huwelijksfeest. En, het mag gezegd, het werd een pracht van een feest!;
- mijn dochter Elfride en echtgenoot Peter, die samen zorgzaam de rol moeder overnamen en hun vader /schoonvader met raad en daad bijstonden;
- mijn jongste broer William, die even niet op weekend kon komen, maar blij met mijn reis meeleeftde;
- mijn kozijn Paul Redant, pastoor te Drongen, door wiens toedoen ik alzo in contact kwam met mijn toekomstige medereizigers. Een naam doet wonderen en het bloed kruipt waar het niet gaan kan;
- de fantastische groep van medereizigers die alles in het werk stelde, organisatorisch, praktisch, moreel om deze reis tot een zalig avontuur om te toveren. Dank uit de grond van mijn hart, met mijn ganse wezen aan: Lippens Frank en Elke, Lippens Mia, Mekeirle Elie, Muys Marie-Thérèse, Notte An, Premier Reinout, Sergeant Antoine, Strobbe Dirk, Van Acker Rudy, Van Damme Annie, Van Damme Kristin;
- een bijzonder woordje van dank aan Mia Lippens, die de reis aankaartte en zo het startsein gaf om ikke te mogen meegaan;
- al de fotografen onder de groep, speciaal Antoine, Frank, Mia die hun foto's zo bereidwillig met me deelden en het me zo mogelijk maakten om dit reisverhaal kleurrijker op te fleuren;
- de Guatemalteekse bevolking, die ons toeliet een stukje van haar leven mede te beleven en ons met respect en bewondering behandelde (waarom, waar verdiend?);
- de mensen uit San Miguel zelf die samen met Padre Eric een échte en hechte parochiegemeenschap vormen en onds daarin gedurende drie weken met vreugde opnamen: Francesco, Mattheo, Modiglia, Mario, Felicita, Juan, Basilio. Ondertussen vernamen we dat Basilio zeer ernstig ziek is. Wij wensen hem en zijn familie alle sterkte toe;
- Martha die, terwijl wij druk bezig waren, stil, lief en bijna onzichtbaar er niet alleen steeds voor zorgde dat er warm lekker eten op tafel stond, maar ook brood en taart bakte en allerhande specialiteiten (o die heerlijke gebakken bananen en maissoep!) voor ons maakte. Martha de zorgende moeder, met altijd haar kindje Alex op haar rug en haar kindje Elia aan haar zijde;

- maar vooral en bovenal Padre Eric Gruloos, dé revelatie van het geheel. Die tussen zijn drukke opdrachten en verantwoordelijkheden door, tussen al de zorgen om zijn parochianen en al de mensen die hij op zijn weg ontmoet en met een groot hart omgeeft, nog de extra energie en aandacht en bekommernis kon opbrengen voor ons, toeristen, luxepaardjes uit een rijke totaal andere wereld.

21 juli-10 augustus 2003

Nera Redant